

Hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

1.1.1. Hoiu-laenuühistute suhtes kehtiv regulatsioon ja tänased praktilised probleemid

Hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) peamine eesmärk on:

- a) tagada hoiu-laenuühistute tegevuse suurem läbipaistvus;
- b) hoiu-laenuühistute liikmete (hoiustajate) tõhusam kaitse.

Eesti õiguse kohaselt saab täna ühistulises (tulundusühistu)¹ vormis finantsteenuseid osutada kahel võimalikul viisil asutades selleks, kas: a) hoiu-laenuühistu (edaspidi *HLÜ*) või b) ühistupanga. Eesti Panga andmete kohaselt tegutses Eestis viimati 21 HLÜ-d². Ühtegi ühistupanka seni asutatud ei ole.

HLÜ on täna üks väheseid finantseerimisasutuse vorme, mis ei kuulu Finantsinspektsiooni järelevalve alla (v.a juhul kui HLÜ soovib osutada ka makseteenuseid). Samas kuuluvad üldjuhul kõik teised finantsteenuseid osutavaid isikuid – krediidasutused (pangad), tarbimiskrediiti väljastavad või vahendavad ettevõtjad, investeerimisühingud, fondivalitsejad, kindlustusandjad, makseasutused ja e-raha asutused jt – Finantsinspektsiooni järelevalve alla.

Eestis reguleerib HLÜ-de tegutsemist eelkõige 1999. aasta 2. veebruaril vastuvõetud hoiu-laenuühistu seadus (edaspidi ka *HLÜS*)³. Hoiu-laenuühistu seaduse algse mõtte kohaselt moodustatakse ühistu konkreetnes piirkonnas (kas nt ühes vallas või sellega piirnevates valdades) ja liikmeteks peaksid astuma selle piirkonna elanikud/ettevõtjad. Seaduses on ette nähtud liikmeks astumise tingimused (sisseastumismaksu ja osamaksu suurus) ning liikme õigus ühistu tegevuse teemal kaasa rääkida. **Seaduse mõtte kohaselt peaksid seeläbi ühistu liikmed ise ühistu tegevust kontrollima (nn sotsiaalse kontrolli põhimõtte) ja see on üks peamine põhjus, miks ei ole ühistutele kehtestatud ka riiklikku järelevalvet.** Lisaks on ühistutel võrreldes tavaliste äriühingutega üks oluline erinevus – sõltumata ühistu liikme sisse makstud kapitali suurusest on igal liikmel alati üks hääl.

¹ Tulundusühistu on äriühing, mille eesmärgiks on toetada ja soodustada oma liikmete majanduslikke huve läbi ühise majandustegevuse. See põhimõtte kehtib ka HLÜ-de ja ühistupankade suhtes. Ehk nende peamine eesmärk peaks olema eelkõige oma liikmete majanduslikke huvide toetamine ja soodustamine läbi ühistevõime. Peamise finantsteenusega peaks HLÜ oma liikmetelt kaasama hoiuseid ja väljastama teistpidi neile laene.

² <https://statistika.eestipank.ee/failid/mbo/hly.html>

³ Enne seda sätestas HLÜ-de tegevuse alused Eesti Panga Presidendi vastav määrus.

Kas aga HLÜ-d eeltoodud liikmelisuse põhimõtetest ka praktikas lähtuvad ja kui palju on nende tegevus kooskõlas seaduse algse mõttega – näiteks kui HLÜ tegutseb üle Eesti, kaasab liikmeteks isikuid üle Eesti ning liikmeks saamine on suhteliselt lihtne (madal sisseastumismaks ja osamaks), kuid samas liikmed ühistu tegemistesse väga ei panusta ning ei tunne huvi (ei osale hääletamisel ega saa HLÜ tegutsemise kohta vajalikku infot), siis on küsitav, kuidas ikkagi seaduse tasemel ettenähtud sotsiaalse kontrolli põhimõtte reaalselt toimib. Lisaks, kuigi seaduse kohaselt on igal liikmel alati üks hääl, kas ja kui palju liikmed ise oma hääleõigust teostavad – meedias on kajastatud mitmeid juhtumeid, kus liikmeid esindab tegelikult ühistu poolt määratud volinik.

Samuti on oluline märkida, et Tagatisfond, kes hüvitab kooskõlas Tagatisfondi seadusega krediidasutuse maksejõuetuse korral isikutele hoiused üldjuhul kuni 100 000 euro ulatuses, ei taga hoiu-laenuühistute hoiuseid. Samas võib jääda avalikkusele sageli väär mulje, et ka ühistutes olevad hoiused on riikliku tagatisskeemi poolt tagatud.

Kokkuvõtvalt võib kehtiva olukorra probleemid välja tuua järgmiselt (lihtsustatult ja üldistatult):

- a) **paljud inimesed ei taju (nii laiem avalikkus kui ka ühistute liikmed), et ühistu pole pank/krediidasutus**, ei allu finantsjärelvalvele ja pole Tagatisfondi kaitset;
- b) **liikmete motivatsioon/võimalused ühistute tegemistes kaasa rääkida on väike**;
- c) **algne sotsiaalse kontrolli idee on nõ kaotsi läinud** (liikmed ei huvitu sellest, kes on juhid, kellele laene väljastatakse);
- d) **kohati on oma õiguste nn edasi volitamine väga massiline** (sisuliselt antakse volitused liitudes kohe juhtidele);
- e) **ühistute tegevus on sageli üsna läbipaistmatu** – nt mitmetel ühistutel majandusaasta aruanded esitamata; kohati ei esita ühistu oma liikmetele vajalikku või asjakohast teavet.
- f) **revisjonikomisjon ei suuda võimalikke riskikohti tuvastada** või ei pruugi olla sõltumatu;
- g) **kohati ei ole ühistute puhul selge, milles seisneb ühistegevus**, sh mitmed ühistud ei ole üldse hoiuseid kaasanud.

1.1.2. Käesoleva eelnõuga kaasnevad muudatused

Eelkõige tulenevalt eeltoodud põhjustest on osutunud vajalikuks kehtiva regulatsiooni muutmine. Muudatused saab jagada kolmeks erinevaks rühmaks sõltuvalt sellest, et millal need rakenduvad (vt käesoleva seletuskirja lisa olevat skeemi, mis illustreerib seaduseelnõu rakendamist).

- I) muudatused, mis rakenduvad esimeses etapis (s.t. rakenduvad kõige kiiremini, tõenäoliselt **2023. a. märtsis**):

- **uusi hoiu-laenuühistuid ei saa enam pärast käesoleva seaduseelnõu jõustumist moodustada, seda saab ühistulises vormis teha üksnes ühistupangaga.** Enne seaduse jõustumist moodustatud ja tegutsenud ühistud võivad aga oma tegevust teatud ajani (üleminekuperioodi jooksul) jätkata – eeltoodu on vajalik eelkõige hoidmaks ära täiendavalt probleemide eskaleerumist;
- **alates 2023. aasta 1. juulist keelustatakse hoiuseintresside reklaam.** Lähtuvalt eeltoodust ei taju avalikkus ega ka mitmed ühistute liikmed, et hoiu-laenuühistu ei ole pank ja hoiuseid ei ole tagatud riikliku tagatisskeemi – Tagatisefondi poolt. Samas on mitmete (eelkõige suurte) ühistute hoiuste reklaam üsna agressiivne.

II) muudatused, mis rakenduvad teises etapis (**2024. a. 1. jaanuaril**) ja mis suurendavad **hoiu-laenuühistute läbipaistvust või maandavad senisest rohkem võimalikke huvide konflikte** on eelkõige järgmised (see on ka nn ettevalmistav ja üleminekuperiood panga või ühistupanga tegevusloa taotlemiseks):

- **antakse hoiu-laenuühistu liikmetele võrreldes kehtiva regulatsiooniga oluliselt rohkem õigusi:**
 - **teabe saamise osas**, mis puudutab konkreetse ühistu liikme rahalisi vahendeid, väljastatud laenude kohta, sealhulgas nõuda ja saada teavet juhtorganite liikmetelt ning teavet, mis on saadud HLÜ sisemise kontrolli teostamise tulemusel HLÜ äritegevuse seadusele vastavuse kohta;
 - **üldkoosoleku kokkukutsumisele ja erikontrolli läbiviimisele** – nt võrreldes tavapärase tulundusühistutega nähakse ette võimalused kutsuda üldkoosolekuid kokku või viia läbi ühistus erikontroll ka juhul, kui seda soovib väiksem arv ühistu liikmeid;
 - samuti nähakse ette võimalused kuidas **ühistu liikmed saaksid ka rohkem omavahel nõ kontakteeruda;**
- **piiratakse laenu andmist** teatud kolmandatele isikutele, sh juhtorganite liikmetele või nendega seotud isikutele, krediidasutustele ja finantseerimisasutustele;
- **täpsustakse volitamise reegleid** selliselt, et HLÜ-de liikmeid esindavad volinikud oleksid usaldusväärsed ja HLÜ juhtorganite liikmetest sõltumatud (nt esineb praktikat, kus mõne ühistuga liitmisel nähakse liitumislepingus ette, et liikmeks saav isik annab nõ kohe oma hääleõiguse ära (s.t liitumisel nähakse automaatselt ette, et tulevase liikme (hääl)õigus antakse üle eelnevalt kindlaks määratud volinikule, kes on nt ühistu juhatuse liige ehk tegelikult annavad liikmed kontrolli üle juhatusele), kuigi nimetatud liige ei pruugi volitusest ega selle tagajärgedest teadlik olla);
- **tõhustatakse välise audiitorkontrolli reegleid ja täiendatakse revisjonikomisjonile ettenähtud nõudeid** – nähakse, ette, et mida veel väline finantsaudiitor peaks kontrollima (eelkõige likviidsusnõudeid) ja audiitori „leiud“ peavad jõudma ka liikmeteni, samuti pannakse ka revisjonikomisjonile täpsemad ülesanded, mida tuleb revideerida ning vastavad „leiud“ tuleb samuti teatavaks teha mh ühistu liikmetele;
- **suurendatakse minimaalset osakapitali nõuet praeguselt 31 950 eurolt 50 000 euroni;**
- **muudetakse likviidsusnõudeid;**
- nähakse ette **uued nõuded ühistu juhtide usaldusväärsele ja kohustustele;**
- **tõstetakse sisseastumismaksu 6 eurolt 50 euroni ja osamaksu 30 eurolt 100 eurole** (arvestades, et kehtivad tasemed on kehtinud juba 1999. aastast saati);
- **samas vastupidiselt eeltooduga tehakse ka üks leevendav muudatus – kaotatakse territoriaalsuse piirang** (st kohustus tegutseda ühe kohaliku omavalitsuse üksuse või omavahel piirnevate KOV-de haldusterritooriumil).

III) muudatused, mis rakenduvad kolmandas etapis ning **mille kohaselt hoiu-laenuühistud peavad saama hiljemalt 2027. a. 31. detsembriks panga või ühistupanga tegevusloa.** Vastasel juhul võivad nad jätkata nn tavalise tulundusühistuna (kus hoiuste kaasamine on keelatud) või oma tegevuse lõpetama. Samas säilib võimalus osutada tulundusühistuna makseteenuseid või pakkuda tarbijatele laene, eeltoodu osas peab vastav tulundusühistu saama aga Finantsinspeksioonilt makseasutuse või krediidiandja tegevusloa. Ettevõtjatele laenamine tegevusluba ei vaja ja tulundusühistu võib jätkata selle tegevusega, ilma et ta omaks Finantsinspeksiooni tegevusluba. Need ühistud, kes saavad panga või ühistupanga tegevusloa saavad ka Tagatisfondi kaitse (ei moodustata eraldi osafondi, vaid ühistupangad liituvad juba olemasoleva hoiuste tagamise osafondiga ja neile kohalduvad seejuures samad tingimused nagu juba olemasolevate pankade puhul – tagatise määr, osamaksed osafondi jm).

Lisaks, on vaja ühistud allutada Finantsinspeksiooni tegevusloa režiimi alla – seda põhjusel, et sisuliselt ükskõik milliseid uusi nõudeid kehtestada, siis nende täitmise kontrollimine ilma riikliku järelevalveorganita ei ole tõenäoliselt efektiivne. Meedias on märgitud, et Rahapesu Andmebüroo (edaspidi RAB) on ühistutele tegevusloa andnud ja teeb ka järelevalvet ning võib tekkida seega küsimus, et milleks on vaja täiendavalt kehtivat seadust niimoodi muuta. Oluline on aga märkida, et RAB ei tee järelevalvet finantsteenuste alaste nõuete täitmise eest, vaid RAB-i järelevalve piirub puhtalt üksnes rahapesu tõkestamisega. Probleemid ühistutes ei ole aga seotud rahapesu tõkestamisega.

Viimaks on tehtud ettepanek, et tõmmataks nõrjoon traditsiooniliste ja ühistute algsest ideest võõrdunud hoiu-laenuühistute vahele ning nõuded kehtestatagu vastavalt sellele. Seadusega on keeruline või sisuliselt võimatu nõrpaika panna, millised on „traditsioonilised“ hoiu-laenuühistud, kus liikmetel on juhtimises/kontrollimises teatud roll olemas ja millised pigem toimivad tavapärase „laenukontoritena“, kus liikmetel puudub igasugune roll juhtimises ja kontrollis.

Eelnõu väljatöötamisel kaaluti põhjalikult ka hoiu-laenuühistute viimist Finantsinspeksiooni järelevalve alla muul kujul. Esialgses eelnõus oli ette nähtud, et kui HLÜ kaasatud hoiuste maht on üle 5 mln euro või liikmete arv on üle 3 000 liikme, siis üksnes sel juhul tuleb HLÜ-l taotleda Finantsinspeksioonilt krediidiandjate (ühistupanga) tegevusluba ja üksnes sellistele ühistutele oleks kohaldunud krediidiandjate suhtes täna kehtiv regulatsioon. Siiski leiti, et sellise künnise sätestamine oleks mõnevõrra kunstlik ja allapoole seda künnist jäävate ühistute puhul oleks jätkuvalt küsimus, et kuidas efektiivselt tagada vastavate nõuete täitmine.

1.1. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi finantsteenuste poliitika osakonna nõunik Kristen Leppik (kristen.leppik@fin.ee) ning sama osakonna juhataja asetäitja Thomas Auväärt (thomas.auvaart@fin.ee).

Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis õigusosakonna nõunik Marge Kaskpeit (marge.kaskpeit@fin.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover.

1.2. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega otseselt Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga. Rahandusministeeriumi finantspoliitika programmis (arengukavas)⁴ lk 10 on aga märgitud, et Rahandusministeerium kaalub aastatel 2022/2023 hoiu-laenuühistute regulatsiooni võimalikku muutmist, et tagada hoiustajate suurem kaitse ja suurem kontroll ühistute üle.

Eelnõuga muudetakse:

- 1) hoiu-laenuühistu seaduse redaktsiooni RT I, 05.05.2022, 12
- 2) krediidasutuste seaduse redaktsiooni RT I, 20.06.2022, 11
- 3) krediidiandjate ja –vahendajate seaduse redaktsiooni RT I, 03.06.2022, 18
- 4) makseasutuste ja e-raha asutuste redaktsiooni RT I, 10.07.2020, 21
- 5) reklaamiseaduse redaktsiooni RT I, 27.02.2022, 5

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu koosseisu häälteenamus.

2. Kehtiv regulatsioon, tegutsevad hoiu-laenuühistud ja plaanitava seaduseelnõu lühisisu

2.1. Kehtiv regulatsioon

HLÜS § 3 lõike 2 kohaselt on HLÜ tulundusühistu. Nagu eespool märgitud, siis vastavalt **tulundusühistuseaduse** (edaspidi *TÜS*) § 1 lõikele 1 on tulundusühistu äriühing, mille eesmärgiks on toetada ja soodustada oma liikmete majanduslikke huve läbi ühise majandustegevuse. See põhimõte kehtib ka hoiu-laenuühistute ja ühistupankade suhtes. Sellest tulenevalt ei ole HLÜ-de peamine eesmärk kasumi teenimine, vaid oma liikmete majanduslikke huvide toetamine ja soodustamine läbi ühistegevuse. Klassikaliselt on HLÜ-de klientideks/liikmeteks erinevate riikide näitel eelkõige eraisikud. Peamise finantsteenusena kaasatakse liikmetelt hoiuseid ja neile väljastatakse krediite, mis reeglina ei hõlma hüpoteekkrediite.

HLÜ-d pakuvad teenust seega otseselt oma liikmetele või teevad äri oma liikmetega. Selle sektori põhieesmärgiks on läbi sotsiaalse kaasamise finantsteenustele ligipääsu võimaldamine konkreetselt oma liikmetele ning laiemalt oma liikmete heaolu suurendamine, mitte esmajoones hoiu-laenuühistu ärikasumlikkuse tõstmine. HLÜ tegevust juhivad ja kontrollivad üldjuhul ühistu liikmed ise (nn sotsiaalse kontrolli põhimõte). Ühtlasi aitavad HLÜ-d oma liikmetel suurendada finantsteadmisi ja annavad neile asjakohaseid majandusnõuandeid. Kuid olenevalt kultuurilisest, sotsiaalsest, poliitilisest ja majanduslikust taustast, on selliste ühingute areng ja regulatsioonid riigiti väga erinevad.

Rahvusvaheliselt tuntakse nii hoiu-laenuühistuid (ingl *savings and credit co-operative*) kui krediidiühistuid (ingl *credit union*), kusjuures nende tegevusel on mõnevõrra erinev tähendus. Mõlema termini kasutus ei ole järjekindel ja sisustatakse riigiti erinevalt. Terminit „*credit union*“ kasutatakse eelkõige anglo-ameerika õigussüsteemiga riikides, kus ühistud on 19. sajandi lõpus ja 20. sajandi alguses saanud alguse ettevõtjate või nende ametiühingute algatusel töötajatele soodsatel tingimustel laenude andmisest.⁵ **Lihtsustatult tegutsevad HLÜ-d justkui sarnaselt**

⁴ Nimetatud programm on kättesaadav siit: <https://www.fin.ee/media/5681/download>

⁵ Esimesed hoiu-laenuühistute eelkäijad, säästukassad ja krediidiühistud, tekkisid Eestis 19. sajandi alguses, kuid üldtuntud dateeringu järgi peetakse Eesti rahvusliku ühistegevuse ja ühistupanganduse sünnidaatumiks aastat 1902,

pankadega, kuid võivad hoiuseid vastu võtta üksnes oma liikmetelt, kes on üldjuhul koondunud teatud kogukonnana või territoriaalse tegevuse põhimõtte alusel.

Kui Eesti õiguse kohaselt tegutsevad HLÜ-d reeglina ühe kohaliku omavalitsusüksuse territooriumil või moodustatakse töö-, teenistus- või kutsealase või mõnel muul ühiste majanduslike huvide põhimõttel, siis ühistupangad on märksa laiemal amplituudil (üldjuhul ingl *co-operative banks*) ja pakuvad finantsteenuseid laiemale ringile isikutele.

Eestis reguleerib HLÜ-de tegutsemist eelkõige 1999. aasta 2. veebruaril vastuvõetud hoiu-laenuühistu seadus. Küsimustes, kus HLÜS ei näe regulatsiooni ette, tuleb kohaldada TÜS-i. HLÜ on HLÜS-i kohaselt tulundusühistu vormis tegutsev finantseerimisasutus, mille peamine ja püsiv tegevus on erinevate finantsteenuste osutamine eelkõige oma liikmetele.

Sisuliselt on HLÜ-d saanud eriõiguse kaasata hoiuseid (hoiuste kaasamine on Euroopa Liidu õiguse kohaselt lubatud üldjuhul üksnes krediitiasutustele ehk pankadele). EL-s reguleerib pangandust ja hoiuste kaasamist eelkõige kaks peamist õigusakti:

- 1) Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 575/2013 (kapitalinõuete määrus/CRR);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/36/EL (pangandusdirektiiv/CRD).

CRD artikli 9 lõige 1 sätestab, et avalikkuselt (*public*) hoiuste kaasamine on lubatud üksnes krediitiasutustele.⁶ Eeltoodud reeglit ei kohaldata siiski siseriiklikus või EL õiguses selgelt sätestatud juhtudel, tingimusel et kõnealuste toimingute suhtes kohaldatakse hoiustajate ja investorite kaitsmiseks mõeldud eeskirju ja järelevalvet. Samas võib riigisisises õiguses sätestada, kellel on õigus avalikkuselt hoiuseid vastu võtta, st need ei pea olema ainult pangad.⁷ CRD artikkel 2(5) punkt 7 näeb ette, et Eesti hoiu-laenuühistutele CRD ei kohaldata ehk nad on välistatud pankade kapitalinõuete regulatsiooni (CRR/CRD) kohaldamisalast.⁸ **Samas selle jaoks, et HLÜ tegevus oleks kooskõlas EL õigusega, siis peab HLÜ hoiuseid kaasama viisil, et seda ei saaks käsitleda hoiuste kaasamisena avalikkuselt.** Ehk seadusega tuleb ette näha, et HLÜ-d saaksid hoiuseid kaasata piiratud viisil võrreldes pankadega, st HLÜ-d ei saa hoiuseid kaasata avalikkuselt.

Siiski vaadates tänast praktikat, siis ei saa olla kindel, et „reaalses elus“ on Eesti hoiu-laenu ühistute tegevus eeltooduga kooskõlas – sisuliselt võib ühistu liikmeks saada igaüks ja seeläbi võiks asuda seisukohale, et hoiuseid kaasatakse kaudselt ikkagi avalikkuselt.

mil Jaan Tõnissoni eestvedamisel asutati Tartu Eesti Laenu- ja Hoiu Ühisus. Esimese Maaühistu alguseks ulatus hoiu-laenuühistute arv Eestis 84 ühistuni, kelle turuosa panganduses oli 52%.

⁶ Art 9(1): Member States shall prohibit persons or undertakings that are not credit institutions from carrying out the business of taking deposits or other repayable funds from the public.

⁷ „Ilma et see piiraks riigisisises õiguses olemasolevaid määratlusi, hõlmab mõiste „avalikkus“ usaldatavusjärelevalve kontekstis teatavat kaitset füüsilisele või juriidilisele isikule, kes usaldab oma vahendid järelevalve alla mittekuuluvale üksusele, kelle majanduslik usaldusväärus ei ole kindlaks tehtud. Seega võib „avalikkuse“ mõistest välja jätta teatud grupid, kelle puhul ei peeta sellist kaitset vajalikuks. Nende hulka kuuluvad näiteks isikud, kellel on (isiklikud) sidemed ettevõttega, kellele nad oma raha usaldavad ja kelle majanduslikku usaldusväärust nad suudavad seega hinnata, või professionaalsed turuosajad, kellel on piisavalt teadmisi ja vahendeid vastaspoole seisukorra väljaselgitamiseks.“

Kättesaadav:

https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.201803_guide_assessment_credit_inst_licensing_appl.et.pdf?09f0ca70d52890123cb207c890ac84a2

⁸ Art 2(5): „5. This Directive shall not apply to the following: ... (7) in Estonia, the 'hoiu-laenuühistud', as cooperative undertakings that are recognised under the 'hoiu-laenuühistu seadus'“.

Lisaks võib HLÜ-le kohalduda ka **makseasutuste ja e-raha asutuste seadus (edaspidi MERAS)** ning **võlaõigusseadus (edaspidi VÕS)** ja **krediidiandjate ja –vahendajate seadus (edaspidi KAVS)**. MERAS kohaldub juhul, kui HLÜ soovib osutada makseteenuseid (raha ülekandmist jms). VÕS kohaldub juhul, kui HLÜ väljastab laene tarbijatele ehk füüsilistele isikutele (kohaldatakse VÕSi tarbijakrediidi alaseid sätteid).

Täna tegutseb kaks ühistut MERAS-e alusel ehk nad on saanud Finantsinspektsiooni käest vastava tegevusloa ja võivad osutada teatud ulatuses makseteenuseid.

Krediidiandja tegevuslubasid Finantsinspektsioon seni ühistutele väljastanud ei ole, kuigi praktikas ühistud oma liikmetest füüsilistele isikutele (sisuliselt tarbijatele) laene väljastavad. Seda aga põhjusel, et KAVS-s kohaldub HLÜ-dele üksnes juhul kui HLÜ liikmete arv ei ole suurem kui 3 000 liiget ja HLÜ laenude intressimäärad ei ületa kommertsbankade tarbimislaenude keskmist intressimäära (lihtsustatult).

HLÜ-d on rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (edaspidi *RahaPTS*) mõistes kohustatud isikud, kes on kohustatud järgima RahaPTS-i norme. Vastavalt RahaPTS §-le 70 on finantseerimisasutusel, kes ei pea taotlema Finantsinspektsioonilt tegevusluba (sh üldjuhul HLÜ-d), kohustus taotleda finantsteenuste osutamiseks tegevusluba RAB-ilt. RAB-i antud tegevusload on kantud avalikult kättesaadavasse majandustegevuse registrisse. Nagu eespool juba rõhutatud – RAB ei tee ühistute üle finantsjärelevalvet.

Samuti peavad HLÜ-d esitama Eesti Pangale regulaarselt aruandeid statistika kogumise eesmärgil⁹.

Kui HLÜ näol on tegemist finantseerimisasutusega, siis ühistupank, nagu nimigi juba ütleb (pank), on Eesti õiguse kohaselt krediidasutus. Ühistupankadele kohaldatakse suures osas **krediidasutuste seadust (edaspidi KAS)**, teatud ulatuses (eelkõige ühistu üldjuhtimise korralduse osas) aga kohaldub HLÜS ja samuti TÜS. Vastavalt KAS §-le 41 võib ühistupanga muuhulgas asutada ka hoiu-laenuühistute ühinemisel. Peale taasiseseisvumist ei ole Eestis siiani ükski isik ühistupanga tegevusluba Finantsinspektsioonilt saanud.

Tabel 1. Krediidasutuste ja HLÜ-de võrdlus lihtsustatud kujul (vastavalt täna kehtivale regulatsioonile)

	Krediidasutus (sh ühistupank)	Hoiu-laenuühistu
Finantsinspektsiooni tegevusluba	jah	ei
Rahapesu Andmebüroo tegevusluba	ei (kuid pankadel kohustus teavitada RAB-i nn kahtlastest tehingutest)	jah
Riiklik finantsjärelevalve	jah	ei
Hoiuste kaasamine	avalikkuselt	lubatud üksnes oma liikmetelt
Hoiuste tagamine	riiklik, Tagatisfond (hoius üldjuhul tagatud kuni 100 00 euro ulatuses)	eraõiguslik SA Hoiuste Tagamise Fond (samas on selle liikmed üksnes mõned ühistud)
Maksustamine	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoiuste puhul on võimalik intressitulu pealt tekkivat maksukohustust edasi lükata (läbi investeerimiskonto režiimi). ▪ Tulumaksutagastus eluasemelaenude intressidelt 	Maksustamise erisusi võrreldes teiste äriühingutega ei ole

⁹ Eesti Pank, Hoiu-laenuühistute aruandlust kehtestavad määrused, kättesaadav:

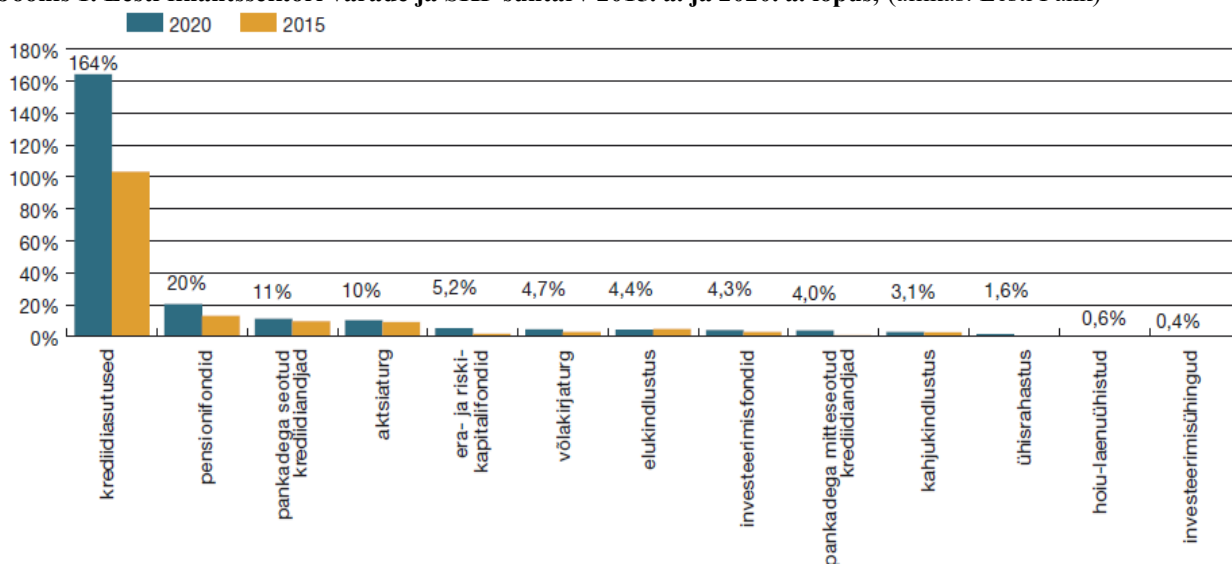
<http://www.eestipank.ee/statistika/hoiu-laenuuhistute-aruandlust-kehtestavad-maarused>.

2.2. Hoiu-laenuühistute varade maht, liikmete arv ja muud olulised näitajad

Eesti Panga andmetel tegutseb Eestis hetkel 21¹⁰ HLÜ-d. HLÜ-d on loonud ka oma erialaliidu – Eesti Hoiu-laenuühistute Liit (HLÜL), kuhu siiski kuulub alla poole tegutsevatest HLÜ-dest (liidu liikmeid on HLÜL andmete kohaselt 7)¹¹.

Eesti finantsturg on panganduskeskne, s.t alternatiivsed kapitali kaasamise mahud on pankade varadega võrreldes üsna väikesed. Järgmiselt jooniselt on näha, et HLÜ-de varad moodustavad eelkõige pankade varadega väga väikese osa. Nimelt 2020. aasta keskpaigaks olid hoiu-laenuühistud kaasanud hoiuseid ca 118 miljoni euro eest. See vastas ligikaudu 0,4%le pankade kaastaud hoiuste mahust (arvestades eraisikute ja reaalsektori ettevõtete hoiuseid).

Joonis 1. Eesti finantssektori varade ja SKP suhtarv 2015. a. ja 2020. a. lõpus, (allikas: Eesti Pank)

Täpsemalt – 2022. a. oktoobri lõpu seisuga oli HLÜ-del liikmeid kokku 13 769 ja varade maht kokku ca 136 mln eurot, kus eraisikutelt oli hoiuseid kaasatud ca 92 mln euro ja reaalsektori ettevõtjatelt ca 9 mln ulatuses.¹² Samas suur osa laene läheb just ettevõtjatele – oktoobri lõpu seisuga oli äriühingutele antud laenude jääk ca 86 mln eurot.

Kui jagada ühistud nelja erinevasse gruppi vastavalt mahtudele, siis näeme, et valdav osa hoiuste kaasamise ja laenutegevusest on koondunud suuremate ühistute kätte.

Tabel 2. Hoiu-laenuühistute mahud vastavalt nelja gruppi jaotatuna, 2022. a. septembri lõpu seisuga (allikas: Eesti Pank).

I) ühistud, kelle hoiuste maht on üle 5 mln euro	II) ühistud, kelle hoiuste maht on 350 000 – 5 mln eurot	III) ühistud, kelle hoiuste maht on 47 000 – 350 000 eurot	IV) ühistud, kelle hoiuste maht on 0
--	--	--	--------------------------------------

¹⁰ <https://statistika.eestipank.ee/failid/mbo/hly.html>

¹¹ <https://hoiu-laenu.ee/liikmed/>

¹² <https://statistika.eestipank.ee/#/et/p/149/r/1075/924>. Eeltoodud numbrid ei sisalda enam Eesti Arengu HLÜ mahte.

Ühistute arv	5	6	5	5
Hoiuste maht kokku	87 mln eurot	13 mln eurot	0,391 mln eurot	0 eurot
Varade arv kokku	114 mln eurot	18 mln eurot	3 mln eurot	1,7 mln eurot
Omakapital kokku	22,4 mln eurot	2,8 mln eurot	1,7 mln eurot	1,6 mln eurot
Liikmete arv kokku	9 809	2 905	839	224

2.3. Kehtiva regulatsiooni ja plaanitava seaduseelnõu võrdlus

Järgmises tabelis on kirjeldatud peamisi muudatusi, mis eelnõuga kaasnevad võrreldes kehtiva regulatsiooniga.

Tabel 3. Olulisemad muudatused võrreldes kehtiva seadusega ja eelmise eelnõu versiooniga

	KEHTIV REGULATSIOON	2020. a KOOSKÕLASTAMISEL KÄINUD EELNÕU VERSIOONIGA PLAANITUD MUUDATUS	UUS EELNÕU
1. Kohustus taotleda Finantsinspeksioonilt (FI) tegevusluba	Kui HLÜ liikmete arv üle 3 000, siis tuleb taotleda FI-lt krediidiandja tegevusluba. Kui HLÜ osutab makseteenuseid, siis tuleb samuti taotleda FI tegevusluba.	Kui kaasatud hoiuste maht on vähemalt 5 mln euro või liikmeid vähemalt 3 000 , siis tuleb taotleda krediidiandja tegevusluba. Sellisel juhul kohaldub krediidiandjate seaduses sätestatu, sh ka FI järelevalve.	Uue eelnõu versiooni kohaselt tuleb tegetsevatel ühistutel hiljemalt 2027. a. 31. detsembriks: a) taotleda panga või ühistupanga tegevusluba; b) jätkata tavalise tulundusühistuna (ilma hoiuseid kaasamata) ja lisaks on võimalus osutada makseteenuseid või anda tarbijakrediiti kui selleks on vastav FI tegevusluba; c) oma tegevus lõpetada.
2. HLÜ moodustamise alused	HLÜ tuleb moodustada territoriaalsuse põhimõttel (s.t. HLÜ peab tegutsema ühe KOVi või omavahel piirneva mitme HLÜ haldusterritooriumi). Ühiste majanduslike huvide põhimõttel moodustatud hoiulaenuühistul võib olla kuni 1000 liiget.	Territoriaalsuse põhimõte kaotatakse, kuid isikul peab näitama HLÜ liikmeks asutamisel oma põhjendatud huvi. Liikmelisuse ülempiir kaotatakse kui ühistu moodustatakse ühiste majanduslike huvide põhimõttel	<i>Ei ole muudetud võrreldes esimese eelnõu versiooniga.</i>
3. Sisseastumis-maksu ja osamaksu suurus	Sisseastumismaks peab olema vähemalt 6 eurot. Osamaks peab olema vähemalt 30 eurot.	Sisseastumismaks peab olema vähemalt 35 eurot. Osamaks peab olema vähemalt 50 eurot.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sisseastumismaks peab olema vähemalt 50 eurot. ▪ Osamaks peab olema vähemalt 100 eurot. <p><i>Need nõuded kehtivad ajutiselt kuni 2027. a. 31. detsembrini.</i></p>

			<i>Edaspidi kehtivad need üksnes ühistupangale vastavalt KAS-s sätestatule.</i>
4. Liikmelisus	Kehtiv seadus ei sätesta üheselt, kas HLÜ võib osutada teenuseid üksnes Eesti territooriumil.	Enne liikmeks astumist kohustub HLÜ välja selgitama isiku põhjendatud huvi HLÜ liikmeks saamisel. Nähakse ette, et HLÜ saab teenuseid osutada üksnes Eestis, sh ei saa asutada filiaali teisest riigis ega osutada teenuseid piiriülelset.	<i>Ei ole muudetud võrreldes esimese eelnõu versiooniga.</i>
5. Osaluse omandamine	Osaluse omandamine krediidiasutuses või teises finantseerimisasutuses ei ole piiratud.	Võimaldatakse üksnes kuni 10%-list osaluse omandamist krediidiasutuses või teises finantseerimisasutuses.	<i>Ei ole muudetud võrreldes esimese eelnõu versiooniga.</i>
6. Laenamine ja huvide konflikt	Laenamine HLÜ liikmetele ei või olla üle 20 korra suurem osamaksust või 20% HLÜ omakapitalist.	Laenamine HLÜ liikmetele ei või olla üle 10 korra suurem osamaksust või 10% HLÜ omakapitalist; Laenamine HLÜ juhtidele või seotud isikutele ei või olla suurem kui 5 korda osamaksust või 5% HLÜ omakapitalist; Laenamine krediidiasutusele või teisele finantseerimisasutusele või samasse gruppi kuuluvatele isikutele on keelatud.	Laenamine HLÜ liikmele ei või olla üle 20 korra suurem osamaksust või 20% HLÜ omakapitalist; Muutmata; Laenamine krediidiasutusele või teisele finantseerimisasutusele või samasse gruppi kuuluvatele isikutele on keelatud, v.a ühistupangale. Laenu andmise tingimused peavad põhinema HLÜ siseeeskirjal. <i>Need nõuded kehtivad ajutiselt kuni 2027. a. 31. detsembrini. Edaspidi kehtivad need osaliselt üksnes ühistupangale vastavalt KAS-s sätestatule.</i>
7. Kapitali suurus	Osakapitali suurus peab olema vähemalt 31 950 eurot. Äriregistri teavitamine kapitali muutmisest teavitamine on koormav (liiga jäik).	Osakapitali suurus peab olema vähemalt 50 000 eurot. Äriregistri teavitamine kapitali muutmisest muutub paindlikumaks (minimaalselt kord aastas).	Osakapitali suurus peab olema vähemalt 50 000 eurot. <i>See nõue kehtib ajutiselt kuni 2027. a. 31. detsembrini. Siis enam hoiu-laenuühistu vormis jätkata ei saa.</i>
8. Likviidsusnõuded	Nõue hoida 5% vähemalt krediidiasutuste hoiustes.	Nõue hoida vähemalt 10% oma liikmete hoiuste summast Eesti või lepinguriigi krediidiasutuse hoiustes; Krediidiasutuse hoiuse asemel võib HLÜ vara hoida muus likviidses varas (nt lühiajalistes väärtpaperites); Nähakse ette täiendavad nõuded likviidsuse tagamiseks.	Täpsustatud likviidsuse tagamise nõudeid, sh stressiolukorra* mõiste. Likviidsuse alased nõudeid ei kohaldu alla 2,5 mln euro hoiuseid kaasanud ühistutele. <i>Need nõuded kehtivad ajutiselt kuni 2027. a. 31. detsembrini. Peale seda kehtivad need nõuded teistsugusel kujul ühistupankadele vastavalt KAS-s sätestatule.</i>
9. Krediidivõimelisuse hindamine	Täpsed nõuded isiku krediidivõimelisuse hindamiseks puuduvad.	Nähakse ette detailsed nõuded, kuidas isiku (eelkõige füüsilisest isikust laenuvõtja) krediidivõimelisust hinnata.	<i>Ei ole muudetud võrreldes esimese eelnõu versiooniga.</i>
10. Nõuded juhtorgani liikmetele	Sobivusnõuded juhtide osas üldsõnalised.	Nähakse ette detailsemad juhtimisnõuded juhtidele, sh nõue oma sobivust HLÜ liikmetele tõestada.	<i>Ei ole muudetud võrreldes esimese eelnõu versiooniga.</i>

	Minimaalselt 3 liiget juhatuses.	Minimaalselt 2 liiget juhatuses.	
11. Juhtimine nõukogu/volinike tasandil	HLÜ juhtimine nõukogu/volinike poolt on eraldiseisvalt reguleerimata.	Nähakse ette, et põhikirjaga on võimalus üle anda üldkoosoleku pädevus volinike koosolekule; Volinike koosoleku puhul peab HLÜ-l olema vähemalt 20 volinikku. Üks volinik mitte enam kui 50 liikme kohta. Liige saab ise enda esindajat (volinikku) valida; Volinikele kehtivad nn kõrgendatud nõuded.	Üldkoosoleku pädevuse üle andmine volinike koosolekule põhikirja alusel on lubatud kui HLÜ-l on vähemalt 500 liiget. Volinike koosoleku puhul peab HLÜ-l olema vähemalt 20 volinikku. Üks volinik mitte enam kui 25 liikme kohta; Sõnaselge välistus – ei tohi luua teistsugust volinike koosoleku süsteemi kui on HLÜS-is sätestatud.
12. Sisemine ja välimine kontroll	Revisjonikomisjonile on ette nähtud sisemised kontrolliülesanded. Välisaudiitori roll on sõnastud üldsõnaliselt.	Vastavuskontroll asendab revisjonikomisjoni, nähakse detailselt ette kuidas vastavuskontrolli tuleb teostada ja kelle ees on vastavuskontrolli teostaja aruandluskohustuslane; Välisaudiitori poolt läbiviidavat auditit täpsustatakse.	Revisjonikomisjoni suhtes kehtivaid nõudeid täiendatakse. <i>Need nõuded kehtivad ajutiselt kuni 2027. a. 31. detsembrini. Peale seda kehtivad need nõuded teistsugusel kujul ühistupankadele vastavalt KAS-s sätestatule.</i>
13. Liikmetele teabe andmine ja liikmete õigused	Liikmetele teabe andmise kohustused on üldsõnaliselised.	Nähakse detailselt ette, millest tuleb liiget teavitada, samuti liikme õigus ise küsida infot jms; Majandusaasta aruanne ja põhikiri tuleb avalikustada HLÜ asukohas ja veebilehel. Liikmetel on õigus saada mõistliku tasu eest nimetatud dokumente paber kandjal.	Võrreldes eelnõu eelmise versiooniga on täiendatud teavet ja dokumente, mida HLÜ liikmel on võimalik HLÜ-lt välja nõuda, sh ebatõenäoliselt laekuvate nõuete summa ning HLÜ bilansi- ja kasumiaruanded viimase 12 kuu kohta. Samuti saab liige küsida, kes on teised HLÜ liikmed. Lisaks saavad liikmed panna väiksema kvoorumiga ettepanekuid/teemasid ühistu üldkoosoleku päevakorda. <i>Need nõuded kehtivad ajutiselt kuni 2027. a. 31. detsembrini. Peale seda kehtivad need nõuded teistsugusel kujul ühistupankadele vastavalt KAS-s sätestatule.</i>

2.4. Hoiu-laenuühistute regulatsiooni väljatöötamise kronoloogia ja eelmise versiooni kohta laekunud tagasiside

Rahandusministeerium viis 2017. a. läbi avaliku konsultatsiooni (s.t. avalikustas väljatöötamiskavatsuse; edaspidi *VTK*)¹³, selgitamaks välja, kas ja kuidas kehtivat regulatsiooni muuta. Kui riiklikud institutsioonid (Eesti Pank, Finantsinspektsioon, Justiitsministeerium jt) pooldasid kehtiva regulatsiooni muutmist, sh ka teatud kujul järelevalve kehtestamist, siis HLÜ-de seisukohad olid pigem kohati vastandlikud – märgiti, et kehtivat regulatsiooni ei maksaks ülemäära

¹³ <http://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/6253c3e0-5450-4f99-bd62-eb98d1d96f#Qym1ZvJ>

palju muuta, kuid samas tunnistati, et teatud muudatusi oleks siiski vaja. 2019. a. esitas Hoiu-Laenuühistute Liit ise Rahandusministeeriumile pöördumise, milles viidati, et mõni HLÜ ei pea kehtivatest „mängureeglitest“ kinni. 2019. a oktoobris kohtusid eelnõu ettevalmistajad HLÜ Liidu liikmetega, et tutvustada ja arutada võimalikke muudatusi HLÜ-de kehtivas regulatsioonis.

Rahandusministeerium esitas 8. oktoobril 2020. a arvamuse avaldamiseks hoiu-laenuühistu seaduse muutmise eelnõu¹⁴. 2020. a. 18. novembris toimus ka eelnõu arutamise tarvis ümarlaud HLÜ-de, EP, FI jt seotud osapooltega. Kuna siiski sobivat kompromissi ei leitud ja ei olnud ka otseselt poliitilist huvi, siis eelnõu menetlus toona peatus.

Tabel 4. Esimese eelnõu versiooni kohta laekunud tagasiside

FI	Põhimõtteliselt toetavad eelnõu eesmärgi, kuid mitmed kohad vajavad täpsustamist, mh: <ul style="list-style-type: none"> ▪ HLÜ-de varade hindamine pangaks hakkamisel; ▪ Omavahendite nõuded ja olulise osaluse sätete kohaldamine ühistule; ▪ Protsess panga tegevusloa mitteandmise korral; ▪ HLÜ-de jagunemise lubatavus seaduses; ▪ 5) HLÜ-de ülemineku- ja likvideerimise protsess.
MTÜ FinanceEstonia	Toetab kavatsust HLÜ-sid paremini reguleerida, et tagada läbipaistvus ja liikmete kaitse. Turul on ettevõtjaid, kes klassikalise HLÜ põhimõtteid ei järgi. Kõik HLÜ-d peaksid kuuluma FI järelevalve alla, aga panga künnised on eelnõus liiga madalad. Toetab meetmete rakendamist, millega keelatakse juhatusel liikmete esindamise üldkoosolekul. Üleminekuperiood (9 kuud) liiga lühike.
Eesti Kaubandus- Tööstuskoda	Ei toeta HLÜ-de regulatsiooni nii ulatuslikku muutmist. Eelnõuga seatavad panga tegevusloa taotlemise künnised on liiga madalad, sest HLÜ liikmed on ka HLÜ omanikud ning neil on võimalik kontrollida ühistu tegevust. Pole vaja senisest detailsemaid nõudeid krediitdivõimelisuse hindamisele ja piirata liikmetele antavate laenude suurust.
Eesti Pank	Kavandatud muudatused on vajalikud ja põhimõtteliselt toetab eelnõu vastuvõtmist. Lisaks: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Panga tegevusloa künniste osas tuleks suurendada hoiuste mahtu ja vähendada liikmete arvu. Suurem hoiuste maht lubaks paremini täita pakutud 1M EUR omakapitali määra. ▪ Panga tegevusloa peaksid taotlema HLÜ-d, kelle tegevusel on ühiskonnale ja majandusele suurem mõju. ▪ 3) Tuleks kaaluda liikmete künnise vähendamist panga tegevusloa puhul, kuna väiksemates ühistutes toimib sotsiaalne kontroll eelduslikult paremini. Sellega seonduvalt on tugevam järelevalve vajalik neile, kellel on palju liikmeid ja mitte niivõrd suur varade maht.
Hoiu- Laenuühistute Liit	Ei toeta eelnõuga seotud muudatuste tegemist järgmistel põhjustel: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Seletuskirjas toodud eeldused ei ole kooskõlas tänase tegelikkusega ning kavandatud muudatuste tõttu kaugeneme rahvusvahelisest heast tavast ja üldlevinud ühistulistest põhimõtetest; muudatused ei aitaks kaasa läbipaistvuse ja liikmete kaitse tõhusama kaitse poole; ▪ Eelnõuga läheks Eesti vastuollu pangandusdirektiiviga; ▪ HLÜ-de ega kehtiva seadusega ei ole alates 1999 aastast (olulisi) probleeme olnud; ▪ HLÜ-d on tööandjad ja maksumaksjad, kes omavad rolli majanduses oluliste lünkade täitmiseks ning nad ei soovi riigi sekkumist ettevõtlusesse; ▪ Välise kontrolli funktsiooni sisseseadmine on ühistuliste põhimõtete vastuolus; ▪ 6) Eelnõuga HLÜ-dele seatavad piirangud on kohati karmimad kui aktsiapankadele, kuid juurde ei anta ühtegi õigust.
Audiitorkogu	Audiitor peaks kontrollima finantsaruandest eraldi HLÜ usaldatusnõuete, likviidsusnõuete, krediitdivõimekuse hindamise ja laenudele seatud nõuete vastavust seadusega. Nimetatud kriteeriumid ja hindamise aeg vajavad oluliselt täpsustamist. Igal juhul ei pruugi audiitor saada anda usaldusväärset hinnangut eeltoodud nõuetele vastavuse kohta.
Tartu HLÜ	Ei nõustu tervikuna eelnõuga. Osadele muudatustele ei ole otseselt vastu, aga need ei muuda ka midagi paremaks. HLÜ liige ei ole klient, vaid samasugune omanik nagu osanik või aktsionär, ja riik ei peaks abistama oma kodanikke rahapaigutusel või kaitsma neid nende enda otsuste eest. Keegi ei ole sundinud isikuid olema HLÜ liige, kuid panga klient olemine on enamasti vältimatult vajalik. Ka suuremad HLÜ-d ei suudaks täita pankadele seatud nõudeid. Kohati on HLÜ-dele seatud karmimad nõuded kui pankadele (pank näiteks ei kohalda krediitdivõimelisuse hindamist hoiuse avamisel). „Põhjendatud huvi“ kontsept on tulundusühistu kui ettevõtlusvormi puhul arusaamatu. Panga tegevusloa künnised on liiga madalad ning ei ole põhjendatud. FI kontroll ei ole tõhus, sest ka pankades on olnud rahapesuskandaalid.
Kambja HLÜ	Liikmete arvust ei peaks sõltuma pangaks hakkamine, vaid see peaks olema vabatahtlik. Alates 5000 liikmest võiks olla finantsjärelevalve, aga vähem koormavam. Kontrolli maht peaks kasvama vastavalt ühistu varade suurusele. Sisseastumismaksu, osamaksu, „põhjendatud huvi“, laenu andmise piiranguid, volinike kui ka juhatuse liikmete arvu ning liikmetele teabe andmise nõudeid käsitlevad sätted ei ole vajalikud. Laenu andmise piirangud (50% kuni

¹⁴ <https://eelnaud.valitsus.ee/main/mount/docList/efbe20d3-5d14-417f-a53d-0b4f3da166be>

	kolmeaastased laenud) on liialt piirav. Nõus likviidsusnõuete, osakapitali määra tõstmise, äriregistri teavitamise sätete muudatustega. Vastavuskontrolli eelnõus pakutud kujul ei ole vaja.
Kodumaa Kapitali HLÜ	HLÜ-de regulatsioon vajab ajakohastamist. Muudatused peaksid hoidma ära seda, et (1) ettevõtjad tegutsevad HLÜ-na valedel eesmärkidel, st vormiliselt ja näilikuna, ning et (2) HLÜ tegutseb ainult kitsa ringi isikute huvides. Ühistupangaks ei peaks HLÜ-sid sundima, kuid vastuvõetav on see, kui ühistupangaks suunatakse ettevõtjaid, kelle tegevuse maht vastabki eeldatavale panga mahtudele. Põhjendatud huvi kontsept on sobilik; samamoodi osamaksu ja sisseastumismaksu suurendamise, osakapitali muutmise teavitamise, likviidsusnõuete täpsustamise, liikme krediitdivõimelisuse hindamise, volinikega seotu, vastavuskontrolli sisseadmise, liikmetele teabe andmise ja seotud isikutele antavate laenude piiramise sätetega. Samas ei ole põhjendatud liikmetele laenu andmise täiendav piiramine 50% võrra.
Põhja-Eesti HLÜ	Pooldavad osaliselt eelnõus toodud ettepanekuid, mh juhtidele ettenähtud nõuete karmistamist. 5 mln euro künnise soovivad tõsta 30 mln euro peale.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga muudetakse hoiu-laenuühistu seadust (eelnõu § 1), krediidiandjate ja –vahendajate seadust (eelnõu § 2), krediidiasutuste seadust (eelnõu § 3), makseasutuste ja e-raha asutuste seadust (eelnõu § 4) ja reklaamiseadust (eelnõu § 5).

3.1. Eelnõu § 1 – hoiu-laenuühistu seaduse muutmine

1) Muudetakse **HLÜS § 1** sõnastust. Kehtiv § 1 näeb ette seaduse üldise reguleerimisala. Muudatuse tulemusena lisatakse paragrahvi ka sõna „kontroll“, kuna käesoleva eelnõuga täiendatakse oluliselt HLÜ-de sisemist kontrolli kui ka nähakse ette suuremate HLÜ-de jaoks tegevusloa kohustus.

2) Muudetakse **HLÜS § 2 lõiget 2**, mis näeb ette, et hoiu-laenuühistutele kohaldatakse ühistute kohta sätestatud. Suurema õigusselguse huvides täpsustatakse, et hoiu-laenuühistutele kohaldatakse tulundusühistute kohta sätestatud, st tulundusühistuseadust. Oluline on läbivalt kasutada sama määratlust. Tegemist on pigem aga tehnilise muudatusega.

3) Lisatakse **HLÜS § 2 uued lõiked 5–7**.

Lõikega 5 sätestatakse õigusselguse huvides norm, et kui HLÜ kaldub kõrvale § 6 lõikes 1 või 5 sätestatust (st tema peamine ja püsiv tegevus on oma teenuste osutamine pigem mitte-liikmetele või kui teenus on suunatud väljapoole HLÜ tegevuskohta ehk välisriiki (vt ka eelnõu § 1 p 9)), siis ei saa käsitleda sellist tegevust enam tegevusena, mis peaks iseloomulik olema just HLÜ-le, ja sel juhul on selline tegevus juba samaväärne krediidiasutuse ehk panga tegevusega.

Lõike 6 kohaselt välistatakse HLÜ-dele tulundusühistuseaduse § 7 lõike 1 punktis 3¹ (puudutab juhatuse asukoha aadress välisriigis) ning § 8 punktides 2¹ ja 5¹ (puudutab samuti juhatuse asukoha aadressi välisriigis) kohaldamine. Kuivõrd eelnõu üks kesksemaid ajendeid on kinnistada ideed, et HLÜ-d on kogukondlikud finantseerimisasutused, mille eesmärk peaks olema oma kogukonna või vähemalt Eesti-siseselt oma liikmete (finants)huvide edendamine, siis on tähtis, et HLÜ-de äritegevus baseerub Eestis ja juhatuse tegelik asukoht on just Eestis sarnaselt teistele finantsteenuste osutajatele (vt ka allpool § 1 p 9 selgitused). Sellest tulenevalt on vajalik ka välistada nimetatud tulundusühistuseaduse sätete kohaldamine, vastasel juhul tekiks vastuolu nimetatud sätete (mis lubavad ühistu juhatuse asukoha märkida välisriiki ning kasutada kontaktisikut) ja HLÜS-i käesoleva sättega.

4) Muudetakse HLÜS § 3 lõiget 1.

Paragrahvi 3 lõikest 1 on võrreldes kehtiva redaktsiooniga välja jäetud sõnad „peamine ja püsiv“. See konstruktsioon/fraas on praktikas tekitanud mitmeid küsimusi, nt ses osas, et milline on siis mitte peamine ja mitte püsiv tegevus, millega HLÜ võiks tegeleda; sealhulgas kas nt selliste tegevuste hulka kuuluvad muud kui HLÜS §-s 6 nimetatud tegevused või ka nimetatud tehingute tegemine muude isikute kui oma liikmetega. Fraasi „peamine ja püsiv“ kustutamine peaks tagama, et HLÜ-d piirduksid ainult seaduses algselt ette nähtud teenuste osutamisega. Seoses eeltooduga mõönavad eelnõu koostajad, et teatud §-s 6 nimetatud tehingud ja teenused on HLÜ-de äritegevuse jaoks siiski vajalikud, mistõttu on lisatud § 6 lõige 4 (vt allpool § 1 p 10 selgitused).

Lisaks on lõike 1 sõnastust muudetud selles osas, et „tehingute tegemine“ on asendatud „finantsteenuste osutamisega“, mis peaks korrektsemalt väljendama HLÜ tegevuse põhieesmärki (s.t. oma liikmetele teenuste osutamine).

Eeltoodud lähenemist toetab ka Euroopa Kohtu praktika. Nimelt lähtudes Euroopa Kohtu praktikast, siis sisustatakse tarbija mõistet Brüsseli konventsiooni artiklites 13 ja 14, mille tähenduses tuleb tarbija mõistet tõlgendada kitsalt ja lähtuda tuleb selle isiku positsioonist konkreetse lepingus, arvestades lepingu iseloomu ja eesmärki, mitte selle isiku subjektiivset olukorda, kuna sama isikut võib teatavate tehingute suhtes pidada tarbijaks ja teiste tehingute suhtes majandus- või kutsetegevuses tegutsejaks.¹⁵ Euroopa Kohus on selle põhjal leidnud, et nimetatud konventsiooni erikohtualluvuse korra sätteid, mis puudutavad tarbija kaitset nõrgema poolena, kohaldatakse vaid lepingutele, mis on sõlmitud väljaspool majandus- või kutsetegevust, vaatamata nende eesmärgile, ning mis on sõlmitud neist olenemata ja mille ainus eesmärk on eratarbimise käigus rahuldada üksikisiku isiklike vajadusi.¹⁶ Kui sõlmitud leping on seotud isiku majandus- või kutsetegevusega nii nõrgalt, et seda sidet võib pidada teisejärguliseks, kuna sellel on vaid tähtsusetu roll kogu toimingu juures, milleks see leping sõlmiti, siis tuleb isikut käsitleda tarbijana.¹⁷

Seega lähtudes ülaltoodust tuleb märkida, et kui HLÜ teeb tehingu oma liikmega, kes ei tegutse tehingu tegemisel majandus- või kutsetegevuses, siis tuleks seda HLÜ liiget nii Eesti kui ka EL õiguse alusel käsitleda tarbijana, ning selle kaudu on täpsem nimetada HLÜ tegevust „teenuse osutamiseks“.

Viimaks on lõikes 1 täpsustatud, et HLÜ on tulundusühistu. Võrreldes kehtiva redaktsiooniga, milles samalaadne täpsustus sisaldub sama paragrahvi lõikes 2, on tehtud lisandus lõikesse 1 lõike 2 muutmise tõttu.

5) Tunnistatakse kehtetuks HLÜS § 3 lg 2. Muudatus on tingitud tulundusühistu viite sisseviimisega sama paragrahvi lõikesse 1 (vt ülaltoodud punkti 4 selgitusi).

¹⁵ Euroopa Kohtu otsus C-269/95: Benincasa, EKL 1997, lk I-3767, 3. juuli 1997.

¹⁶ Euroopa Kohtu otsus C-464/01, p 36, kättesaadav:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d0f130d5a63102f8ede0418aac4f645446dd646.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4PaxuMe0?text=&docid=49857&pageIndex=0&doclang=ET&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=263664>.

¹⁷ Samas, p 39.

6) Muudetakse **HLÜS § 5 pealkirja** sõnastust. Pealkirja muudatus on seotud paragrahvi kolmanda lõike lisamisega (vt allpool punkti 9 selgitusi).

7) Muudetakse **§ 5 lõike 1** sõnastust. HLÜS § 5 lõike 1 kehtiv sõnastus nimetab kolm HLÜ liikmeskonna moodustamise alust, milleks on ühtse elukoha põhimõte (territoriaalsuse põhimõte), ühtse töö-, teenistus- või kutsealane põhimõte ning ühiste majanduslike huvide põhimõte.

Lõikesse 1 tehtud muudatuste näol kaotatakse võrreldes kehtiva lõike sõnastusega liikmelisuse aluseks olev territoriaalsuse põhimõte. Kehtiva sama lõike sõnastuse kohaselt peab HLÜ tegutsema ühe kohaliku omavalitsuse üksuse või mitme omavahel piirneva kohaliku omavalitsuse üksuse haldusterritooriumil.

Arvestades aga eelkõige täna Eestis elavate elanike mobiilsust (nt paljud meist ei ela ega tööta tegelikult seal, kus on rahvastikuregistri järgi nende registreeritud elukoht), samuti ka ettevõtjate paiknemist, siis kunagi HLÜ moodustamise aluseks olnud üks peamisi aluspõhimõtteid on praktikas mõnevõrra oma tähtsuse kui ka rakendatavuse minetanud. See tähendab, et HLÜ-d ei pruugi saada koondada enam enda registrijärgses või sellega piirnevate kohaliku omavalitsuse territooriumidel tegusevaid/elavaid liikmeid, vaid pigem võtavad liikmeid vastu ka muudest haldusüksustest. Seega ei pruugi olla HLÜ äritegevuse seisukohalt mõistlik eeldada, et kõik liikmed elaksid tingimata sama kohaliku omavalitsuse piires, kus on HLÜ tegevuskoht.

Lõike 1 punktides 2 ja 3 sätestatud nõuded on küll §-st 5 välja jäetud, kuid need on säilitatud §-s 17.

8) Tunnistatakse kehtetuks **§ 5 lõige 2**, mille järgi võib ühel haldusterritooriumil tegutseda mitu hoiu-laenuühistut. Muudatus on seotud eelmises punktis tehtud muudatusega ehk tingitud sellest, et kehtiv sõnastus ei oleks territoriaalsuse põhimõtte kaotamisel (vt eelnõu eelmise punkti juures olevaid selgitusi) enam asjakohane ega vajalik.

9) Lisatakse uue lõikenähtena **§ 5 lõige 3**, mille kohaselt HLÜ asukoht ja tegevuskoht peavad olema Eestis. Teisisõnu, HLÜS alusel asutatud ja tegutsev HLÜ peab olema registreeritud Eestis ja osutama teenuseid Eesti piires, st Eesti elanikele või juriidilistele isikutele. See on oluline põhimõtte, kuna eeldatakse HLÜ on just nõ kohaliku tähtsusega finantseerimisasutus, kes pakub oma teenuseid just riigis sees. Kuna selline säte täna kehtivas seaduses puudub, siis on oluline see tegelikult nõ kirjutamata reegel ka otsesõnu seaduses sätestada. Sätte sõnastus põhineb osaliselt tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 29 lõikel 1¹.

10) Muudetakse **§-i 6**.

Esiteks muudetakse paragrahvi pealkirja. Kui kehtiva seaduse § 6 sätestab HLÜ tehingud, siis muudetud sõnastuses määratletakse HLÜ tegevust kui oma liikmetele finantsteenuste osutamist (vt eespool esitatud selgitusi). Seepärast on uus paragrahvi pealkiri „HLÜ poolt osutatavad teenused“.

Tulenevalt ka pealkirjaga seotud muudatusest muudetakse ka § 6 lõike 1 sissejuhatava lauseosa sõnastust. Muudatuste järgselt asendatakse HLÜ „äritegevus“ „oma liikmetele finantsteenuste osutamisega“. Samuti rõhutatakse sissejuhatava osaga seda, et HLÜ peamine ja püsiv tegevus seisneb lihtsustatult raha kaasamises ehk hoiuste vastusvõtmises oma liikmetelt ja teistalt neile krediidi andmine erinevates vormides (laen, liising). HLÜ tegevus ei saa seisneda selles, et ühelt

poolt võetakse vastu liikmete hoiuseid ja teiselt poolt investeeritakse seda enamjaolt liikmetega mitteseotud projektidesse. Sellisel juhul ei ole tegemist HLÜ-ga.

Uue lõike 1 punktid 1–4 on sisuliselt samad, mis kehtiva seaduse lõike 1 punktid 1–3 ja 5, siiski on punkti 2 sõnastuse osas täpsustatud HLÜ poolt tehtavad laenuhingud. Muudatus on tingitud sõnastuse ühtlustamisest HLÜS-i ja krediitiasutuste seaduse vahel, kuivõrd oma olemuselt on tegemist samade finantsteenustega.

Uue lõike 2 punktid 1 ja 2 põhinevad kehtiva seaduse sama paragrahvi lõike 1 punktidel 4 ja 6. Need punktid on esitatud nii, et nende teenuste osutamine ei saa olla HLÜ jaoks peamine ja püsiv tegevus.

Lõike 3 sissejuhatava osa sõnastust on muudetud täpsemaks selliselt, et kehtivas HLÜS redaktsioonis (§ 6 lg 2) sisalduv teenuste osutamine „kindlaksmääramata isikute ringile“ asendatakse fraasiga „hoiu-laenuühistu liikmetele ja mitte-liikmetele“. Ehk jätkuvalt saavad HLÜ-d osutada teatud teenuseid ka mitte-liikmetele ja nendeks teenusteks on valuutavahetus ja makseteenused. Muudatuse põhjus seisneb ka selles, et kehtiva lõike 2 sõnastus viitab valuutavahetus- ja makseteenuse saajatele kui „kindlaksmääramata isikute ringile“, mis pole päris täpne, sest HLÜ-sid käsitatakse RahaPTS § 6 lõike 2 punkti 9 tähenduses finantseerimisasutusena, millele rakenduvad samast seadusest tulenevad hoolsusmeetmed, sealhulgas isikusamasuse tuvastamine enne kliendile või liikmele teenuse osutamist. Seetõttu on eelnõus korrektsuse huvides viidatud teenuse saajatele kui „liikmetele ja mitte-liikmetele“. Muu hulgas on täpsustuse lisamine seadusesse ajendatud ka sellest, et Maailma Krediidiühisute Nõukogu (*World Council of Credit Union*) poolt koostatud krediidiühistute näidiseaduses on märgitud, et krediidiühistud võivad vastu võtta hoiuseid, anda krediiti või osutada muid finantsteenuseid oma liikmetele, ning mitte-liikmetele võib osutada ainult tasupõhiseid finantsteenuseid, mis ei mõjuta ühistu varasid või vastutust.¹⁸

Võrreldes kehtiva redaktsiooniga **lisatakse §-i 6 uued lõiked 4–6**. Kuivõrd eelnõuga muudetavad § 6 lõigete 1–3 sõnastused näevad ette, et HLÜ-del ei ole lubatud osutada muid teenuseid, mida ei ole nimetatud nendes lõigetes (st HLÜ äritegevus peaks olema piiratud ainult lõigetes 1–3 nimetatud teenuste osutamisega), siis samas võib olla HLÜ-del vajalik teha teatud tehinguid majandustegevuse jätkumise ja muudel eesmärkidel, mis abistavad või täiendavad lõigetes 1–3 nimetatud teenuste osutamist. Selliste tehingute hulka võivad kuuluda näiteks äripinna üüri tasumine, haridusliku või teadlikkuse tõstmisega seotud ürituste korraldamine, reklaami ostmine äritegevuse edendamiseks jne. Selliste tehingute tegemise lubamiseks on lisatud lõige 4, mis võimaldab HLÜ-l teha ka muid tehinguid ja toiminguid, mis on abiks sama paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud finantsteenuste osutamisele või täiendavad neid.

Uue lõikega 5 sätestatakse, et HLÜ ei või osutada eelnimetatud finantsteenuseid välisriigis või piiriülevalt. Täiendusega soovitakse täpsustada § 5 lõiget 3, mille kohaselt HLÜ peab oma teenuseid osutama üksnes Eestis.

11) Muudetakse § 7 lõike 2 punkti 1 sõnastust. Võrreldes sama sätte kehtiva sõnastusega jäetakse muudatusega välja mõiste „tegevuspiirkond“ HLÜ liikmeskonna moodustamise põhimõttest. Muudatus on seotud eelnõu § 1 punktis 5 tehtava muudatusega.

¹⁸ WOCCU Model Credit Union Law, 2015.a versioon. Kättesaadav: https://www.woccu.org/documents/Model_Credit_Union_Law_2015

12) Lisatakse § 7 lõige 2 punkt 6, mis võrreldes kehtiva asutamislepingus sisalduvate andmetega lisab kohustuse kanda asutamislepingusse ka revisjonikomisjoni liikmete andmed. Muudatus tuleneb soovist suurendada läbipaistvust HLÜ-siseselt revisjonikomisjoni liikmete osas.

13) Muudetakse § 10 lõige 1 punkt 1 sõnastust, mislābi kaotatakse vajadus täpsustada HLÜ põhikirjas ühistu tegevuspiirkond. Seondub eelnõu § 1 punktis 9 tehtava muudatusega.

14) Muudetakse § 11 sõnastust, mis lisab võimaluse tasuda edaspidi sisseastumismaksu ja osamaksu HLÜ-l lisaks krediidasutusele ka makseasutuse kontole. Võrreldes äriseadustiku 2019. a jõustunud muudatustega, mis lubavad kanda osaühingu osakapitali maksekontole, mille äriühing on avanud Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis asutatud krediidasutuses või makseasutuses või selle krediidasutuse või makseasutuse lepinguriigis avatud filiaalis, siis HLÜ-de puhul on osamaksete jaoks lubatav panga- või maksekonto määratlus tahtlikult piiratud Eestiga, et esmajoones tagada eesti füüsiliste ja juriidiliste isikute rahaliste vahendite hoidmine Eesti finantsasutustes.

15) Muudetakse § 14 sõnastust, et lubada osakapitali sissemakse tegemist lisaks krediidasutusele ka Eesti makseasutuses avatud kontole. Muudatus on sarnane eelnõu eeltoodud punktiga.

Üks keskne muudatus §-s 14 on punkti 3 lisamine, mis tuleneb sellest, et praktikas mitmed HLÜ-d kasutavad HLÜ üldkoosoleku asemel volinike koosolekut ning teave volinike koosoleku kasutamise fakti kohta peaks olema selgelt teada igale isikule, kes kaalub HLÜ liikmeks astumist. Teisisõnu, kui põhikirjaga on võimaldatud üldkoosoleku pädevuse täielik või osaline üleandmine volinike koosolekule, siis peaks sellekohane märge sisalduma ka äriregistris. Tasub märkida, et volinike koosoleku kasutamine on TŪS § 54 järgi igati õigustatud moodus HLÜ liikmete õiguste teostamiseks, eriti olukorras, kus mõnel HLÜ-l on tuhandeid liikmeid ning üldkoosoleku kokkukutsumine ja kvoorum saavutamine on keerukas protsess. Kuna aga volinike koosoleku määramise õigus tuleneb muust seadusest kui HLŪS, siis soovitakse muudatusega tõsta HLŪ liikmete ja liikmeks astujate teadlikkust selles osas, et põhikirjaga võib olla või juba on ette nähtud oma hääleõiguse delegerimine teatud volinikule. Volinike koosoleku kohta vt lisaks ka eelnõu § 1 p 45 selgitused.

16) Muudetakse §-i 15 sõnastust selliselt, et lisaks osakapitali suurusele kantakse äriregistrisse ka hoiu-laenuühistu revisjonikomisjoni liikmete nimi, isikukood ja elukoht, ning märkus üldkoosoleku pädevuse täielikult või osaliselt volinike koosolekule üleandmise kohta, kui HLŪ põhikirjas on selline volitus antud. Revisjonikomisjoni liikmete äriregistris avaldamisega suureneb eelnõu koostajate hinnangul senisest enam läbipaistvus HLŪ-s kontrolli teostamise osas ning liikmetel on võimalik vajadusel otse pöörduda isiku(te) poole, kes HLŪ-s vastavusnõuete kontrolli teostab/teostavad.

17) Muudetakse § 16 lõiget 1, mis sätestab HLŪ sisseastumismaksu liikmele. Kehtiva HLŪS § 16 lõike 1 kohaselt peab iga hoiu-laenuühistu liikmeks astuja tasuma sisseastumismaksu minimaalselt 6 eurot. Nimetatud rahaline määr on kehtinud alates HLŪS jõustumisest ehk alates 1999. aastast (01.01.2011 jõustunud redaktsiooniga vaid arvestati ja ümardati kehtiv määr, 100 krooni, eurodesse). Eelnõuga kavandatav muudatus tõstaks sisseastumismaksu määra 6 eurolt 50 euronile. Sisseastumismaksu määra tõstmise ettepanek tuleneb sellest, et kehtivas seaduses sisalduvad miinimummäärad ei vasta enam tegelikule turuolukorrale. HLŪS-i kehtima hakkamise ajal (1999.

aasta 1. kvartalis) oli Eesti keskmine palk 4006 EEKi (ca 256 EUR). Statistikaameti andmetel oli 2022. a juuni seisuga 1754 EURi. Nimetatud summasid omavahel jagades on vahe 6,85-kordne. Seega, kui korrutada 1999. aastast kehtinud sisseastumismaksu määr palgavõrdluse koefitsendiga, siis ümardatult oleks tulemus 41,10 EUR. Lisaks soovitakse ka sisseastumismaksu miinimummäära tõstmisega soosida HLÜ-de liikmeks astujate senisest suuremat aktiivsust ning tõsta nimetatud liikmeks astujate huvi HLÜ tegemiste vastu ehk omavastutust.

18) Paragrahvi 17 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks, muudatus tuleneb territoriaalsuse põhimõtte kaotamisest (vt eelnõu § 1 p 7 selgitusi).

19) Paragrahvi 17 lõike 2 sissejuhatavat osa muudetakse selliselt, et kustutatakse viide töö-, teenistus- või kutsealase või ühistele majanduslikele huvidele. Eelnõu koostajate hinnangul ei ole tulenevalt territoriaalsuse põhimõtte kaotamisest (vt ka eelnõu § 1 p 7 selgitusi) vajalik täpsustada lõike 2 sissejuhatavas osas liikmete koondumise aluseid, sest need on väljendatud ka sama lõike punktides toodud loetelus.

20) Paragrahvi 17 täiendatakse lõikega 3¹.

Lõige 3¹ asetab HLÜ juhatusel kohustuse enne iga uue liikme vastuvõtmist välja selgitada tema põhjendatud huvi HLÜ liikmeks saamise vastu, samuti selle, millisel viisil liige osaleb ühistu majandustegevuses. Nimelt peaks iga HLÜ oma eesmärgiks võtma ühistulise tegevuse edendamise või teatud kogukonna või huvigruppide hüvede esindamise. Lihtsalt tulu ega kasumi teenimine ei saa olla ainuke põhjus HLÜ liikmeks astumisel, mistõttu on seaduse algne mõte otsesõnu lisatud otsesõnu ka lõikesse 3¹.

21) Paragrahvi 17 täiendatakse lõikega 5.

Lõike 5 kohaselt ei saa HLÜ liikmeks olla juriidiline isik, kelles sama hoiu-laenuühistu omab otsest või kaudset osalust. Täiendusega soovitakse ära hoida nn ring-omanikstruktuuri olukorda, kus HLÜ-s teostab omanikuõigusi juriidiline isik, mis kuulub suuremal või vähemal määral HLÜ-le endale. Nimetatud olukord ei oleks lubatav ka teiste äriühingu liikide puhul.

22) Muudetakse §-i 18 pealkirja. Muudatus on tehnilise iseloomuga ning tuleneb HLÜ liikmete nimekirja sätete lisamisest viidatud paragrahvi (vt ka eelnõu § 1 p 24 selgitusi).

23) Eelnõuga tunnistatakse kehtetuks § 18 lõige 2, kuivõrd kehtivas seaduses sisalduv 1 000 liikmega seotud piirang ei ole eelnõu koostajate arvates enam põhjendatud. Veelgi enam, kuna eelnõuga seatakse põhjendatud huvi olemasolu olulisemaks ühistest majanduslikest huvidest uue liikme HLÜ-sse vastuvõtmisel (vt eelnõu § 1 p 20 selgitusi), siis ei oleks mõistlik seada tingimus, kus ühistel majanduslikel huvidel põhineva HLÜ liikmeskond on arvuliselt piiratud.

24) Paragrahvi 18 täiendatakse lõigetega 4–7.

Lõike 4 kohaselt kantakse HLÜ liikmete nimekirja iga liikme kohta tema sidevahendite andmed, kui liige on selleks nõusoleku andnud. Eelnõu koostajateni on jõudnud pöördumisi, mille kohaselt ei ole liikmetel võimalust ühiste huvide teostamiseks koonduda, sest täna liikmete nimekirjade kohta kehtivad sätted ei sedasta peale liikme nime ja isikukoodi neid andmeid, mis võimaldaks ühistu liikmetel omavahel suhelda, et oma õigusi ühiselt teostada (sh saada kokku kvoorumit, et

panna soovitud teemasid üldkoosoleku päevakorda). Sidevahendite all on mõeldud liikme telefoninumbrit, e-maili või muu sidevahendi andmeid, mis võimaldab liikmega vahetult ühendust võtta. Mõistagi eeldab liikme sidevahendite andmete liikmete nimekirja kandmine vastava liikme enda nõusolekut, st kui liige ei ole andnud nõusolekut oma sidevahendite andmete liikme nimekirja kandmiseks, siis seda selle konkreetse liikme osas ei tehta ning viidatud sidevahendite andmeid teistele liikmetele ei jagata.

Lõike 5 järgi tuleb HLÜ liikmete nimekirja pidada viisil ja vormis, mis lubab teabe kasutamist masinloetaval kujul. Liikmete nimekirja pidamist reguleerivad sätted ei täpsusta, millises vormis ja viisil tuleb liikmete nimekirja pidada. Praktikas on selliste sätete puudumine viinud selleni, et mõned HLÜ-d peavad liikmete nimekirju ka käsikirjalises vormis – see aga suurendab arusaamatust ja mitmeti mõistetavust nimekirjas olevate andmete osas, samuti ei ole sellisel viisil peetud nimekirjas lihtne teha arusaadavalt muudatusi.

Lõike 6 kohaselt ei esita HLÜ juhatus äriregistrile liikmete kontaktandmeid. Tegemist on täpsustusega sama paragrahvi lõigete 3 ja 4 suhtes. Kuna sama paragrahvi lõike 5 järgi tuleb liikmete nimekirja pidada masinloetaval kujul, siis praktikas tuleks HLÜ igapäevategevuses kasutusel olevast liikmete nimekirjast enne äriregistrile esitamist teha koopiafail, millest on kustutatud või eemaldatud liikmete kontaktandmed.

Lõike 7 kohaselt kohustub HLÜ juhatus hoidma liikmete nimekirja ajakohasena ning kandma liikmete nimekirja muudatused 30 päeva jooksul vastavate muudatuste teadasaamisest arvates. Täna esineb praktikas probleem, et HLÜ juhatuse poolt äriregistrile esitatavad nimekirjad ei ole kas ajakohased või ei ole üheselt võimalik veenduda, millise aja seisu vastavad nimekirjad kajastavad. Käesoleva lõikega luuakse ühene selgus, et liikmete nimekirjas toodud andmed peavad olema ajakohased, ning sätestatakse HLÜ juhatuse kohustus andmeid ajakohastada 30 päeva jooksul, kui HLÜ juhatusele saavad teatavaks uued andmed.

25) Muudetakse § 22 lõiget 3, millega tõstetakse HLÜ-de osakapitali senine miinimummäär 31 950 eurolt 50 000 eurole. Osakapitali kehtiv miinimummäär, sarnaselt sisseastumismaksuga, on jäänud muutumatuna HLÜS jõustumisest alates (st, 500 000 krooni aastal 1999). Kui võrrelda HLÜ osakapitali miinimummäära suurust Finantsinspektsiooni järelevalve alla kuuluvate teiste subjektide miinimumkapitali nõuetega, siis HLÜ kapitalinõue on suhteliselt madal (eelkõige arvestades krediidasutustega, mis võivad ainukeste subjektidena kaasata avalikkuselt hoieuseid, kapitalinõuet).

Tabel 4. Minimaalne kapitalinõue Finantsinspektsiooni järelevalve alla kuuluvate subjektide puhul

Subjekt	Miinimumkapitalinõue
krediidasutus	5 000 000 eurot
kindlustusandja	3 000 000 eurot
pensionifondivalitseja	500 000 – 1 000 000 eurot
muu fondivalitseja	125 000 eurot
investeerimisühing	70 000 – 750 000 eurot
e-raha asutus	350 000 eurot
makseasutus	20 000 – 125 000 eurot
krediidiandja	50 000 eurot

Äriühingute, eriti aga finantsteenuste osutajate puhul on osakapitali näol tegemist reserviga, mis äärmisel juhul peaks aitama tagada võlausaldajate (sh ka HLÜ liikmete) nõuete täitmise ning äriühingu tegevuse jätkumise. Eelnõu koostajad leiavad, et osakapitali määr peaks olema senisest

kõrgem, et tagada ka väiksemate HLÜ-de parem kapitaliseeritus eeskätt stressiolukordade puhul (vt ka selgitusi eelnõu § 1 p 31 juures).

26) Tunnistatakse kehtetuks § 22 lõiked 4 ja 5. Kehtiv osakapitali suurendamise ja vähendamise raamistik võib olla mõnevõrra koormav, kuivõrd HLÜ-del on seaduse järgi kohustus iga liikme vastuvõtmisel ja HLÜ-st väljaarvamisel kohustus muuta HLÜ osakapitali määra, mistõttu tuleb teoreetiliselt ühistul kokku kutsuda üldkoosolek või volinike koosolek, kus osakapitali muutmise üle otsustatakse. See aga tekitab märkimisväärse halduskoormuse nii HLÜ juhatuse kui ka HLÜ liikmete jaoks iga kord, kui on vaja HLÜ osakapitali määra äriregistris tõsta või vähendada, mistõttu see ei pruugi olla praktikas teostatav. Seetõttu on kehtiv äriseadustikust tulenev osakapitali korrigeerimise raamistik asendatud lõigetes 6 ja 7 tooduga (vt eelnõu järgmist punkti).

27) Lisatud on § 22 lõige 6, mis muudab kehtivat osakapitali muutmise raamistikku. Muudatus toob seadusesse põhimõtte, et HLÜ peab esitama avalduse osakapitali määra korrigeerimiseks (st, suurendamiseks või vähendamiseks) 12 kuu jooksul alates asjaolu esinemisest, mis tekitab osakapitali muutmise vajaduse. Eelnõu koostajate soov on vähendada osakapitali muutmise seotud halduskoormust HLÜ-dele, nii et praktikas oleks vajalik selliste üldkoosolekute või volinike koosolekute korraldamine, mille eesmärgiks on seadusest tuleneva vormilise nõude täitmine, senisest oluliselt harvemini.

28) Muudetakse § 23 lõike 1 sõnastust, mis läbi tõstetakse HLÜ liikme osamaksu suurust 30 eurolt 100 eurole. Eelnõus toodud summade muutmise kohta vt ülaltoodud selgitusi eelnõu § 1 p 17 ja 25 kohta.

29) Muudetakse § 27 lõike 1 punkti 1. Muudatusega luuakse HLÜ-dele lisavõimalus paigutada 10% liikmete hoiustest krediidasutuse hoiuse kõrval ka likviidsetesse varadesse, mis on märgitud § 27¹ lg-s 5–6. Kehtivas seaduses on üsna nõ jäik reegel, et HLÜ-d peavad paigutama 10% oma liikmete hoiuste summast nõudmiseni hoiusena krediidasutusse ja muid valikuid selles osas ei ole. Seetõttu on HLÜ-dele loodud võimalus ka raha paigutada peale pangahoiuste ka muudesse likviidsetesse varadesse, mida on võimalik tavapäraste turutingimuste korral kiiresti realiseerida (vt täpsemalt selgitusi eelnõu § 1 punkti 31 juures).

30) Muudetakse § 27 lõike 1 punkti 3. Kehtiva sätte sõnastuse järgi on HLÜ-l keelatud osaleda osanikuna täisühingus või täisosanikuna usaldusühingus. Eelnõuga ettenähtav muudatus sedastab, et lisaks kehtivatele piirangutele ei või HLÜ omada üle 10-protsendilist osalust krediidasutuses või teises finantseerimisasutuses, välja arvatud ühistupangas. Muudatuse eesmärk on vähendada oma tütarettevõtja ees tekkivaid kohustusi, mida tuleb täita ühistu liikmete vara arvelt.

31) Lisatakse uus § 27¹, mis määratleb täpsemalt HLÜ-de likviidsusnõuded.

Kuivõrd HLÜ on panga kõrval ainus juriidiline isik, kellel on õigus kaasata hoiuseid, siis peab olema tagatud esmajoones see, et HLÜ hoiustele kehtivad kõrgendatud nõuded ka likviidsuse tagamise osas. See tähendab, et HLÜ peab igal ajal olema võimeline rahuldama liikmete kui võlausaldajate õigustatud nõudeid – eriti nõudeid, mis tulenevad kas ühistust väljaastumisest või hoiuse tähtaja lõppemisest. Seetõttu on eelnõuga sätestatud HLÜ-dele täpsemad likviidsusnõuded, mis peaksid tagama HLÜ rahaliste vahendite olemasolu majanduslikult rasketel või muudel perioodidel, kus liikmetel on kõrgendatud huvi saada tagasi HLÜ-sse hoiustatud kapital.

Lõikes 1 on sätestatud üldnõue, mille kohaselt peab HLÜ paigutama oma vara selliselt, et igal ajal, sealhulgas stressiolukorras, oleks tagatud liikmete õigustatud nõuete rahuldamine ehk likviidsus. Liikmete õigustatud nõuded HLÜ vastu tulenevad esmajoones kas hoiustamislepingust või ühistust väljaastumisel liikmele tagasimakstavast osamaksust vastavalt tulundusühistuseaduse §-le 33. Mõlema nimetatud nõude rahuldamine on eelnõu koostajate hinnangul üks hoiu-laenuühistu liikme põhihuvisid, mille järgimisele peaks olema suunatud ka HLÜ laenude andmise poliitika tervikuna, mida omakorda peaksid kontrollima liikmed, revisjonikomisjon ning sõltumatu audiitor.

Lõikes 2 on avatud sama paragrahvi lõikes 1 kasutatud stressiolukorra mõiste. Nimelt on mõeldud stressiolukorra all olukorda, kus HLÜ on kohustatud oma liikmetele välja maksuma vastavalt lepingutingimustele 10% liikmetelt kaasatud hoiuste kogusummast 30-päevase perioodi jooksul või tagastama liikmetele vähemalt 25% osamaksude summast ühe majandusaasta jooksul. Teisisõnu peab HLÜ olema valmis vähemalt selle jaoks, et maksta liikmetele tagasi kümme protsenti nende hoiustest ühe kuu jooksul või ühe majandusaasta jooksul vähemalt neljandik liikmete osamaksude kogusummast (vt ka tulundusühistuseaduse § 33 lg 1 ja 3).

Lõike 3 kohaselt on HLÜ kohustatud oma äritegevust korraldama nii, et HLÜ finantseerimine ei baseeruks liiga lühiajalistel või vähestel allikatel. Lisaks on HLÜ juhatus kohustatud pidevalt jälgima nõuete ja kohustuste tähtaegu ning HLÜ kohustuste täitmise tähtaegade saabumine ei või ohustada HLÜ tegevust. Lisanduse näol on tegemist sarnase reegluga, nagu on sätestatud krediidasutuste seaduse § 80 lõikes 2.

Lõige 4 täpsustab sama paragrahvi lõikes 1 sätestatud. Selleks, et tagada liikmete õigustatud nõuete rahuldamine ning selle jaoks vastava kapitalipuhvri olemasolu, on vaja HLÜ siseselt kehtestada strateegia, poliitika, protseduurid ja süsteemid likviidsusriski tuvastamiseks, mõõtmiseks, juhtimiseks ja jälgimiseks.

Lõige 5 täpsustab omakorda lõiget 4 ning sõnastab koormamata likviidse vara mõiste. Lõike 5 sõnastuse kohaselt on tegemist varaga, mida on võimalik realiseerida tavapärastel turutingimustel 30 päeva jooksul. Sättes on toodud lahtise loeteluna näiteks sularaha, arvelduskontol olevad rahalised vahendid ja muu selline vara. Lõiget 5 tuleb vaadata koosmõjus § 27 lõike 1 punktiga 1, mille kohaselt on võrreldes kehtiva regulatsiooniga (mille järgi on HLÜ kohustatud paigutama 10% oma liikmete hoiuste summast nõudmiseni hoiusena krediidasutusse) HLÜ-l võimalik nimetatud 10% liikmete hoiuste summast hoiustada sularahasse, hoida vahendeid arvelduskontol või hoiustada vahendeid muudesse likviidsetesse instrumentidesse. Muu vara all mõeldakse likviidseid, madala riskiga ning lühiajalisi väärtpabereid, millele on osundatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 krediidasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT L 176/1, 26.06.2013, lk 1–337) (CRR) artikli 336 tabelis 1, mille suhtes kohaldatav spetsiifilise riski kapitalinõue ei ole kõrgem kui 1,6 protsenti, või eurofondide osakud või aktsiad, mille vara investeeritakse üksnes käesoleva lõike punktis 1 nimetatud võlainstrumentidesse.

Lõige 6 sätestab volitusnormi, mis läbi on valdkonna eest vastutaval ministril võimalik määrusega kehtestada likviidsusriski maandamise täpsema kord. Nimetatud määrusega on võimalik ka ette näha väärtpaberite nimekiri, millesse HLÜ-d võivad paigutada 5% liikmete vahenditest, mis kehtiva regulatsiooni järgi peab olema paigutatud üksnes Eesti või teise EL riigi krediidasutusse nõudmiseni hoiusena.

32) Muudetud on § 28 lõiget 1, kuhu on lisatud viide vastutustundliku laenamise põhimõttele, mis mh hõlmab kontrolli kooskõlas HLÜ üldkoosoleku poolt heaks kiidetud sise-eeskirjale. Nimetatud põhimõtte lisamine ei kujuta endast samas suurt sisulist muudatust, kuivõrd see põhimõtte on mõnevõrra teistsuguses sõnastuses käsitlemist leidnud ka viimases (2010. a) antud sätte muutmist käsitlevas HLÜS muutmise eelnõus (240 SE, seletuskiri lk 8¹⁹) – muudatuse näol on tegemist püüdega juhtida enam tähelepanu vastutustundliku laenamise põhimõtte olulisusele HLÜ äritegevuses.

Lisatav säte on analoogne KAS § 83 lõikes 3¹ sätestatuga, mille kohaselt peab krediidasutus kohaldama tarbijale laenu andmisel viidatud KAVS-i sätteid. Lisatav lõige juhindub käesoleva eelnõu punktis 5 toodud käsitlesest, mille kohaselt tuleks füüsilistest isikutest HLÜ liikmeid käsitleda tarbijatena. Eeltooduga seoses ei tuleks HLÜ-del küll taotleda krediidiandja või – vahendaja tegevusluba, aga HLÜ kui ettevõtlusvorm ei tohiks võimaldada normidest kõrvalekaldumist, mida muidu kohaldataks krediidiandja või –vahendaja tegevusloaga teenusepakkujale, kui viimane osutab sisuliselt sama teenust samale isikule.

33) Paragrahvi 28 lisatakse lõige 1¹. Füüsilisest isikust liikmele laenu andmisel peaks laenu taotlejale laienema vähemalt samaväärne teabe saamise kohustus nii krediidiandja kui ka HLÜ juures sh kohaldama füüsilisest isikust laenuvõtjale võlaõigusseaduse §-des 409, 411 ja 412 sätestatud; aga ka peaks HLÜ ise järgima §-s 27 toodud laenu andmise nõuete ning §-s 28¹ sätestatud krediidivõimelisuse hindamise korra nõuete täitmiseks.

34) Muudetakse § 28 lõiget 7, millega lisatakse lõikesse teine lause. Lisatud teine lause on tingitud sellest, et mitmed täna tegutsevad HLÜ-d kasutavad tütarettevõtjaid või muul moel seotud isikuid, kellele HLÜ laenab edasi üsna olulise osa hoiustest ning kes omakorda tegutsevad laenuandmise või –vahendamise majandustegevuses, mis tihtipeale annavad omakorda kõrge intressiga tarbimislaene. Eelnõuga ei soovita täielikult keelustada tütarettevõtjate tegevust (kuivõrd tütarettevõtjate kasutamine võib olla vajalik majandustegevuse jaoks ja riskide hajutamiseks), küll aga peaks HLÜ valdavas osas ise tegelema laenude andmisega, mitte olema juriidiline keha, millel on õigus hoiuseid kaasata ning vahendada kaasatud rahalisi vahendeid muudele laenuandjatele. Seetõttu on allapoole toodud ka lävendid lõikes 7. Lisaks on loodud ka lävendid nimetatud isikutele laenamise, kuivõrd isegi üldkoosoleku heakskiidul HLÜ juhatuse või nõukogu liikmele, revisjonikomisjoni liikme või nendega samaväärset huvi omavale isikule laenamise tekib oluline huvide konflikt laenuandja ja laenusaaaja vahel. Sättes on mõeldud ka seda, et ühele ja samale sama paragrahvi lõikes 7 nimetatud isikule või temaga seotud ettevõtjale saab anda laenu kokku kuni 5% omakapitali või viiekordse tasutud osamaksu ulatuses.

¹⁹ „Eelnõuga kehtestatakse ka hoiu-laenuühistutele sarnaselt krediidasutustega “vastutustundliku laenamise põhimõtte”. See põhimõtte on laenuandja sotsiaalselt vastutustundliku käitumise väljenduseks laenuandjale, mida on praktikas laialdaselt rakendatud mitmetes erinevates riikides (nt. USA, Suurbritannia, Austraalia) ja mille mõiste on võetud kasutusele ka EL tarbijakrediidi (*consumer credit*) direktiivis. Vastutustundliku laenamise põhimõtte rakendamine on suunatud just laenusaaaja huvide kaitsele, eelkõige tarbija huvidest lähtuva nõustamis- ja teatamiskohustuse täitmisele laenuandja poolt (USA-s ka laenusaaaja poolt antud tagatisele sissenõude põhjendamatu pööramise vältimisele). Laenuandja teatamis- ja nõustamiskohustuse osas ei ole Euroopas täna aga veel ühest käsitlust. Varasemalt levinud praktika kohaselt hinnatakse krediidiandmise küsimuse otsustamise käigus, krediidisaaaja maksevõimelisust krediidi- või finantsasutuse enda, mitte krediidisaaaja huvide aspektist. Vastutustundliku laenamise põhimõtte kohaselt on laenuandja kohustatud arvestama laenaja vajadusi ja laenu teenindamise võimekust, kusjuures laenuandjal on kohustus välja selgitada antud konkreetse laenusaaaja optimaalne laenukoormus ning teatada sellest laenusaaajale. Lisaks on laenuandjal kohustus enne laenulepingu sõlmimist laenuandjat sõnaselgelt teavitada, millised ohud võivad tekkida seoses pikaajalise laenu tagasimaksmisega.“

35) Muudetakse § 28 lõiget 9, millega luuakse erisus laenu andmisel muudele isikutele kui sama paragrahvi lõikes 7 nimetatud isikutele (st HLÜ juhtorganite liikmetele ja nendega samaväärset majanduslikku huvi omavatele isikutele; vt ka eelmise punkti selgitusi). Muudatus on seotud eelnõu punktiga 34 ülal.

36) Lisatakse §-i 28 lõige 10.

Lõike 10 lisamisega välistatakse HLÜ õigus anda laenu krediidasutustele või teistele finantseerimisasutustele või endaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvatele ettevõtjatele. Välistuse eesmärk on tagada, et HLÜ kui finantseerimisasutus, mille peamine äritegevus on hoiuste kaasamine ja laenude väljastamine, korraldaks oma majandustegevust ise, mitte ei laenaks hoiustatud raha edasi. Lisaks peaks ühistulise tegevuse eesmärk olema oma liikmete ja kogukonna huvide edendamine, mitte maksta hoiuse pealt võimalikult suurt intressi – see soov võib omakorda viia HLÜ riskantsemate laenude väljastamiseni.

37) Lisatakse § 28¹. Selle paragrahvi näol on tegemist sarnase korraga nagu on sätestatud krediidiandjate ja –vahendajate seaduse §-s 49 sätestatud ja mis puudutab tarbija krediidivõimelisuse hindamist. Võrreldes KAVS-is sisalduvate samasisuliste normidega, on liikme krediidivõimelisuse hindamise sätteid mugandatud vastavalt HLÜ-de äritegevusele ja pakutavatele teenustele ning samas ka lisatud paragrahv täpsustab kehtiva redaktsiooni §-s 28 sätestatud. Viimase vajalikkus tuleneb sellest, et Audiitorkogu on juhtinud tähelepanu asjaolule, et audiitorite hulgas ei ole täit selgust sellest, mida mõeldakse „krediteerimise heade tavade“ all. Viimaks tasub märkida, et HLÜ-l tuleb kõikide HLÜS § 6 lõigetes 1 ja 2 teenuste osutamisel hinnata liikme krediidivõimelisust, sh liikme võimet oma rahalisi kohustusi HLÜ ees täita.

38) Muudetakse § 29 lõiget 1, mis läbi muutub HLÜ-del laenukomitee olemasolu kohustuslikuks, kui HLÜ-s on vähemalt 50 liiget. Kehtiv sama sätte sõnastus lubab HLÜ-del põhikirjaga sätestada, kas laenukomitee on HLÜ-l olemas või mitte. Muudatuse eesmärk on ühelt poolt eraldada senisest enam HLÜ juhtorganite ja laenukomitee tegevust, teisest küljest aga vältida olukorda, kus seadus viitab laenukomitee määramise vajalikkusele, kuid samas annab HLÜ-le õiguse jätta laenukomitee valimata, kui sellist organit pole HLÜ põhikirjas ette nähtud. Lisatud on ka teine lause, mille järgi kui HLÜ-l on vähem kui 50 liiget, peab HLÜ-l olema laenukomitee, kui see on põhikirjaga ette nähtud. Seega vähem liikmeid koondaval HLÜ-l ei ole laenukomitee kohustuslik, vaid on jäetud HLÜ liikmete otsustada, kas ühistul on laenukomiteed vaja, kuivõrd väiksemates ühistutes ei pruugi laenukomitee olemasolu olla vältimatult vajalik.

39) Muudetakse § 29 lõikeid 5 ja 6.

Lõike 5 muudatus näeb ette laenukomitee liikmeks valimisele piirangu, mille kohaselt ei tohi laenukomitee liige olla juhatuse ega nõukogu liige, audiitor ega revisjonikomisjoni liige. Eelnõu üks eesmärke on suurendada HLÜ-de juhtimise läbipaistvust ning vältida HLÜ-s pädevuse koondumist kitsa ringi isikute kätte. Praktikast võib kehtiva HLÜ normistiku järgi esineda juhtumeid, kus üks ja sama isik juhib igapäevaselt HLÜ tööd juhatuse liikmena ning on lisaks sama HLÜ laenukomitee liige. Seetõttu ei ole lõike 5 muudatuste tõttu lubatud laenukomitee liikmeks valida lisaks nõukogu liikmele ja audiitorile ka HLÜ juhatuse liiget või isikut, kes peavad oma tegevuses olema kas täiesti sõltumatud ning teostama järelevalvet HLÜ tegevuse üle, või kui võib tekkida huvide konflikt HLÜ siseselt erinevate funktsioonide toimimise vahel (sh revisjonikomisjoni liige ja audiitor).

Lisaks on lõikest 6 jäetud välja 2. lause, mis keelab HLÜ juhatuse esimeest laenukomitee esimeheks valida, kuivõrd see säte ei ole eeltoodud muude lõikes 5 tehtavate muudatuste tõttu enam asjakohane.

40) Lisatakse § 31 lõikesse 2 uued punktid 5–7.

Punkti 5 kohaselt peavad HLÜ sise-eeskirjad sisaldama mh ka rahvusvaheliste sanktsioonide rakendamise reegleid ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise korda ja nimetatud korra täitmise kontrollimise reegleid. Nimetatud reeglid tulenevad juba kehtivast RahaPTS-st, mistõttu on tegemist kehtiva normistiku täpsustamise ja koondamisega HLÜS-i, mitte sisulise muudatusega.

Punkti 6 lisamise näol on tegemist HLÜ-de kohta käivate normide koondamisega TÜS-ist HLÜS-i. Muid muudatusi punkti 6 lisamise näol HLÜ-de kohta käivasse normistikku ei tehta.

Punktiga 7 sätestatakse, et HLÜ peab sise-eeskirjades nägema ette ka korra, et kuidas ta oma liikmetega vaidlusi lahendab. Näiteks peaks HLÜ liige teadma, et kuhu ja kelle poole saab ta oma küsimuse või kaebusega pöörduda ning kuidas tekkinud vaidlusi lahendatakse.

41) Paragrahvi 32 lõike 1 punkti 4 sõnastuse muudatuse kohaselt on lisatud üldkoosoleku pädevuse punkt, mille kohaselt on üldkoosolekul õigus ametisse nimetada nii revisjonikomisjoni liikmed kui ka audiitor. Muudatus tuleneb ajendist anda HLÜ liikmetele senisest enam otsustusõigust ning suurendada läbipaistvust HLÜ-s sisemist kontrolli teostava isiku(te) ja nende ametisse määramise osas. Täna ei ole ühtset praktikat, kellel HLÜ siseselt on õigus ametisse nimetada revisjonikomisjoni liikmeid, mis on viinud selleni, et mitmel juhul nimetab revisjonikomisjoni liikmed ametisse HLÜ juhatas.

42) Paragrahvi 32 lõike 1 täiendamine punktiga 5¹ annab liikmete üldkoosolekule aluse otsustada tegevusloa taotluse, sh krediitiasutuse tegevusloa, esitamise otsustamise. Eelnõu koostajate hinnangul ei ole kehtiva õiguse alusel üheselt selge, kas hoiu-laenuühistu puhul otsustab tegevusloa taotlemise ühistu juhatas, nõukogu või üldkoosolek. Samas, kuna igasuguse tegevusloa taotlemise näol on tegemist võrdlemisi olulise muudatusega HLÜ majandustegevuses, peaks eelnõu koostajate hinnangul tegevusloa taotlemise otsustamine jääma üheselt üldkoosoleku pädevusse.

43) Tunnistatakse kehtetuks § 32 lõike 1 punkt 7, mis näeb ette, et HLÜ üldkoosoleku pädevusse kuulub laenukomitee tegevuse peale esitatud kaebuste läbivaatamine, kui HLÜ-s ei ole moodustatud nõukogu. Kehtiva HLÜ-de kohta käiva normistiku järgi peab HLÜ-l olema nõukogu, kui ühistul on üle 200 liikme või kui ühistu osakapital on üle 25 000 euro või kui nõukogu moodustamine on ette nähtud põhikirjaga (TÜS § 64 lg 1). Kuivõrd juba alates 2010. aastast peab HLÜ osakapital olema vähemalt 31 950 eurot, siis tuleb tegelikkuses igal HLÜ-l nõukogu moodustada. Seetõttu soovitakse viimati nimetatud muudatusega kõrvaldada teatav vastuolo TÜS ja HLÜS vahel. Kuivõrd seaduse eesmärk on olnud laenukomitee tegevuse peale esitatud kaebuste läbivaatamine asetada esmajoones HLÜ nõukogule, siis see pädevus on eelnõuga viidud eraldi nõukogu käsitleva §-i 32⁵ alla (vt allpool eelnõu § 1 p 44).

44) Lisatakse § 32 lõige 3, mille kohaselt on HLÜ üldkoosoleku pädevust õigus üle anda ainult volinike koosolekule. Nimetatud muudatust tuleb vaadata koos § 32³ muudetud sõnastusega ning koos TÜS § 54-ga. Kehtiv HLÜ-dele kohalduv regulatsioon lubab üldkoosoleku pädevust üle anda

volinike koosolekule, mis võib olla isegi vajalik suuremate ühistute puhul, kus üldkoosoleku korraldamine igal seaduses nõutud juhul oleks ajaliselt ja rahaliselt üsna kulukas. Samas teadaolevalt on praktikas HLÜ liikmeks astuvad isikud kohustatud volitama enda nimel üldkoosolekul toimetama isikuid, kes ei pruugi olla nendele isegi teada. Selliselt toimides justkui loovutavad liikmed oma liikmelisusest tulenevad õigused sellisel moel, mis võib olla seadusega vastuolus. Seetõttu on nähtud § 32 lg 3 lisatud lõikega ette selgitus kehtiva õigusliku raamistiku juurde, mis lubab eelnimetatud volitust anda ainult põhikirjas sätestatud juhtudel ja ainult volinike koosolekule.

45) Lisatakse §-d 32¹–32⁵.

Paragrahv 32¹ sätestab erikorra HLÜ üldkoosoleku kokkukutsumisele ja üldkoosoleku päevakorrale võrreldes tulundusühistuseaduses sätestatuga. Üldiselt kohaldatakse HLÜ-de päevakorrale tulundusühistuseadust, kuid lõigetes 2 ja 3 toodud erisuste jaoks on vajalik täpsustada ka HLÜS-is üldkoosoleku kokkukutsumise ja päevakorra sätteid.

Lõike 1 järgi kohaldatakse üldkoosoleku päevakorrale tulundusühistuseaduse §-s 40¹ sätestatud, kui käesolevas paragrahvis ei ole sätestatud teisiti. Viitega tulundusühistuseadusele sisulisi muudatusi ei kaasne, kuivõrd ka täna kohaldatakse HLÜ-dele tulundusühistuseaduse sätteid. Seevastu samas lõikes sätestatud erand on tingitud lõigete 2 ja 3 lisamisest.

Lõikes 2 on sätestatud erakorralise üldkoosoleku kokku kutsumise alused. Võrreldes tulundusühistuseaduse § 40 lõikega 3 on, tulenevalt sotsiaalse kontrolli olulisusest HLÜ tegevuses, täpsustatud HLÜ netovara suuruse nõuet (punkt 1), lisatud on likviidsuse kriteerium (punkt 2) ning täpsustatud punktis 3 volinike ja liikmete arvu, kelle nõudmisel tuleb erakorraline koosolek kokku kutsuda.

Lõike 3 järgi võivad vähemalt kümme HLÜ liiget nõuda täiendavate küsimuste võtmist üldkoosoleku päevakorda. Sama lõike teise lause kohaselt tuleb iga täiendava küsimuse kohta esitada põhjendus. Kehtiva tulundusühistuseaduse § 40¹ lõike 2 järgi võivad vähemalt 1/5 ühistu liikmetest nõuda täiendavate küsimuste võtmist päevakorda. Eesti Panga andmetel on täna Eestis tegutsevatest HLÜ-dest 2022. aasta augusti lõpu seisuga neljal HLÜ-l vähemalt tuhat liiget, mis tähendab, et kui liikmed soovivad panna teatud küsimust üldkoosoleku päevakorda, peavad selleks soovi avaldama minimaalselt 200 liiget (enim liikmeid koondavate HLÜ-de puhul on selleks arvaks vastavalt konkreetsele ühistule 300 kuni 750 liiget). Praktikas on aga teostamatu nii mitmete liikmete koondumine ühe konkreetse küsimuse päevakorda võtmiseks, mistõttu on seda lävendit HLÜ-de puhul toodud oluliselt allapoole.

Paragrahv 32² täpsustab liikmete kohustused erakorralisel üldkoosolekul, kui HLÜ netovara ei vasta seaduses toodud nõuetele või kui HLÜ ei suuda täita seaduses sätestatud likviidsuse nõudeid (lõige 1). Erisus on loodud seetõttu, et HLÜ netovara ja likviidsuse nõuded on olulised alused HLÜ maksevõime ning liikmete õigustatud nõuete rahuldamise võime säilitamiseks. Lõike 2 järgi ei kohaldata HLÜ-de suhtes tulundusühistuseaduse §-s 49 sätestatud eesmärgiga vältida ebakõlasid HLÜS-i ja tulundusühistuseaduse kohaldamise vahel.

Paragrahv 32³ sätestab erikorra HLÜ-de erikontrolli korraldamisele.

Lõike 1 järgi kohaldatakse HLÜ erikontrolli korraldamisele tulundusühistuseaduse §-s 71 sätestatud, kui käesolevas paragrahvis ei ole sätestatud teisiti. Viitega tulundusühistuseadusele sisulisi muudatusi ei kaasne, kuivõrd ka täna kohaldatakse HLÜ-dele tulundusühistuseaduse sätteid. Seevastu samas lõikes sätestatud erand on tingitud sama paragrahvi lõike 2 lisamisest.

Lõike 2 järgi võivad vähemalt kümme HLÜ liiget nõuda erikontrolli otsustamist ja erikontrolli läbiviija määramist üldkoosoleku poolt. Kehtiva tulundusühistuseaduse § 71 lõike 1 järgi võivad vähemalt 1/10 ühistu liikmetest nõuda erikontrolli korraldamise otsustamist ja erikontrolli läbiviija määramist üldkoosoleku poolt. Lähtudes eelmise paragrahvi lõike 2 juures toodud selgitustest on ka seda lävendit toodud oluliselt allapoole.

Lõike 3 järgi võivad vähemalt 1/10 liikmetest nõuda erikontrolli korraldamise ja erikontrolli läbiviija määramist kohtu poolt, kui üldkoosolek erikontrolli korraldamist ei otsusta. Lõikega 3 ei kaasne sisulisi muudatusi võrreldes kehtiva tulundusühistuseaduse § 71 lõikega 2, kuid säte on toodud ka HLÜS-i suurema õigusselguse eesmärgil. Võrreldes lõikega 2 ei ole liikmete piiri allapoole toodud lähtuvalt sellest, et kui üldkoosolek ei otsusta erikontrolli määramist, siis on tegemist üldise liikmete huviga erikontrolli korraldamist mitte määrata, ning sellest kõrvalekaldumiseks on vajalik olulist huvi, samuti arvestatavat liikmete arvu, et minna erikontrolli määramist kohtu kaudu nõudma.

Paragrahv 32⁴, mis võrreldes HLÜ-dele kohaldatavate tulundusühistuseaduse asjaomaste normidega ühelt poolt täpsustab HLÜ-de volinike valimise korra ning pädevuse ulatuse, ja teiselt poolt koondab asjaomase regulatsiooni HLÜS-i.

Lõige 1 on oma sisult tulundusühistuseaduse § 54 lõike 1 kohandamine hoiu-laenuühistutele. Viidatud sätte kehtiva redaktsiooni kohaselt võib tulundusühistu põhikirjaga sätestada, et üldkoosoleku pädevus antakse täielikult või osaliselt üle volinike koosolekule, kui ühistul on üle 200 liikme. Kavandatud muudatusega võib HLÜ-des, kellel on vähemalt 500 liiget, HLÜ põhikirjas ette näha üldkoosoleku pädevuse osalise või täieliku üleandmise volinike koosolekule. Samas aga tuleb arvestada sama paragrahvi lõikes 2 toodud piirangutega. Võrreldes kehtiva tulundusühistuseaduse sättega, mis võimaldab üldkoosoleku pädevuse üle anda volinike koosolekule üle 200 liikmeliste ühistute puhul, siis kõrgem lävend (500 liiget) peaks soodustama seda, et liikmed ise osaleksid üldkoosolekul ning räägiksid kaasa ühistut puudutavate otsuste vastuvõtmisel.

Lisaks võrreldes kehtiva volinike koosolekule kohalduva regulatsiooniga tulundusühistuseaduses on lõikesse 1 lisatud teine lause, mille kohaselt HLÜ volinikud valib ja kutsub tagasi üldkoosolek. Võrreldes kehtiva tulundusühistuseaduse § 54 lõikega 2, mille järgi volinike koosoleku kokkukutsumise kord, korraldus ning volinike kord määratakse ühistu põhikirjaga, on volinike valimise ja tagasikutsumise kord antud üldkoosoleku pädevusse. Kui kehtiva regulatsiooni järgi on põhimõtteliselt võimalik ühistu põhikirjas sätestada, et näiteks HLÜ juhatus määrab igale liikmele voliniku, siis võib liikmel olla keeruline aru saada, kes ja mil määral esindab tema huve liikme õiguste teostamisel HLÜ-s. Seetõttu, kuivõrd volinikud esindavad volinike koosolekul HLÜ liikmete huve, siis on ka põhjendatud see, et HLÜ liikmetele antakse õigus määrata ise enda eest otsustama volinikud ja ka kehtestada või heaks kiita volinike valimise kord.

Lõike 2 kohaselt peab HLÜ-l olema vähemalt 20 volinikku ning ühe voliniku võib valida kuni 25 liikme kohta. Lõike 2 näol on tegemist tulundusühistuseaduse § 54 lõike 1 lause 2 ja lõike 2 lause

2 konkretiseerimisega HLÜS-is. Lisaks on võrreldes tulundusühistuseaduse sättega vähendatud liikmete arvu, kelle huve üks volinik võib esindada (50 asemel 25). Vastava piiri vähendamise idee on selles, et valdavalt peaksid liikmed ise end ja enda huve üldkoosolekul esindama, ning volinik peaks esindama vähemal hulgal liikmeid, kui seda võimaldab kehtiv tulundusühistuseadus.

Lõige 3 sisaldab endas täpsustust võrreldes kehtiva volinike regulatsiooniga. Lisandus on tingitud sellest, et kuigi volinike koosoleku sätestamisel HLÜ põhikirjas on volinikud sisuliselt kõige tähtsam nn otsustusorgan HLÜ-s ning volinikud esindavad ühistu liikmeid, siis kehtiv HLÜS ega tulundusühistuseadus ei sea piiranguid sellele, kes võivad esindada HLÜ liikmeid volinikena. Seetõttu on eelnõusse lisatud nõue, et kui volinikud on määratud HLÜ liikmeid esindama, siis need volinikud peavad olema ühelt poolt sõltumatud HLÜ juhtorganite- või laenukomitee liikmetest ja ka audiitorist, ning ei tohi olla pankrotivõlgnikud, ning teiselt poolt peavad volinikud olema kohased esindama teiste isikute huve finantseerimisasutuses. Normis toodud välistused, sh volinik ei tohi olla põhjustanud äriühingu pankroti või sundlikvideerimise või tegevusloa tühistamise või kellelt on seaduse alusel ära võetud õigus olla ettevõtja, näol on tegemist lahtise loeteluga ning põhikirjaga võib panna täiendavaid nõudeid HLÜ volinikele.

Lõike 4 kohaselt on tühine põhikirja säte või tehing, mis on vastuolus käesolevas paragrahvis sätestatuga. Praktikas on esinenud mitmeid juhtumeid, kus HLÜ liikmed on HLÜ-ga liitumisel andnud volituse teisele isikule (mitmel juhul sama ühistu juhatuse vm organi liige) osaleda tema eest üldkoosolekul. Antud sättega tagatakse seda, et kui HLÜ liige volitab teist isikut enda nimel osalema üldkoosolekul ja teostada tema liikmelisusest tulenevaid õigusi HLÜ-s, siis peab selline volitamine olema vastav minimaalselt samas paragrahvis toodud volinike koosoleku sätetele.

Lisatakse § 32⁵, mis sätestab nõuded HLÜ nõukogule.

Kehtivas HLÜS-is ei ole ette nähtud erisätteid HLÜ nõukogule ning kuivõrd vastavalt HLÜS § 2 lõikele 2 kohaldatakse HLÜ-dele ühistute kohta sätestatut ning TÜS § 64 lg 2 järgi kohaldatakse tulundusühistute nõukogule äriseadustikus aktsiaseltsi nõukogu kohta sätestatut, mis omakorda ei ole eelnõu koostajate hinnangul piisavalt täpne oma sõnastuse ja pädevuse osas, et seda saaks otseselt kohaldada HLÜ-dele, siis soovitakse eelnõuga koondada HLÜ nõukogu kohta käivad normid HLÜS-i.

Lõikesse 1 on lisatud võrreldes kehtiva regulatsiooniga täiendus teise lause näol, mille kohaselt peab nõukogu tegema oma tegevuses rakendatud kontrolli tulemused tegema teatavaks üldkoosolekule või volinike koosolekule olenevalt sellest, kas HLÜ on põhikirjas sedastanud üldkoosoleku pädevuse üleandmise volinikele. Muudatus on seotud eesmärgiga anda HLÜ liikmetele enam teavet HLÜ tegevuste kohta. Lõike 1 lauset 2 tuleb vaadata koosmõjus § 39 lõigetega 1 ja 3, mille kohaselt revisjonikomisjon on kohustatud pidevalt ja tulemuslikult revideerima HLÜ tegevust, sh kontrollima HLÜ ja selle juhtorganite liikmete ning nende tegevuse vastavust õigusaktidele (lg 1), ja edastama juhatusele ja nõukogule temale teatavaks saanud teabe, mis viitab õigusrikkumistele või liikme või muu isiku huvide kahjustumisele (lg 3); samuti esitama oma tegevuse käigus tuvastatud riskide ja mittevastavuste kohta ülevaateid juhatusele ja nõukogule (§ 40 lg 1). Eelnõu koostajate hinnangul peaks see andma liikmetele parema ülevaate HLÜ juhtimisest ning HLÜ äritegevuse vastavust seadusele.

Lõige 2 näeb ette, et HLÜ nõukogul on kolm teovõimelist füüsilisest isikust liiget, kui põhikirjaga ei nähta ette suuremat liikmete arvu. Tegemist on tulundusühistuseaduse § 64 lg 2 ja äriseadustiku § 318 lg 1 sisalduvate põhimõtete ületoomisega HLÜS-i. Muid muudatusi ei kaasne.

Lõike 3 kohaselt peab nõukogu liige olema HLÜ liige. Tegemist on täpsustusega, võrreldes kehtiva tulundusühistuseaduse ja äriseadustikus sisalduva aktsiaseltsi nõukogu regulatsiooniga, mis ei kohusta nõukogu liiget olema hoiu-laenuühistu liige – äriseadustiku § 318 lg 2 kohaselt ei pea nõukogu liige olema aktsionär. Eelnõu koostajate hinnangul osutab nõukogu liikme liikmelisus ühistus sellele, et nimetatud nõukogu liige on motiveeritud enam panustama HLÜ äritegevuse kontrollimisse ning selle õiguspärasusele vastavuse saavutamisele, kuivõrd sellisel juhul mängivad rolli nii nõukogu liikme rahalised kui ka ärialased huvid.

Lõike 4 järgi ei või nõukogu liige olla HLÜ juhatuse liige, prokurist, audiitor ega laenukomitee liige, samuti krediidasutuse ega teise finantseerimisasutuse juhatuse või nõukogu liige. Sisuliselt on nimetatud sätte puhul üle toodud HLÜS-i äriseadustiku § 318 lõiked 4 ja 4¹. Võrreldes kehtiva regulatsiooniga on ette nähtud, et nõukogu liige ei tohi olla ka krediidasutuse või teise finantseerimisasutuse juhatuse liige. Nimetatud piiranguga on soovitud vältida HLÜ nõukogu liikme huvide konflikti, mis tekib ühe ja sama isiku kuulumisel kahe finantseerimisasutuse juhtkonda, näiteks HLÜ ja krediidiandja.

Lõike 5 kohaselt kuulub nõukogu pädevusse laenukomitee tegevuse peale esitatud kaebuste läbivaatamine, kui põhikirjaga ei ole nimetatud kaebuste läbivaatamist antud üldkoosoleku või volinike koosoleku pädevusse. Tegemist on kehtiva HLÜS § 32 lõike 1 punktis 7 nimetatud pädevusnormi ületoomisega eraldi nõukogu kohta käivasse paragrahvi, kuivõrd igal HLÜ-l peab praktikas olema nõukogu.

Lõike 6 järgi on nõukogu nõusolek vajalik HLÜ nimel tehingute tegemiseks, mis väljuvad HLÜ igapäevase majandustegevuse raamest. Selguse huvides tasub märkida, et eelnõus esitatud neljast punktist koosnev loetelu on lahtine ning HLÜ põhikirjaga võib ette näha ka nõukogu nõusoleku vajalikkust ka muude käesolevas lõikes nimetatamata tehingute tegemiseks ja teenuste osutamiseks. Sisuliselt on tegemist äriseadustiku § 317 lõike 1 konkretiseerimise ning täpsustamisega HLÜ-de jaoks, kuivõrd kehtivad äriseadustiku sätted ei sobi oma sõnastuse tõttu otsekohaldamiseks HLÜ-dele.

Lõigete 7-10 näol on tegemist äriseadustiku § 317 lõigete 2–4 ületoomisega HLÜS-i lähtuvalt eeltoodud § 32² sissejuhatava osa juures toodud põhjendustest.

46) Muudetakse § 34 lõike 1 sõnastust, mis läbi vähendatakse HLÜ kohustuslikku juhatuse liikmete arvu kolmelt kahele. Muudatusel on kaks põhjust. Esiteks suurendatakse eelnõuga HLÜ juhtorganite liikmete sõltumatust ning tugevdatakse sisemist kontrolli näiteks audiitori ja sisekontrolli pädevuse suurendamise teel. Teisalt aga muudetakse käesoleva eelnõuga vähem rangemaks ka ühistupanga regulatsiooni, misjärel ühistupank võib valida minimaalselt kaks juhatuse liiget (vt allpool selgitusi eelnõu § 3 p 7 juures). Arvestades eeltoodut, peavad eelnõu koostajad mõistlikuks, et ka HLÜ-de juhatuse liikmete arvu vähendatakse sarnaselt ühistupankadega krediidasutuste kohta käivas regulatsioonis lubatud minimaalse piirini.

47) Lisatakse § 34¹, mis käsitleb juhatuse liikme kohustusi ja vastutust.

Lõike 1 kohaselt on juhatus kohustatud töötama välja äriplaani nõukogu poolt kinnitatud strateegia elluviimiseks (**punkt 1**), samuti kehtestama ja regulaarselt üle vaatama HLÜ riskide võtmise, juhtimise, jälgimise ning maandamise põhimõtted ja protseduurid ning sise-eeskirjad, mis hõlmavad nii olemasolevaid kui ka potentsiaalseid riske (**punkt 2**). **Punkti 3** järgi tuleb juhatusel tagada, et kõik HLÜ töötajad oleksid teadlikud nende töökohustusega seotud õigusaktide sätetest ning HLÜ juhtimisorganite kinnitatud dokumentides sätestatud põhimõtetest. **Punkti 4** kohaselt tuleb HLÜ juhatusel tagada kontroll selle üle, et HLÜ ja tema töötajate tegevus oleks kooskõlas õigusaktide, juhtorganite poolt kinnitatud dokumentide ja heade tavadega. **Punkti 5** järgi tuleb juhatusel täita muid HLÜS-ist tulenevaid kohustusi.

Lõike 2 alusel tuleb juhatusel esitada vähemalt kord kolme kuu jooksul ülevaade HLÜ tegevusest ja majanduslikust olukorrast. Nõukogule täiendavate ülevaadete esitamine peaks eelnõu koostajate hinnangul suurendama nõukogu funktsiooni teostamise võimalusi ja suurendama läbipaistvust HLÜ tegevuse osas.

Lõike 3 järgi tuleb juhatusel teavitada kohe nõukogu liikmeid HLÜ majandusliku seisuga halvenemisest, selle kohust või seaduse 5. peatüki sätetest kõrvalekaldumisest.

48) Muudetakse § 36 pealkirja ja sõnastust.

Paragrahvi pealkirja kohaselt nähakse hetkel ette HLÜ juhatus ja nõukogu liikmetele esitatavad nõuded. Paragrahvi pealkirja lisatakse ka nüüd töötajad, et see väljendaks paremini paragrahvis sisalduvate sätete sisu.

Lõige 1 kehtestab üldised HLÜ juhtorgani liikmetele (st juhatus, nõukogu ja laenukomitee liikmetele) esitatavaid nõudeid. Kehtiva lõikega 1 võrreldes on parema jälgitavuse huvides nimetatud nõuded lahutatud kahte punkti, millest punkt 1 on sisuliselt kehtiva § 36 lõike 1 sõnastus (millega on täiendusena hõlmatud ka laenukomitee liikmed) ning punkt 2 on üle võetud KAS § 48 lg-st 3. Laenukomitee liikmete lisamine vastavusnõuete paragrahvi tuleneb sellest, kuivõrd laenukomitee liikmed otsustavad laenude väljaandmist üldkoosoleku poolt kinnitatud korra alusel ja aitavad korraldada võlgade sissenõudmist (HLÜS § 30 lg 3), siis on tähtis, et ka need HLÜ-s kesksel funktsiooni täitvad isikud vastaksid finantseerimisasutuste juhtorganite liikmetele rakendatavatele nõuetele. Seetõttu on laiendatud HLÜ juhtidele kohaldatavaid nõudeid ka neile.

Paragrahvi 36 lõike 2 täiendamisel teise lausega nähakse ette, et saada valitud HLÜ juhtorgani liikmeks, siis peab see isik esitama piisavat teavet enda kohta (andmed ja dokumendid, sealhulgas ülevaade oma hariduskäigust, töökogemusest, osalemisest ettevõtluses, karistusregistri väljavõtte ning kinnituse, et puuduvad asjaolud, mis välistavad isiku HLÜ juhtorgani liikmeks olemist) ja tõestama sellega, et ta on sobiv isik HLÜ juhtorgani töös osalemiseks. Lisanduse eesmärk on see, et HLÜ liikmetel oleks terviklik ülevaade enne nõukogu liikme valimist selles osas, et kas valitav isik vastab seaduse nõuetele ning kas ta sobib liikmete huve HLÜ siseselt esindama; sama kehtib ka selle kohta, kui HLÜ nõukogu liikmed valivad HLÜ juhatus liiget.

Lõike 5 kehtiv sõnastus näeb ette, et HLÜ juhatus liige ei tohi olla krediidasutuse ega teise hoiu-laenuühistu juhatus, nõukogu, revisjonikomisjoni liige ega audiitor. Muudatus lisab siia nimistusse ka teise finantseerimisasutuse. Nimetatud piirangu eesmärk on vältida olukorda, kus üks ja sama isik osaleb olulisel määral mitme finantseerimisasutuse töös – see võib põhjustada huvide konflikti.

Uue lisatava **lõike 6** kohaselt peavad HLÜ juhid ja töötajad seadma HLÜ ning selle liikmete majanduslikud huvid kõrgemale oma isiklikest majanduslikest huvidest. Nimetatud põhimõte sisaldub kõikides finantssektori ettevõtjate eriseadustes (KAS § 48 lg 5, KAVS § 40 lg 1, MERAS § 47 lg 6) ning põhjendatud on ka nimetatud sätte HLÜS-i lisamine, kuivõrd nimetatud lisandus konkretiseerib juba seaduse mõttega kooskõlas oleva idee, et HLÜ toimib eeskätt selle liikmete huvides ning nii juhatus, nõukogu kui ka HLÜ töötajad peaksid lähtuma eeskätt liikmete huvidest.

49) Muudetakse § 39 teksti sõnastust. Muudatuste teel täpsustatakse ja suurendatakse revisjonikomisjoni rolli HLÜ tegevuse üle sisemise kontrolli teostamisel.

Lõikes 1 on loetletud mittetäieliku loeteluna revisjonikomisjoni peamised ülesanded, sh peab revisjonikomisjon kontrollima HLÜ ja tema juhtorganite liikmete ja nende tegevuse vastavust õigusaktidele, juhtorganite otsustele, sise-eeskirjadele, HLÜ sõlmitud lepingutele ja heale tavale (**punkt 1**), teostama järelevalvet käesoleva seaduse kohaselt kehtestatud tegevuspõhimõtete ja sise-eeskirjade ning HLÜ kohustuste täitmise üle (**punkt 2**), nõustama HLÜ teenuste osutamise eest vastutavaid isikuid käesolevas seaduses sätestatud kohustuste täitmisega seotud küsimustes (**punkt 3**), ja esitama käesolevas seaduses ettenähtud aruandeid (**punkt 4**).

Lõike 2 kohaselt peab revisjonikomisjonile olema HLÜ poolt tagatud kõik tema ülesannete täitmiseks vajalikud töötingimused ja õigused. See hõlmab endas eeskätt õigust saada selgitusi ja teavet HLÜ juhtorganite (juhatus ja nõukogu) liikmetelt ja töötajatelt ning võimalust jälgida avastatud puuduste kõrvaldamist ja tehtud ettepanekute täitmist. Sisuliselt on lõige 2 sama paragrahvi lõiget 1 toetav norm, mis tagab revisjonikomisjonile volituse sekkuda ulatuslikul määral HLÜ tegevusse, et revisjonikomisjon saaks täita oma seadusest tulenevaid funktsioone.

Lõike 3 kohaselt on revisjonikomisjon kohustatud viivitamata edastama nõukogule ja üldkoosolekule ning nende olemasolul ka volinikele teabe, mis osutab HLÜS-is sätestatud nõuetele mittevastavusele või liikme huvide olulisele kahjustamisele. Viimase all mõeldakse näiteks mõne konkreetse liikme ebavõrdset kohtlemist, mille alla kuulub näiteks seadusest tuleneva teabe andmise kohustuse täitmata jätmine või negatiivse laenuotsuse tegemist või liikmele muu teenuse osutamata jätmist, kui samadel asjaoludel on teisele liikmele sama teenust osutatud. Lisaks tasub märkida, et lõikes 3 nimetatud nõukogu ja üldkoosoleku või volinike teavitamise kohustuse näol on tegemist miinimumnõudega, sest kõikide liikmete teavitamine revisjonikomisjoni töö tulemustest võib olla keerukas – eriti juhul, kui HLÜ on sisse seadnud volinike koosoleku või kui liikmed valdavas osas ei oma ligipääsu elektroonilistele või muudele kanalitele, mis võimaldavad informatsiooni kiiresti ja efektiivselt üle kanda. Samas kui HLÜ sisesüsteemid eeltoodut siiski võimaldavad, siis ka liikmete teavitamine revisjonikomisjoni töö tulemustest oleks eelnõuga soositud tulem.

50) Muudetakse § 40 lõigete 1 ja 2 sõnastust.

Lõike 1 järgi esitab revisjonikomisjon HLÜ juhatusle ja nõukogule vähemalt üks kord kuue kuu jooksul ülevaate tuvastatud riskide, läbiviidud analüüside ja kontrollide tulemuste ning nende olemasolul ka muude § 39 lõikes 3 nimetatud asjaolude kohta. Ülevaade peab sisaldama informatsiooni ka vastavusriski hinnangu ja tulevaste potentsiaalsete riskide kohta, mis muu hulgas tulenevad õigusaktide muudatusest.

Lõike 2 näol on tegemist kehtiva seaduse redaktsioonis sätestatud § 40 lõigete 2 ja 3 koondamisega ühte sättesse. Samuti on muudatus seotud üldkoosoleku sätete täpsustamisega HLÜS-is (vt ka selgitusi § 32¹ kohta). Lõike 2 uue sõnastuse kohaselt kutsub juhatus revisjonikomisjoni nõudmisel kokku HLÜ erakorralise üldkoosoleku, kui HLÜ juhatus ei ole HLÜ tegevuse mittevastavusest teada saamisest arvates kahe kuu jooksul kasutusele abinõusid rikkumiste kõrvaldamiseks.

51) Tunnistatakse kehtetuks § 40 lg 3. Lähtuvalt eelnõu eelmises punktis viidatust ning üldkoosoleku sätete toomisest HLÜS-i ei ole § 40 lg 3 eelnõu koostajate hinnangul enam vajalik.

52) Muudetakse § 41 lõike 1 sõnastust. Võrreldes kehtiva sättega on esimeses lauses toodud kohustus auditeerida HLÜ raamatupidamise aastaaruannet. Sama lõike teise lause kohaselt võib auditi asendada ülevaatusega, kui HLÜ kaasatud hoiuste maht on väiksem kui 1 miljon eurot. Esimeses lauses sisalduv sõnaselge kohustus auditeerida HLÜ raamatupidamise aastaaruanne sisaldub ka kehtivas HLÜ-de kohta käivas regulatsioonis, mistõttu lõike 1 esimene lause on lisatud pigem õigusselguse eesmärgil. Samas on tehtud järeleandmine selles osas, et auditi võib asendada ülevaatusega kui hoiuste maht on vähem kui 1 mln eurot, sooviga tekitada vähem ressursikulu väiksematele HLÜ-dele.

53) Muudetakse paragrahvi 41 lõike 4 sõnastust. Sätte eesmärgiks on tagada, et HLÜ liikmed oleksid teadlikud võimalikest rikkumistest, mida audiitor on tuvastanud ja ka sellest, et kuidas HLÜ juhatus plaanib tuvastatud rikkumisi kõrvaldada. Selleks tuleb vandeaudiitoril oma aruandes ka märkida, et millistele seadusest tulenevatele nõuetele HLÜ tegevus ei vasta ning milles seisneb vastava seadusest tuleneva nõude rikkumine. Eesmärk on vältida kehtivast § 41 lõikest 4 tulenevat ebaselgust audiitori aruande sisus. Liikmetel peaks olema õigus teada, et kui HLÜ tegevus ei ole seadusega kooskõlas, siis milles see väljendub (st milliseid nõudeid on eiratud) ning millisel määral esineb mittevastavus seaduse nõuetega, et HLÜ liikmed saaksid teadlikumalt kasutada oma õigusi üldkoosolekul, näiteks anda nõukogule korraldusi juhatuse tegevuse kohta. Lisaks on audiitori kontrollialasse lisatud seaduse § 27¹ lõikes 4 toodud likviidsuspuhvri perioodiline kontroll.

54) Paragrahvi 41 lisatakse lõige 5, mille järgi HLÜ juhatus peab HLÜ üldkoosolekul andma ülevaate vandeaudiitori kontrolli tulemusel tuvastatud rikkumistest, ning koos sellega esitama kava või ettepanekud, millal ja kuidas nimetatud rikkumised kõrvaldatakse. Kuna auditit viiakse läbi valdavalt HLÜ liikmete huvides, st et tagada liikme varade õiguspärane haldamine, siis on ka põhjendatud vastava teabe edastamine liikmetele.

55) Lisatakse peatükk 7¹, mis käsitleb raamatupidamist ja HLÜ-de sisemist aruandluskohustust.

Paragrahv 41¹ näeb ette üldised printsiibid HLÜ raamatupidamisele, millest tulenevalt tuleb HLÜ-l raamatupidamisarvestuse korraldamisel lähtuda seadusest, raamatupidamise seadusest, muudest õigusaktidest ning HLÜ põhikirjast ja raamatupidamise sise-eeskirjast. Sisuliselt on tegemist olemasolevate normide koondamisega HLÜS-i. Lisaks võib minister kehtestada täpsemaid nõudeid määrusega raamatupidamisarvestuse ja aruandluse korraldamise osas (**lõige 3**).

Paragrahv 41² täpsustab HLÜ-de sisemise kontrolli alused ja tähtajad. **Lõigete 1 ja 2** kohaselt peab HLÜ juhatus esitama revisjonikomisjonile üks kord kolme kuu jooksul andmed andmeid HLÜ bilansi, kasumiaruande ja liikmete arvu kohta.

Lõikes 3 nähakse ette kohustus esitada revisjonikomisjonile majandusaasta aruanne vandeaudiitori

aruande ära kiri, kasumi jaotamise või kahjumi katmise ettepaneku ja otsuse ning üldkoosoleku protokollil väljavõtte). Kehtiva regulatsiooni järgi peab HLÜ juhatus nimetatud dokumendid esitama üldkoosolekule. Eelnõu muudatuste järgselt on aga peetud silmas seda, et vastavad dokumendid esitatakse revisjonikomisjonile, kes hindab teabe ja dokumentide vastavust seadusele, ning seejärel annab aru juhatusele ja nõukogule (vt § 1 p 49 juures olevaid muudatusi).

Lõikes 4 sätestatakse, et revisjonikomisjoni liige võib nõuda HLÜ juhatuselt muid andmeid ja dokumente, mis võimaldavad revisjonikomisjonil muuhulgas kontrollida HLÜ tegevuse vastavust õigusaktidele ja hinnata tegevust vastavust HLÜ sise-eeskirjadele (HLÜS § 39 lg 1 p 1–4). Kui revisjonikomisjon tuvastab seadusele mittevastavusi HLÜ töös, siis tuleb revisjonikomisjonil viivitamata teavitada sellest HLÜ nõukogu, üldkoosolekut ja olemasolul ka volinikke (HLÜS § 39 lg 3).

Lisatud § 41³ on keskse tähtsusega norm eelnõus. Selle peamine eesmärk on võimaldada nii HLÜ liikmele kui ka liikmeks astuda soovijaile andmete hõlbus kättesaadavus – kas siis HLÜ veebilehe kaudu või paberikandjal – ka sellisel juhul, kui HLÜ siseselt on määratud liikmete huve esindama volinike üldkoosolek. Enamik HLÜ-sid on küll avaldanud oma kodulehel nt HLÜ põhikirja ja viimased majandustulemused/-näitajad, kuid eesmärk on selline praktika ühtlustada, et võimaldada andmete võrreldavust ja lihtsustada kättesaadavust nii liikmetele kui ka liikmeks astuda soovijatele.

Selle paragrahvi **lõike 2** kohaselt tuleb HLÜ-l juhatusel liikme nõudmisel esitada 30 päeva jooksul alates sellekohase nõudmise saamisest viimane auditeeritud majandusaasta aruanne (punkt 1), liikme poolt HLÜ-sse hoiustatud rahaliste vahendite koguväärtus (punkt 2), viimati koostatud audiitori arvamus HLÜS §-des 27, 27¹ ja 28 sätestatud nõuete täitmise kohta (punkt 3), andmed ja dokumendid likviidsusrisi vältimise ja maandamise kohta (punkt 4), teave HLÜ juhtorganite liikmete ja revisjonikomisjoni liikmete kohta (punkt 5), käesoleva seaduse § 18 lõigetes 3 ja 4 nimetatud HLÜ liikmete nimekiri (punkt 6), teave väljastatud laenude kohta laenusaaajate lõikes viimase kuu seisuga (punkt 7), ebatõenäoliselt laekuvate nõuete summa viimase kuu seisuga (punkt 8) ning Eesti Pangale esitatavad andmed HLÜ bilansi ja kasumiaruannete kohta (punkt 9).

Punkti 1 eesmärk on tagada HLÜ liikmetele hõlbus ligipääs HLÜ viimasele auditeeritud majandusaasta aruandele. Enamik HLÜ-sid on avaldanud viidatud aruanded ka oma veebilehel vastavalt sama paragrahvi lõikele 4, kuid eelnõu eesmärk on selline praktika ühtlustada ning tagada teabe kättesaadavus ühes kohas. Samal põhjusel on eelnõusse lisatud sama lõike punkt 5.

Punkti 2 eesmärk on tagada hoiustajale adekvaatne ülevaade tema hoiuse tootlikkusest; teiselt poolt on sellekohaseid andmeid vaja ka HLÜ-l oma likviidsusnõuete täitmise hindamisel. Igakordset nõuet liikme rahaliste vahendite koguväärtuse seisu teadmiseks ei ole HLÜ-l vajalik rahuldada, kui sellekohane teave on tehtud liikmetele püsivalt teadmiseks (vt allpool lg 3).

Punkti 7 kohaselt tuleb liikme nõudmisel esitada teave väljastatud laenude kohta laenusaaajate lõikes viimase kuu lõpu seisuga. Selle punkti all on mõeldud teavet HLÜ laenuportfelli kohta, sh kellele ja mis summas HLÜ on andnud laenu; samuti asjakohasel juhul eritingimused, mis vastavale laenule või laenusaaajale kohaldatakse.

Punktide 8 ja 9 kohaselt tuleb esitada liikme nõudmisel vastavalt HLÜ ebatõenäoliselt laekuvate nõuete summa viimase kuu seisuga ning HLÜ bilansi ja kasumiaruanded viimase aruandlusperioodi kohta. Täna esitavad HLÜ-d iga kuu Eesti Pangale viidatud andmeid, aga HLÜ

liikmetel ei ole täna õigus nendega tutvuda ega aluseid neid andmeid nõuda, kuigi eelnõu koostajate hinnangul on ühistu liikmetel äratuntav huvi tutvuda oma ühistu oluliste majandusnäitajatega.

Lõige 3 näeb ette erandi, et millisel juhul ei kohaldata lõikes 2 sisalduvat teabe andmise kohustust. Nimelt, kui HLÜ on avaldanud lõikes 2 nimetatud andmed ja dokumendid elektroonilise süsteemi kaudu või saatnud liikmetele nimetatud andmed ja dokumendid näiteks e-maili teel, siis ei ole HLÜ igakordse nõudmise saamisel kohustatud liikmele nimetatud teavet ja dokumente edastama. Mis puudutab majandusaasta aruande edastamist liikmele, siis kui nimetatud dokument on äriregistri teabesüsteemi vahendusel elektrooniliselt kättesaadavaks tehtud, siis seda ei käsitleta lõikes 3 sätestatud erandi kohaldamise alusena.

Lõikega 4 sätestab volitusnormi valdkonna eest vastutavale ministriile täpsustada sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud andmetele ja dokumentidele kohalduvaid nõudeid. Lõige 4 on lisatud §-i 41³ peamiselt lõike 2 punkti 7 tõttu, et vajadusel täpsustada väljastatud laenude kohta avalikustatavaid andmeid.

Lõige 5 näeb ette, et HLÜ auditeeritud majandusaasta aruanne ja põhikiri peab olema kättesaadav HLÜ asukohas ja veebilehel selle olemasolu korral.

Lõikes 6 on sedastatud, et HLÜ juhatus peab edastama liikme nõudmisel HLÜ-ga seotud andmed paber kandjal, kuid võib võtta selle eest mõistlikku tasu. Kuivõrd igal HLÜ liikmel ei ole ligipääsu elektroonilistele kanalitele, tutvumaks HLÜ-ga seotud aruandlusega, kuid see liige võib olla sellest hoolimata aruandlusega tutvumisest huvitatud, siis peaks ka sellisel liikmel olema võimalik tutvuda HLÜ aruandlusdokumentidega. Sealjuures on oluline, et tutvumine paber kandjal olevate dokumentidega ei oleks ebamõistlikult kulukas. Samas, kuivõrd HLÜ-le tekib paratamatult kulutusi dokumentide väljatrükkimise ja postiga või muul moel edastamise tõttu ning neid kulutusi poleks mõistlik rahastada teiste ühistu liikmete arvelt, siis sellest tulenevalt võib HLÜ nõuda paber kandjal dokumentide saatmisega seotud kulude kandmist, sealhulgas dokumentide trükkimisele ja postitamisele tehtud mõistlikke kulutusi.

Lisatud § 41⁴ sedastab HLÜ kohustused esitada perioodilist teavet Eesti Pangale. Viidatud paragrahvi kohaselt esitab HLÜ Eesti Pangale perioodiliselt statistilisi andmeid Eesti Panga seaduses, riikliku statistika seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud korras. Nimetatud kohustus on ka olemas kehtiva Eesti Panga seaduse § 34 lõikes 1 ning selle alusel kehtestatud Eesti Panga Presidendi määruse „Hoiu-laenuühistu bilansi ja kasumiaruande koostamise nõuded ning aruannete Eesti Pangale esitamise kord“ alusel – eelnõuga tuuakse vastav kohustus eraldi esile ka HLÜS-is.

56) Muudetakse § 45 lõike 1 punkte 1 ja 2. Eelnõuga täpsustatakse hoiu-laenuühistute lõpetamise aluseid. Nimetatud punktide muutmise näol on tegemist täpsustavate sõnastustega, kuid sisulisi muudatusi ei kaasne.

57) Seadust täiendatakse peatükiga 8¹, mis käsitleb hoiu-laenuühistu pankrotti.

Paragrahv 45¹ sedastab üldsätte, mille järgi kohaldatakse HLÜ pankrotiavalduse esitamisele, pankroti väljakuulutamisele ja pankrotimenetlusele pankrotiseaduses sätestatud, kui käesolevas peatükis ei ole sätestatud teisiti. Paragrahvi lisamine on tingitud järgmiste paragrahvide lisamisest, mis omakorda sätestavad erandid HLÜ-de jaoks võrreldes pankrotiseadusega.

Paragrahv 45² sätestab ajutise halduri nimetamise korra. Vaadeldav säte on pankrotiseaduse § 15 suhtes erinormiks. HLÜ on rahaasutus, kelle tegevuses on oluline likviidsus. Pankrotiseaduses sätestatud on liiga pikad tähtjad. Kohtumenetluses kohaldatavad tähtjad peaks olema lühemad, et ära hoida hoiuste väljavoolu võimalike negatiivsete uudiste hirmus.

Paragrahv 45³ sätestab HLÜ pankroti väljakuulutamise ja HLÜ-st võlgniku maksejõuetuse eeldamise korra. Kohus kuulutab pankroti välja, kui võlgnik on maksejõuetu. Pankrotiseaduse § 31 lõike 1¹ kohaselt eeldatakse juriidilisest isikust võlgniku maksejõuetust, kui võlgniku suhtes toimivas täitemenetluses ei ole kolme kuu jooksul täitemenetluse alustamisest saadud vara puudumise tõttu nõuet rahuldada või kui täitemenetluses ilmneb, et võlgnikul ei jätku vara kõigi kohustuste täitmiseks, või kui võlgniku juhtorgani liige teatab võlausaldajale, kohtule või avalikkusele, et võlgnik ei suuda oma kohustusi täita. Lisaks eeldatakse osauhingust või aktsiaseltsist võlgniku maksejõuetust, kui äriühingul on netovara (bilansi aktiva üldsumma miinus passivas näidatud kohustuste üldsumma) järel vähem, kui äriseadustiku nõuete kohaselt netovara summa peaks olema. Vastavalt käesoleva seaduse § 22 lõike 3 teisele lausele peab hoiu-laenuühistu netovara tegutsemise igal ajahetkel vastama vähemalt osakapitalile. Sarnaselt osauhingutele ja aktsiaseltsidele sätestatakse hoiu-laenuühistust võlgniku maksejõuetuse eeldusena olukord, kus netovara suurus ei ole kooskõlas seaduse nõuetega.

Paragrahvis 45⁴ on tehtud täpsustus HLÜ pankrotimäärusest teavitamise kohta. Säte on erinorm pankrotiseaduse § 34 suhtes arvestades hoiustajate kaitse vajadusi. Sõltumata võlausaldajate arvust peab haldur teavitama kõiki hoiustajaid pankrotimäärusest ning võlausaldajate esimese üldkoosoleku ajast ja kohast. Kuna HLÜ peamine vara on nõuded krediidisaaajate vastu, siis on väga oluline, et kõik isikud, kes on saanud HLÜ-lt krediiti, oleksid teadlikud, et tuleb jätkata krediidilepingust tulenevate kohustuste täitmist ning millisele kontole tuleb kanda krediidi tagasimaksed.

Paragrahviga 45⁵ sätestatakse nõuete rahuldamisjärgud HLÜ pankrotimenetluses. Tegemist on erinormiga pankrotiseaduse § 153 suhtes. Sätte eesmärk on kaitsta hoiustajate huve pankrotimenetluses nõuete rahuldamisel. HLÜ-desse paigutatud hoiused ei ole tagatud Tagatisfondi poolt, kuid isikute hoiused peaksid olema ka pankroti korral suuremas ulatuses kaitstud kui muude võlausaldajate nõuded.

58) Lisatakse eraldi rakendussäte § 47¹ näol. Eelnõuga tehtavate muudatuste tõttu on HLÜ-de majandustegevuses vajalik ette näha ka üleminekuperiood uute nõuetega kooskõlla viimiseks. Arvestades seda, et uute nõuete hulk on küllaltki mahukas ja et eelnõu jõustumine on plaanitud 2023. aasta algusesse, siis oleks otstarbekas näha ette vähemalt üheksakuuline üleminekuperiood, mil HLÜ-d peavad oma tegevuse uute nõuetega kooskõlla viima (**lõige 1**).

Lõikega 2 nähakse ette, et uusi määrasid sisseastumismaksu ja osamaksu osas kohaldatakse uutele liikmetele, tagades regulatsiooni järjepidevuse nende liikmete jaoks, kes on tasunud sisseastumismaksu ja osamaksu vastavalt kehtivale regulatsioonile nende HLÜ-sse sisseastumise ajal, ning et need liikmed ei oleks kohustatud kandma lisakulutusi regulatsiooni muutmise tõttu.

Lõikega 3 sätestatakse, et enne seaduse jõustumist asutatud ja tegutsev hoiu-laenuühistu peab taotlema Finantsinspeksioonilt krediidasutuse tegevusloa hiljemalt 2027. aasta 31. detsembriks. Lõiget 3 tuleb vaadata koosmõjus sama paragrahvi järgmise lõikega, mille kohaselt HLÜ-l ei ole

alates 2028. aasta 1. jaanuarist lubatud sõlmida uusi lepinguid HLÜS §-s 6 nimetatud teenuste osutamiseks, kui HLÜ-le ei ole antud krediidasutuse tegevusluba (**lõike 4**). Viidatud kuupäev tähendab, et mh seda, et arvestada tuleb ka krediidasutuste seaduses sätestatud tegevusloa menetlemise tähtaegadega, st krediidasutuse tegevusloa taotlus peaks olema esitatud hiljemalt 2026. aasta lõpus.

Lõike 5 kohaselt ei ole enne käesoleva seaduse jõustumist asutatud HLÜ-del alates 2026. aasta 1. jaanuarist kuni krediidasutuse tegevusloa andmise otsustamiseni lubatud võtta vastu uusi liikmeid, sõlmida uusi hoiuselepinguid või tarbijakrediidilepinguid ega pikendada olemasolevate hoiuse- või tarbijakrediidilepingute kehtivust. Nimetatud piirangu eesmärk on vältida olukorda, kus HLÜ-d hakkaksid kaasama uusi liikmeid ja hoiuseid, samuti sõlmima krediidi andmiseks uusi lepinguid vahetult enne sama paragrahvi lõikes 3 sätestatud krediidasutuse tegevusloa taotlemise kohustuse tekkimist. Samas on oluline, et HLÜ-dele antaks piisavalt aega oma tegevuse ja lepinguliste suhete ümberkorraldamiseks.

Lõike 6 järgi peab HLÜ olemasolevatele liikmetele hoiustamistingingute ja makseteenuste osutamise ning tarbijakrediidi väljastamise vastavalt lepingutes sätestatud tähtaegadele lõpetama, välja arvatud juhul kui vastav tulundusühistu omab makseasutuse või krediidiandja tegevusluba.

Lõike 7 kohaselt peab HLÜ, kellele Finantsinspeksioon on keeldunud andmast krediidasutuse tegevusloa vastavalt krediidasutuste seaduses sätestatule, lõpetama oma tegevuse või jätkama tulundusühistuna ilma, et teda käsitletaks hoiu-laenuühistuna. Sätte eesmärk on välistada nende HLÜ-de tegevuse jätkumine HLÜ-na, kes ei vasta krediidasutuste seaduse nõuetele.

Lõike 8 kohaselt on tegemist tegevusloata või keelatud majandustegevusega, kui HLÜ rikub käesolevas paragrahvis sätestatud. Tegemist on üheselt selge viitega karistusseadustiku §-le 372, mis käsitleb tegevusloata ja keelatud majandustegevust.

59) Seadusesse lisatava §-i 47² kohaselt ei või tulundusühistut pärast seaduse jõustumiskuupäeva moodustada hoiu-laenuühistuna ega kanda teda sellisel kujul äriregistrisse. Sätte eesmärk on välistada uute HLÜ-de moodustamine pärast seaduse jõustumist, st nõ üleminekuperioodil, mille lõppedes rakendub HLÜ-dele krediidasutuse tegevusloa taotlemise kohustus.

60) Seadusesse lisatakse § 49, millega sätestatakse HLÜS-i kehtetuks tunnistamise kord.

Paragrahvi sõnastuse järgi tunnistatakse HLÜS kehtetuks alates 2028. aasta 1. jaanuarist. Seaduse kehtetuks tunnistamine on seotud sama seaduse §-s 47¹ toodud üleminekusätetega suunata hoiu-laenuühistute tegevus Finantsinspeksiooni järelevalve alla, st taotlema krediidasutuse tegevusluba. Kuna kehtivas krediidasutuste seaduses on ühistupankade tegevus ning neile kohalduvad nõuded reguleeritud hoiu-laenuühistu seaduses, on vaja täiendavalt ka lisada teatavad ühistupanga kohta käivad sätted eraldi krediidasutuste seadusesse. Lisaks tasub eraldi välja tuua, et seaduse kehtetuks tunnistamine sisuliselt ei võimalda hoiu-laenuühistuna tegutsemist pärast seaduse kehtetuks tunnistamist, kuna arvestada tuleb ka mh äriseadustikus toodud ärinime kasutamise piirangutega (ÄS § 12 lg 1), samuti reklaamiseaduses toodud piirangutega.

§ 2. Krediidiandjate- ja vahendajate seaduse muutmine

Muudetakse § 2 lõike 6 sõnastust. Uue sõnastusega jäetakse sisuliselt välja kehtiva § 2 lõike 6 punkt 2. Nimetatud muudatus seondub HLÜS § 3 muutmisega (vt eelnõu § 1 p 5), mille kohaselt tekib HLÜ-le krediidasutuse tegevusloa taotlemise kohustus mh juhul kui tema liikmete arv on suurem kui 3 000, mistõttu ei oleks KAVS-is vajalik jätkuvalt kohaldada krediidiandja või – vahendaja kohta sätestatud. KAVS § 2 lõikes 6 säilib aga teine alus, mille kohaselt peab HLÜ taotlema krediidiandja või –vahendaja tegevusloa kui tema poolt antava tarbimiskrediidi määr ületab krediidasutuste poolt eraisikutele antud tarbimislaenude kulukuse määra (viimase kuue kuu keskmine).

§ 3. Krediidasutuste seaduse muutmine

1) Muudetakse § 3 lõiget 1, mis sätestab krediidasutuse mõiste. Eelnõus toodud muudatuse kohaselt võib krediidasutus tegutseda aktsiaseltsi või tulundusühistuna ja temale kohaldatakse aktsiaseltsi või tulundusühistu kohta sätestatud, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti. Võrreldes kehtiva sätte sõnastusega on asendatud „hoiu-laenuühistu“ „tulundusühistuga“. Muudatus tuleneb sellest, et krediidasutusele ei peaks kohalduma hoiu-laenuühistu sätteid, kuivõrd tegemist on krediidasutustega (vt ka p 4 selgitused allpool).

2) Muudetakse § 13¹ lõike 1 punkti 10 teksti selles osas, mis puudutab revisjonikomisjoni. Revisjonikomisjoni sätteid rakenduvad peamiselt ainult ühistupangale (ja kehtiva HLÜS alusel ka HLÜ-dele). Muudatuste teel jäetakse krediidasutuste seadusest välja revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kohta käivad sätteid ning sarnaselt teistele krediidasutustele peaks revisjonikomisjoni ülesandeid täitma sisekontrolliüksus.

3) Tunnistatakse kehtetuks § 13¹ lõige 4. Muudatus on seotud revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kaotamisega krediidasutuste puhul (vt ka § 3 p 1 ülal). Muid muudatusi ei kaasne.

4) Muudetakse § 38 sõnastust, millega täpsustatakse hoiu-laenuühistu seaduse kohaldamist ühistupangale. Viidatud muudatuste järgi kohaldatakse ühistupanga asutamise, liikmete, vara ja üldkoosoleku suhtes hoiu-laenuühistu seaduse §-des 7–25 ja 32 sätestatud, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti. Teisisõnu tuleb ühistupankadel eelnimetatud aspektide puhul arvesse võtta HLÜS-is sätestatud, kui krediidasutuste seaduses ei ole ette nähtud vastavaid erisusi. Tegemist on ajutise iseloomuga sättega, st kuna HLÜS kehtib kuni 2028. aasta 1. jaanuarini, siis tulevikus koondatakse vastavad sätteid ka KAS-i.

5) Tunnistatakse kehtetuks § 39 lõige 3, § 42 lõike 1 punkt 5 ja § 42¹ lõige 1,

Paragrahvi 39 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks. Lähtuvalt eelnõu eelmises punktis toodud selgitustest ei ole ühistupanga kui krediidasutuse puhul vajalik täiendavalt viidata HLÜS-ile.

Tunnistatakse kehtetuks § 42 lõike 1 punkt 5 revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kaotamise tõttu HLÜ-dest ning ühistupankadele krediidasutuste regulatsiooni kohaldamise tõttu.

Tunnistatakse kehtetuks § 42¹ lõige 1, mille kehtiva sõnastuse kohaselt ei kohaldata ühistupanga liikmetele hoiu-laenuühistu seaduse §-s 17 sätestatud. Nimetatud säte ei ole eelnõu koostajate arvates § 38 muudatuste tõttu enam vajalik (vt eelnõu § 3 p 3 selgitusi ülalpool).

6) Muudetakse § 42¹ lõiget 2. Muudatuste järgi oleks lisaks ühistupanga liikme vastuvõtmisele juhatuse pädevuses ka liikmete väljaarvamine, kui põhikirjaga ei ole seda õigust antud nõukogule. Muudatuse eesmärgiks on tekitada võimalus ühistupangal lõpetada liikme liikmelisus enda initsiatiivil – kehtivas ühistupanga regulatsioonis ei ole sellist võimalust ette nähtud. Lisaks võib teatud juhtudel olla liikme väljaarvamine vajalik, sh juhul, kui liige ei vasta enam ühistupanga poolt liikmele seatud tingimustele või rikub mõnda põhikirjast või seadusest tulenevat kohustust.

7) Lisatakse § 42², mis sätestab erinõuded ühistupanga juhatuse liikmetele. Nimelt lõike 1 kohaselt võib ühistupanga juhatuses olla minimaalselt kaks liiget, mis on erisäte krediidasutuste seaduse § 56 lõikes 1 sätestatud krediidasutuse kolmeliikmelise juhatuse suhtes. CRD artikli 13 lõikega 1 on seatud minimaalseks nõudeks vähemalt kahe isiku määramine krediidasutuse juhatusse ning eelnõuga soovitakse see erisus ühistupankadele sisse tuua. Sealjuures tuleb märkida, et muud krediidasutuste seaduses sätestatud nõuded krediidasutuse juhatuse liikmetele, sh §-d 56 ja 57 jäävad kehtima ka ühistupankade suhtes.

8) Muudetakse § 44, samuti lugedes paragrahvi tekst esimesest lõikeks. Võrreldes kehtiva krediidasutustele kohalduva osa- või aktsiakapitali miinimummääraga (5 miljonit eurot) viiakse § 44 lõikes 1 toodud muudatustega ühistupanga algkapitali miinimummäär CRD artiklis 12 lõikes 4 lubatud madalaimale tasemele, st 1 miljoni euron, eesmärgiga soodustada ühistupanganduse teket ja arenemist Eestis.

9) Paragrahvi 44 täiendamisega lõikega 2 lubatakse ühistupanga aktsia- või osakapitali korrigeerida 12 kuu jooksul alates aktsia- või osakapitali muutmise olukorra tekkimisest. Nimetatud muudatus on krediidasutuste seadusesse tehtud HLÜS-iga sarnaselt. Nimelt ühistupangaks kvalifitseerual HLÜ-l on väga suur hulk liikmeid, mistõttu oleks kulukas ja keeruline korraldada üldkoosolekuid ainult seetõttu, et korrigeerida avalikes registrites kajastatavat osa- või aktsiakapitali määra. Muudatuse järgi oleks ühistupangal võimalik maksimaalselt ainult osa- või aktsiakapitaliga seotud üldkoosolekuid korraldada vajadusel üks kord aastas.

10) Tunnistatakse kehtetuks § 47. Kuivõrd eelnõuga ette nähtav KAS § 38 muudatus ei viita ühistupanga regulatsiooni puhul HLÜS-ile, siis ei ole nimetatud muudatuse tõttu enam vajalik säilitada seaduses viidet HLÜS-i erisätte mittekohaldumisele.

11) Muudetakse § 49 lõike 2 punkti 2 sõnastust. Võrreldes kehtiva sätte sõnastusega jäetakse välja sõnad „revisjonikomisjoni liige“. Muudatuste teel jäetakse krediidasutuste seadusest välja revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kohta käivad sätted ning sarnaselt teistele krediidasutustele peaks revisjonikomisjoni ülesandeid täitma sisekontrolliüksus.

12) Muudetakse § 53 lõike 2 sõnastust. Võrreldes kehtiva sätte sõnastusega jäetakse välja sõnad „revisjonikomisjoni liige“. Muudatuste teel jäetakse krediidasutuste seadusest välja revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kohta käivad sätted ning sarnaselt teistele krediidasutustele peaks revisjonikomisjoni ülesandeid täitma sisekontrolliüksus.

13) Muudetakse § 54 lõigete 2 ja 3 sõnastust. Võrreldes kehtiva sätte sõnastusega jäetakse välja sõnad „või revisjonikomisjoni esimees“ vastavas käändes. Muudatuste teel jäetakse krediidasutuste seadusest välja revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kohta käivad sätted ning sarnaselt teistele krediidasutustele peaks revisjonikomisjoni ülesandeid täitma sisekontrolliüksus.

14) Muudetakse § 56 lõike 3 sõnastust. Võrreldes kehtiva sätte sõnastusega jäetakse välja sõnad „revisjonikomisjoni liige“. Muudatuste teel jäetakse krediidasutuste seadusest välja revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kohta käivad sätted ning sarnaselt teistele krediidasutustele peaks revisjonikomisjoni ülesandeid täitma sisekontrolliüksus.

15) Tunnistatakse kehtetuks § 59 lõike 6. Võrreldes kehtiva sätte sõnastusega jäetakse välja sõnad „revisjonikomisjoni liige“. Muudatuste teel jäetakse krediidasutuste seadusest välja revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kohta käivad sätted ning sarnaselt teistele krediidasutustele peaks revisjonikomisjoni ülesandeid täitma sisekontrolliüksus.

16) Muudetakse § 60 lõike 1 sõnastust. Võrreldes kehtiva paragrahvi sõnastusega jäetakse välja sõnad „ja revisjonikomisjoni esimeheks“. Muudatuste teel jäetakse krediidasutuste seadusest välja revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kohta käivad sätted ning sarnaselt teistele krediidasutustele peaks revisjonikomisjoni ülesandeid täitma sisekontrolliüksus.

17) Muudetakse § 60 lõigete 2 ja 5 sõnastust. Võrreldes kehtiva paragrahvi sõnastusega jäetakse välja sõnad „ja revisjonikomisjoni liige“. Muudatuste teel jäetakse krediidasutuste seadusest välja revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kohta käivad sätted ning sarnaselt teistele krediidasutustele peaks revisjonikomisjoni ülesandeid täitma sisekontrolliüksus.

18) Tunnistatakse kehtetuks § 60 lõike 3 lause 2. Kehtetuks tunnistamine on tingitud revisjonikomisjoni kaotamisest HLÜS-is. Muudatuste teel jäetakse krediidasutuste seadusest välja revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kohta käivad sätted ning sarnaselt teistele krediidasutustele peaks revisjonikomisjoni ülesandeid täitma sisekontrolliüksus.

19) Muudetakse § 60 lõiget 4. Võrreldes kehtiva sätte sõnastusega jäetakse välja sõnad „või revisjonikomisjoni liikmete“. Muudatuste teel jäetakse krediidasutuste seadusest välja revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kohta käivad sätted ning sarnaselt teistele krediidasutustele peaks revisjonikomisjoni ülesandeid täitma sisekontrolliüksus.

20) Muudetakse § 68 lõike 1 punkti 8 sõnastust. Võrreldes kehtiva sätte sõnastusega jäetakse välja sõnad „revisjonikomisjoni esimehe“. Muudatuste teel jäetakse krediidasutuste seadusest välja revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kohta käivad sätted ning sarnaselt teistele krediidasutustele peaks revisjonikomisjoni ülesandeid täitma sisekontrolliüksus.

21) Muudetakse § 84 lõike 2 sõnastust. Võrreldes kehtiva sätte sõnastusega jäetakse välja sõnad „või revisjonikomisjoni esimehe“. Muudatuste teel jäetakse krediidasutuste seadusest välja revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kohta käivad sätted ning sarnaselt teistele krediidasutustele peaks revisjonikomisjoni ülesandeid täitma sisekontrolliüksus.

22) Muudetakse § 99 lõike 2 punkti 3 sõnastust. Võrreldes kehtiva sätte sõnastusega jäetakse välja sõnad „või revisjonikomisjoniga“. Muudatuste teel jäetakse krediidasutuste seadusest välja revisjonikomisjoni kohustuslikkuse kohta käivad sätted ning sarnaselt teistele krediidasutustele peaks revisjonikomisjoni ülesandeid täitma sisekontrolliüksus.

23) Paragrahvi 116 täiendatakse lõikega 4. Lisatud lõike 4 sätestatu kohaselt lõpetatakse ühistupank, kui ühistupangal on vähem kui 50 liiget ja liikmete arv ei ole kahe kuu jooksul suurenenud. Kuivõrd vastavalt KAS § 39 lg-le 1 peab ühistupanga asutajaid olema vähemalt 50

isikut, siis lisatud sätte eesmärk on kinnitada, et ühistupangal peab igal ajahetkel olema vähemalt 50 liiget. Lisaks soovitakse vältida olukorda, kus 50 isikut asutavad ühistupanga, kuid ühistupanga äritegevuse käigus jääb ühistupanga alles vähem isikuid, kaotades nii ühistulise tegevuse mõtte.

§ 4. Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse muutmine

Paragrahvi 37 lõiget 1 muudetakse selliselt, et makseteenuseid osutava HLÜ puhul oleks HLÜ-s osaluse omandamine samastatud HLÜ liikme osamaksu summaga. Nimetatud muudatuse vajalikkus tuleneb sellest, et mõned HLÜ-d osutavad makseteenuseid, kuid kehtivas HLÜS või MERAS redaktsioonides (ega käesoleva eelnõuga ette nähtud muudatustega) ei ole ette nähtud HLÜ-dele olulise osaluse omandamise sätteid. See on aga tekitanud olukorra, kus makseasutustele kehtivad nõuded selles osas, et kes võib omada kontrollivat osalust, kuid samasuguseid nõudeid ei ole rakendatud makseteenuseid osutatavatele HLÜ-dele. Käesolev muudatus peaks tagama, et makseteenuseid osutavas HLÜ-s rakendataks suurema osamaksu teinud liikmetele ka sobivusnõudeid, misjärel ei oleks võimalik HLÜ-sse hoiustanud isikute raha laenata sellistele liikmetele, kes on kriminaalkorras karistatud, kelle osalus ei too kaasa rahapesu või terrorismi rahastamise riske või kes ei vasta muudele MERAS-i 4. peatükis sätestatud nõuetele.

§ 5. Reklaamiseaduse muutmine

1) Paragrahvi 29 täiendatakse lõikega 3⁷, mille kohaselt ei tohi HLÜ reklaam, millega teavitatakse soovist hoiuste või muude tagasimakstavate rahaliste vahendite kaasamiseks, sisaldada pakutava hoiuseintressi määra. Muudatus on ajendatud Eesti Hoiu-Laenuühistute Liidu poolt 19.11.2020 Rahandusministeeriumile saadetud eelnõu kavandis, mille ühe osana oli välja toodud ettepanek keelata reklaam, millega teavitatakse soovist hoiuste või muude tagasimakstavate rahaliste vahendite kaasamiseks, ja mis sisaldab hoiuseintressi määra. Eelnõu koostajad nõustuvad, et HLÜ-ga liituja ei tohiks lähtuda üksnes HLÜ poolt makstavast hoiuse- või muust intressist (vt ka käesoleva eelnõu § 1 punktid 6 ja 9). Samas ei laiendata Hoiu-Laenuühistute Liidu ettepanekus toodud hoiuseintresside reklaamimise keeldu kõikidele finantsteenustele, sest ühelt poolt ei reguleerita käesoleva eelnõuga muude finantsteenuste osutamist, ning teiselt poolt alluvad muud krediitpõhiste finantsteenuste osutajad (krediidiandjad, -vahendajad, krediitiasutused) finantsjärelevalvele, millest tulenevalt toimub pidev kontroll vastavate teenusepakujate ning nende poolt välja reklaamitud hoiuseintresside paikapidavuse üle. Selguse huvides tasub märkida, et lõike 3⁷ näol on tegemist objektiivse keeluga, mille täitmise üle teostab riiklikku järelevalvet Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet avalikes huvides (vt ka ReKIS § 30 lg 1).

2) Paragrahvi 51¹ tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2. Sisulisi muudatusi ei kaasne.

Lõikega 2 lisatakse rakendussäte, mille kohaselt sama seaduse § 29 lõige 3⁷ jõustub 2023. aasta 1. juulil. Sättes toodud üleminekuaja pikkus peaks võimaldama tegutsevatel HLÜ-del lõpetada olemasolevad reklaamile suunatud lepingud, kuid piisavalt lühike, et tegeleda HLÜ hoiuste reklaamimise probleemiga, millele on osundatud ülaltoodud punkti 1 juures.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi mõisteid.

5. Eelnõu vastavus kehtivale õigusele

5.1 Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei põhine otseselt EL õigusel, kuid viiakse täpsemini kooskõlas mõningate EL õiguse sätetega. Nimelt CRD artikkel 9 näeb ette, et liikmesriigid peavad keelama avalikkuselt hoiuste ja muude tagasimakstavate vahendite vastuvõtmise isikutele, kes ei ole krediitiasutused. Ehk EL õiguse kohaselt on avalikkuselt hoiuste kaasamine ette nähtud üksnes pankadele (krediitiasutustele). Käesolevaga nähaksegi ette, et kui soov on hoiuseid kaasata, siis peab ühistuna tegutsema panga või ühistupangana. See lahendus on täpselt kooskõlas EL õigusega.

5.2 Eelnõu vastavus Eesti Vabariigi Põhiseadusele

PS § 31 kohaselt on Eesti kodanikel õigus tegelda ettevõtlusega ning koonduda tulundusühingutesse ja -liitudesse. Kui seadus ei sätesta teisiti, siis on see õigus võrdselt Eesti kodanikega ka Eestis viibivatel välisriikide kodanikel ja kodakondsuseta isikutel. PS § 31 kohaldamisel tuleb sageli seetõttu arvestada ka EL õigusega, mis sätestab ettevõtluse kaitse üksikasjalikult. (Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. § 31, komm 4; kättesaadav: https://pohiseadus.ee/sisu/3502/paragrahv_31).

Ettevõtlusvabaduse puhul on tegemist klassikalise vabaduspõhiõigusega, kuid sellel on ka soorituspõhiõiguse jooni: riigil on kohustus tagada, et olemas oleks õiguslik keskkond ettevõtlusega tegelemiseks. Riigi positiivsete kohustuste hulka seoses ettevõtlusvabadusega kuulub kohustus luua õiguslikud raamistikud ettevõtlusvabaduseks, sh äriõiguse ja ühinguõiguse normid. (samas, komm. 6). Selle keskkonna osadeks on ühinguõigus ja äriõigus laiemalt, aga ka konkurentsioõigus, võlaõigus.

Kaitstud on nii koondumisõigus kui ka õigus mitte koonduda. Äriühingute asutamist, seisundit, juhtimist ja lõpetamist reguleerivad üldiselt TsÜS ja ÄS. Eriseadustena reguleerivad nende asutamist ja tegevust ka HLÜS, HÜS, KAS ning IFS. Äriühinguteks on täisühing, usaldusühing, osahing, aktsiaselts ja tulundusühistu. PS § 31 kaitseb kõigisse neisse koondumise õigust (samas, komm. 16 ja 17).

Ettevõtlusvabaduse osaks oleva konkurentsivabadusega kaitstakse nii ettevõtjate ettevõtlusvabadust, kui ka tarbijat. Konkurentsivabadus lähtub eeldusest, et konkurents tagab parima teenuse või kauba parima hinnaga. Ettevõtlusvabaduse alusel on isikul õigus nõuda, et riik ei looks konkurentidele põhjendamatu eeliseid ja seeläbi hoiduks isiku ettevõtluse kahjustamisest. Ettevõtlusvabadus annab isikule õiguse nõuda, et avalik võim ei sekkuks tema ettevõtlusena käsitatavasse tegevusse, teisalt ka õiguse teatud positiivsete meetmete järele. Ettevõtlusvabadus kaitseb ka ettevõtja lepinguvabadust, sh usaldust ettevõtluse raames sõlmitud lepingute kehtima jäämise suhtes.

Õigus tegelda ettevõtlusega ehk ettevõtlusvabadus on seotud ja kattub osaliselt PS §-s 29 sätestatud õigusega valida tegevusala, elukutset ja töökohta. Vaadeldavatel õigustel on tihe seos ka PS §-s 32 sätestatud omandiõigusega – seda nii ettevõtlusega tegeleva isiku vara (nt aktsiad, osad või osamaksud) kaitsmisel kui ka äriühingu vara kaitsmisel.

Isikuline kaitseala (PS § 9)

PS § 31 isikulises kaitsealas on nii Eesti kodanikud kui ka Eestis viibivad välisriigi kodanikud ja kodakondsuseta isikud, kuid PS lubab seadusega sätestada välismaalastele piiranguid ettevõtlusvabaduse teostamiseks. PS § 31 kaitsealasse kuuluvad ka äriühingud. Eraldi tuleb välja tuua, et käesoleva eelnõu puhul on isikulises kaitsealas füüsilised isikud – hoiu-laenuühistute liikmetena kui hoiustajatena või ka krediidisajatena (tarbijatena), kes on sõlminud hoiu-laenuühistuga hoiustamiselepinguid, krediidi- või muid sarnaseid lepinguid. Tarbijana käsitletakse füüsilist isikut, kes tegutseb eesmärgil, mis ei ole seotud tema majandus- või kutsetegevusega (tarbijakaitseaduse § 2 lg 1 p 1).

Põhiõiguse riive

Ettevõtlusvabadus on lihtsa seadusreservatsiooniga põhiõigus. Tulenevalt PS § 31 teisest lausest on ettevõtlusvabadus lihtsa seadusereservatsiooniga tagatud põhiõigus, mida võib piirata mistahes eesmärgil, mis ei ole põhiseadusega vastuolus (RKPJKo 30.06.2017, nr 3-4-1-4-17, p 57). See põhjus peab johtuma avalikust huvist või teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse vajadusest, olema kaalukas ja enesestmõistetavalt õiguspärane. Mida intensiivsem on ettevõtlusvabadusse sekkumine, seda mõjuvamad peavad olema sekkumist õigustavad põhjused. RKPJKo 10.05.2002, 3-4-1-3-02; RKPJKo 06.07.2012, 3-4-1-3-12). Riigikohus on ettevõtlusvabaduse piiranguteks lugenud erinevate lubade taotlemise kohustuse kehtestamist, asutamise piirangute kehtestamist ja ka ettevõtja poolt pakutava kauba reklaamile piirangute kehtestamist. Samuti on ettevõtlusvabaduse piiranguna vaadeldavad ettevõtja varale seatavad (nt looduskaitsealised) piirangud, mis ei võimalda ettevõtja vara ettevõtluses vabalt kasutada. (vt. täpsemalt Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. § 31, komm.23).

Põhiseaduse § 32 kohaselt tuleb omandile tagada puutumatus ja võrdne kaitse. Puutumatus tagamiseks peab riik kehtestama õigusnormid, mis võimaldavad omandit kaitsta. (Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. § 32 komm. 9. Kättesaadav: <https://pohiseadus.ee/sisu/3503>). Omandi kaitse laieneb ka nõuetele (s.o. hoiustaja nõue krediidiasutuse või hoiu-laenuühistu vastu), kui need on piisavalt konkreetsed ja neil on küllaldane alus riigisisises õiguses.

PS § 32 lõike 2 teine lause lubab sama paragrahvi lõike 1 esimeses lauses tagatud omandi valdamise, kasutamise ja käsutamise õigust seadusega kitsendada. Omandipõhiõigus on lihtsa seadusereservatsiooniga põhiõigus, mida üldjuhul saab piirata mis tahes eesmärgil, mis ei ole põhiseadusega vastuolus (vt RKPJKo 17.04.2012, nr 3-4-1-25-11, p 37).

Käesoleva seaduseelnõuga sätestatakse pärast eelnõu seadusena kehtima hakkamist hoiu-laenuühistutele tehingute tegemise erinevad piirangud.

Kõige intensiivsema nõudena nähakse ette hoiu-laenuühistutele kohustus taotleda hiljemalt 2027. a. 31. detsembriks Finantsinspeksioonilt krediidiasutuse tegevusluba ja sisuliselt hoiu-laenuühistulise tegevuse lõpetamist.

Selle põhjuseks on see, et praktikas ei toimi enam hoiu-laenuühistute tegevuses algsed põhimõtted, eelkõige sotsiaalse kontrolli põhimõtte kõikidel juhtudel (just suurema liikmeskonnaga ühistute puhul) ja sel juhul on järelevalve ja kontroll ühistute üle üsna puudulik (vt eespool käsitletud hetkel oleva regulatsiooni kui ka praktikas esinevaid probleeme). Eeltoodu on teinud võimalikuks või vähemalt soodustanud hoiu-laenuühistute juhtide kuritarvitusi hoiu-laenuühistu kätte usaldatud rahaliste vahenditega, mille tagajärjel on hoiustajad kaotanud isiklikus plaanis suuri summasid. Kehtiv õigus ei taga õigusliku keskkonda vaba turu toimimiseks, et kaitsta hoiu-laenuühistu liikmetest hoiustajaid ettevõtja juhtide õigusvastase tegevuse eest ega äritegevuse kahjustamist. Mõnede hoiu-laenuühistute reklaam on liiga agressiivne ja oma majandusliku sisu poolest eksitav (isikutele jääb reklaamist tunne, et tegemist on pangaga).

Riive formaalne põhiseaduspärasus

Formaalne põhiseaduspärasus tähendab, et põhiõigusi piirav õigustloov akt peab vastama pädevus-, menetlus- ja vorminõuetele ning määratuse ja seadusereservatsiooni põhimõtetele.

Riive materiaalne põhiseaduspärasus

Riive materiaalse õiguspärasuse eeldused on seaduse legitiimne eesmärk ning PS § 11 teisest lausest tuleneva proportsionaalsuse põhimõtte järgimine: sobivus, vajalikkus ja mõõdukus.

Riigikohus on asunud seisukohale, et kui piirang riivab ühtaegu nii ettevõtlusvabadust kui omandiõigust, siis tuleb selle lubatavuse hindamisel hinnata piirangu proportsionaalsust enim riivatud põhiõiguse kontekstis (RKPJKo 06.07.2012, 3-4-1-3-12; RKPJKo 29.03.2017, 3-4-1-15-16, p 102). Sageli tuleb piirangu mõju hinnata siiski seoses mitme põhiõigusega nende põhiõiguste koosmõjus (vt nt RKPJKo 16.12.2013, 3-4-1-27-13, p-d 32, 46, 48 ja 51; RKPJKo 30.06.2017, 3-4-1-5-17; RKÜKo 20.10.2020, 5-20-3/43, p 114; Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne § 31 komm 13). Kuna kavandatav seadusemuudatus riivab kõige enam ettevõtlusvabadust ja õigust koonduda tulundusühingusse, siis on järgnevalt analüüsitud peamiselt just nende põhiõiguste riiveid.

Põhiseaduse preambul nõuab muu hulgas, et Eesti riik tagaks sisemise rahu kaitse. Selle eesmärgi saab riik muu hulgas saavutada siis, kui tal on õigus otsustada selle üle, kas ja millistel tingimustel lubada edendada ettevõtlust rahandusvaldkonnas, s.h. kellel ja millistel tingimustel lubatakse avalikkuselt kaasata hoiuseid. S.t. kelle kätte usaldatakse avalikkuse säästus. Kuna ettevõtluskeskkonna kujundamine on seadusandja otsustuspädevuses, on hoiu-laenuühistute tegevusele tingimuste kehtestamine põhiseadusega kooskõlas olev (legitiimne) eesmärk.

Ettevõtlusvabaduse piiramiseks piisab igast mõistlikust põhjusest. PS § 31 teine lause annab seadusandjale suure vabaduse reguleerida ettevõtlusvabaduse kasutamise tingimusi ja seada sellele piiranguid. Ettevõtlusvabaduse riive legitiimse eesmärgina saab käsitada kõiki eesmärke, mis on kooskõlas PS-ga (RKPJKo 10.05.2002, 3-4-1-3- 02, samamoodi 06.07.2012, 3-4-1-3-12, p 51).

Krediidasutuste tegevuse õigusliku regulatsiooni üks peamistest eesmärkidest on tagada konkurentsiks võrdsed tingimused. Avalikkuselt hoiuste kaasamise õigus on krediidasutustel, kes võivad Euroopa Liidus tegutseda ainult pädeva asutuse tegevusloa alusel. Krediidasutuste tegevus on väga põhjalikult reguleeritud s.h. juhtimise ja organisatoorse korralduse ning vastava aruandluse

esitamise nõuded. Krediidiasutuste üle teostatakse pidevat riiklikku järelevalvet. Hoiu-laenuühistud kaasavad samuti hoiuseid, kuid võivad seda teha tingimusel, et hoiustajateks on ainult hoiu-laenuühistu liikmed. Hoiu-laenuühistu liikmeks astumise reegleid ei ole keeruline täita. Hoiu-laenuühistute tegevusnõuded, juhtimise ja organisatoorse korralduse on kordades leebemad kui krediidiasutustele kehtestatud nõuded. Nõudeid ei ole kehtestatud avaliku aruandluse esitamisele ega tegevusloa taotlemisele ega riiklikule järelevalvele. Kuna hoiu-laenuühistute administratiivne koormus on väga palju madalam kui krediidiasutustel, võib see negatiivselt mõjutada konkurentsiolukorda.

Praktika on näidanud, et hoiu-laenuühistute juhtimise kvaliteet ei ole piisaval tasemel, liikmete aktiivsus on madal ja see võimaldab hoiu-laenuühistute juhtidel kuritarvitada ühistusse usaldatud liikmete rahalisi vahendeid. Tagatissfond, kes hüvitab kooskõlas Tagatissfondi seadusega krediidiasutuse maksejõuetuse korral isikutele hoiused üldjuhul kuni 100 000 euro ulatuses, ei taga hoiu-laenuühistute hoiuseid. Kuid eksitava reklaami tõttu võib avalikkuses levida arvamus, et ka hoiu-laenuühistute poolt kaasatud hoiused on riikliku tagatisskeemi poolt tagatud. Eeltoodud olukord võib märkimisväärselt moonutada konkurentsi nn hoiuste turul.

Hoiu-laenuühistute kui äriühingute ja nende liikmete ettevõtlusvabaduse ja omandivabaduse piiramise legitiimseks eesmärgiks on käesoleval juhul kuritegevuse vastane võitlus ja liikmetest hoiustajate omandivabaduse kaitse.

Ettevõtlusvabaduse ja tulundusühingutesse koondumise vabaduse piiramine ei ole välistatud, kui on täidetud proportsionaalsuse kriteeriumid. PS § 11 lubab põhiõigusi piirata üksnes kooskõlas põhiseadusega, seades tingimuseks, et piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. Riive peab selle saavutamiseks olema proportsionaalne (sobiv, vajalik ja mõõdukas).

Sobivus

Põhiõigust riivav abinõu on sobiv siis, kui see aitab kaasa eesmärgi saavutamisele.

Omandipõhiõigus on oluline väärtus, millele praegusel juhul lisab kaalu hoiustajate õiguspärane ootus oma vahendite säilimisele. Ettevõtlusvaldkondi, kus tegutsemiseks on vajalik pädeva asutuse luba, on enam kui sada. Finantsvaldkond on kõige tugevamate avalik-õiguslike piirangutega ettevõtlusvaldkond, kus ettevõtja tegevus on allutatud rangele regulatsioonile ja järelevalvele. Hoiu-laenuühistud on seni üks väga vähestest finantsvaldkonna äriühingutest, kus ei ole kehtestatud finantsjärelevalve-alase tegevusloa ega riikliku järelevalve nõuet. Seega eelnõu rakendussäte § 47¹ ei ole vastuolus PS §-st 10 tuleneva õigusriigi põhimõttega, sest see ei riku otseselt õiguse subjektide õiguspärast ootust õigussuhete aluseks olevate õigusnormide püsimisele, sest seadusest tulenevate muutuste elluviimiseks on antud mõistlikult pikk tähtaeg. Viis aastat ümberkorralduste rakendamiseks on piisavalt pikk periood. Hoiu-laenuühistute ümberkorraldamine ühistupankadeks tagab kõigi hoiustajate võrdse kohtlemise, sest kõikide krediidiasutuste (sõltumata sellest, kas tegemist on aktsiaseltsina või tulundusühistuna tegutseva krediidiasutusena) poolt kaasatud hoiused on tagatud võrdsetel alusel kooskõlas Tagatissfondi seadusega. Lisaks, juhul kui hoiu-laenuühistu krediidiasutuse tegevusluba ei saa või seda ei soovi, ei pea ta oma tegevust lõpetama, ta võib jätkata nn tavalise tulundusühistuna, kuid ei oma sel juhul õigust kaasata hoiuseid ega anda välja tarbijakrediite.

Vajalikkus

Abinõu on vajalik üksnes juhul, kui eesmärki pole võimalik saavutada mõnda teist, põhiõigusi vähem piiravat meetet kasutades. Põhiõiguse riive vajalikkuse hindamisel tuleb juhul, kui on võimalik valida õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks mitme sobiva meetme vahel, langetada valik kõige vähem koormava meetme kasuks. Eesmärgi olulisus peaks olema riive raskusastmega vastavuses (tasakaalus) ja meetme rakendamisega kaasnev koormus ei tohiks olla seatud eesmärke arvestades ülemäära suur.

Õigusaktidega kehtestatakse krediidasutuste tegevusloa taotlemisele, usaldatavusnõuetele, tegevusele ja riiklikule järelevalvele mitmesugused reeglid, kuid tegevusloa nõue ja riikliku järelevalve toimimine ei välista samas kunagi üheselt krediidasutuste maksejõuetust ega juhtide või krediidasutuste töötajate kuritarvitusi krediidasutuse varaga. Krediidasutuste suhtes kehtivad nõuded aga aitavad kaasa krediidasutuste usaldusväärse ja kindla juhtimise toimimisele ning vähendavad olulisel määral kuritarvituste ja maksejõuetuse tõenäosust. Seega ka Finantsinspektsiooni tegevusluba omavad krediidasutused võivad vaatamata pidevalt toimivale riiklikule järelevalvele muutuda maksevõimetuks. Eeltoodu tõttu ei saa üheselt järeldada, et käesoleva seaduseelnõuga kavandatav nõue taotleda Finantsinspektsioonilt tegevusluba hiljemalt 2027. aasta 31. detsembriks, on tingimata hoiu-laenuühistu hoiustajate kaitseks vajalik, siiski vähendab ta olulisel määral riski, et hoiustajad võivad oma raha kaotada. Krediidasutuse moratooriumi väljakuulutamise korral, kui hoiuste väljamaksmine peatatakse moratooriumi kehtestamisel pikemaks ajaks kui viis tööpäeva või juhul kui Finantsinspektsioon tunnistab krediidasutuse tegevusloa kehtetuks, kuna krediidasutus ei ole võimeline täitma endale võetud kohustusi või tema tegevus kahjustaks muul põhjusel oluliselt hoiustajate ja teiste klientide huve või raharinglust, peab hoiustajatele hoiused hüvitama Tagatisfond seaduses ettenähtud tähtaja jooksul (üldjuhul on selleks aega 7 päeva).

Praktika on näidanud, et hoiu-laenuühistute liikmete endi aktiivsus hoiu-laenuühistute juhtimise kontrollimisel ei ole olnud tõhus. Finantssektori ettevõtjate maksevõimelisuse pidev järelevalve (nn kapitalinõuete täitmise järelevalve) on spetsiifiline finantsjärelevalve funktsioon ja muid alternatiivseid lahendusi ei ole võimalik pakkuda.

Mõõdukus

Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt põhiõigusse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Mida intensiivsem on põhiõiguse riive, seda kaalukamad peavad olema seda õigustavad põhjused.

Samas tuleb arvestada regulatsiooni majanduslikku mõju. Kõnealuselt sättest tuleneva ettevõtlusvabaduse ja omandipõhiõiguse riive intensiivsus sõltub esmajoones sellest, kui tugevalt destabiliseeriv on reformi esmane mõju hoiu-laenuühistutele seaduseelnõu jõustumisel ja sellele järgneval ajal. Lühemas perspektiivis avalduvast mõjust sõltub omakorda, milliseks kujuneb hoiu-laenuühistute likviidsus ja maksevõimelisus ning kas pikemas perspektiivis suudetakse maksta hoiustajatele intresse senisel tasemel, samuti kas hoiu-laenuühistute tegevus võiks saavutada uue perspektiivi ühistupankadena. Hoiu-laenuühistute tegevuse ümberkorraldamine ühistupankadeks on kulukas ja toob kaasa olulise administratiivse koormuse ja suurendab ühistute kulusid, mh Tagatisfondi ühekordse ja perioodiliste osamaksete tasumisega (vt käesoleva seletuskirja mõjude analüüsi osa).

Eelnõu seadusena vastuvõtmine võib kaasa tuua hoiu-laenuühistu poolt teenuste pakkumise peatumise, s.h. erinevate krediitide pakkumise, kui hoiu-laenuühistu ei ole piisavalt varakult taotlenud Finantsinspeksiioonilt krediitiasutusena tegutsemise jätkamiseks tegevusluba. Teenuste pakkumise peatamine, s.o. lepingute sõlmimise keeld võib seada ohtu tegutsevate hoiu-laenuühistute maksevõimelisuse. Riigikohtu selgituse järgi on näiteks „ettevõtja tegevuse peatamine mõõdukas üksnes erandlikel asjaoludel. Tegemist on äärmusliku abinõuga, mis seab ohtu ettevõtja tegevuse jätkumise. Ettevõtja tegevuse peatamisel halveneb tema majanduslik seisund, mille tõttu saavad kahjustatud ettevõtja võlausaldajate ja töötajate õiguspärased huvid“ (RKHKo 10.03.2005, 3-3-1-77-04; vt ka RKHKo 17.06.2002, 3-3-1-32-02).

6. Seaduse mõjud

6.1. Mõju hoiu-laenuühistutele

Sihtrühm: hoiu-laenuühistud

Eestis tegutseb Eesti Panga andmetel 21 hoiu-laenuühistut (siit on juba välja arvatud Eesti Arengu HLÜ). Paar aastat tagasi küündis nende arv üle 24 ehk mitmed ühistud on oma tegevuse lõpetanud.

Mõju ulatus:

Sisuliselt saab hoiu-laenuühistutele rakendatava uute nõuete intensiivsuse jagada kolme ajalise etappi:

Tabel 5. Mõju hoiu-laenuühistutele

	I. etapp	II. etapp	III. etapp
a) Uued nõuded, mis kasvavad halduskoormust	Hoiu-laenuühistud peavad lõpetama hoiuseintresside reklaamimise alates 2023. a. 1. juulist	Hoiu-laenuühistud peavad hiljemalt 2024. a. 1. jaanuarist täitma järgmisi uusi nõudeid: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kohustus anda liikmele rohkem teavet ▪ Täiendatud nõuded välisele finantsauditile ▪ Suurem kapitalinõue – senise 32 tuh asemel 100 tuh eurot ▪ Täiendavad nõuded laenuvõtja krediidivõimelisuse hindamiseks ▪ Täiendatud likviidsusnõuded ▪ Täiendatud nõuded revisjonikomisjonile 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoiu-laenuühistu peab ennast hiljemalt 2027. a. 31. detsembriks ümber kujundama pangaks (või ka ühistupangaks) s.t. saama hiljemalt selleks ajaks krediitiasutuse tegevusloa. ▪ Kui hoiu-laenuühistu eelnimetatud kuupäevaks tegevusluba ei saa, siis peab ta: <ol style="list-style-type: none"> 1) oma tegevuse hoiu-laenuühistuna lõpetama (saab jätkata tulundusühistu vormis seniste lepingute teenindamist ja näiteks üksnes ettevõtluselaenude väljastamist); 2) jätkama Finantsinspeksiiooni poolt väljastatud loa alusel makseasutusena (ilma, et tal oleks õigus hoiuseid kaasata);

			3) jätkama Finantsinspektsiooni poolt väljastatud loa alusel tarbijakrediidi andjana (ilma, et tal oleks õigus hoiuseid kaasata).
b) Hinnang halduskoormuse kasvule	Väike/keskmine	Suur	Väga suur
c) Kommentaar	Nõue/piirang puudutab üksnes neid ühistuid, kes sellisel kujul täna oma hoiuseid reklaamivad. Seda teevad üldiselt üksnes suuremad ühistud, seega ei ole selle piirangu mõju kogu sektorile väga suur.	Antud nõuded on ühistute suhtes üsna märkimisväärsed, samas peaksid parandama nad eelkõige ühistute endi sisekontrolli ja läbipaistvust. Kuna riikliku finantsjärelevalvet siin ei rakendata, ei ole samas nende nõuetega ennast kooskõlla viimine ülemäära kulukas. Siiski võib see tähendada, et mitmed ühistud võivad oma tegevuse lõpetada, eelkõige need, kes ei ole täna hoiuseid kaasanud.	Kohustus saada panga tegevusluba tähendab väga suurt koormuse kasvu. Sisuliselt on pankadele sätestatud nõuded täna finantssektoris kõige rangemad. Võiks hinnata, et täna oleksid üksnes ca 3 ühistut suutelised taotlema panga tegevusloa FI-lt. Siiski võivad selle eesmärgi nimel mitmed väikesed ja keskmise suurusega ühistud nõ võimaluse korral ühineda. Kui ühistu ühistupanga tegevusluba ei saa või seda ei soovi, siis saab ta jätkata tavalise tulundusühistuna ja ta on võimalus jätkuvalt osutada ka finantsteenuseid (v.a. kaasata hoiuseid).

Nagu eespool olevast tabelist näha, siis eelnõuga kaasnevad uued nõuded toovad järk-järgult kaasa ühistutele koormuse kasvu ja lõpuks väga põhimõttelise valiku – kas jätkata hoiuste kaasamist ühistupangana või see tegevus sootuks lõpetada. Siiski säilivad ka teatud valikud (kus nõuete koormus on tunduvalt vähem intensiivsem) kui hoiu-laenuühistu valib variandi, kus ta jätkab nõ tavalise tulundusühistuna.

Nagu eespool märgitud, siis **esimeses etapis** rakenduv hoiuseintressi reklaamipiirang alates 2023. a. 1. juulist ei ole ühistute jaoks väga intensiivse mõjuga, kuna paljud ühistud sellisel kujul reklaami ei tee ja nendele, kes seda teevad, on ette nähtud piisav aeg selliste reklaamide avaldamise lõpetamiseks.

Olulisemad ja intensiivsemad muudatused kaasnevad **teise etapiga** – antud juhul tähendavad uued nõuded, et HLÜ-d peavad kaasama lisakapitali kaasama (minimaalne kapitalinõue tõuseb 32 000 euro pealt 50 000 euro peale). Ühistud peavad olema samuti valmis andma rohkem informatsiooni oma liikmetele – see tähendab ka ilmselt oma aruandlussüsteemide ülevaatamist ja vastava korralduse täiendamist.

Samuti võib tekkida vajadus võtta tööle uusi isikuid ja tuleb tagada, et juhid (juhatuse ja nõukogu liikmed) vastaksid nn kutse- ja sobivusnõuetele. Eeltoodu võib tähendada, et töötajaid on vaja ka koolitada, et nad uue seaduse nõuetest teadlikud oleksid (s.t. võrreldes varasemaga võivad suurenedada koolituskulud). Hinnanguliselt võib täiendav tööjõukulu aastas küündida väikeste ja suuremate HLÜ-de peale kokku vähemalt kuni 2 – 3 mln euron.

Näiteks suurimatel HLÜ-del on hetkel ca 20 töötajat (nt Tartu HLÜ), väiksematel ja keskmise suurusega HLÜ-del (nt Kambja HLÜ) tunduvalt vähem (üksnes 3–4 töötajat).

Teises etapis eelnõust tulenevate nõuetega kooskõlla viimine võib eeldada ka IT lahenduste, tehniliste töökorralduste ja süsteemide muutmist.

Nagu eespool juba märgitud, siis kolmas etapp on nõuete intensiivsuse osas kõige radikaalsem. Sisuliselt on ühistu valiku ees, kas üldse senisel kujul jätkata (mis tähendab pangaks või ühistupangaks hakkama) või jätkata mõnel muul kujul (kuid mitte omamata enam õigust hoieuseid kaasata) või üldse oma tegevus lõpetada.

Seepärast ongi siin ettenähtud 5 aastane üleminekuperiood, kuid sisuliselt peaks ühistu hiljemalt 2 aastat peale seaduse jõustumist jõudma seisukohale, kas ta soovib ühistupangaks hakata või mitte, sest ettevalmistus krediidasutuse loa saamiseks võtab vähemalt 3 aastat aega või isegi rohkem.

Allpool on esitatud lihtsustatud kujul võrdlustabel, mis näitab hoiu-laenuühistute ja pankadele sätestatud nõuete varieeruvust. Nagu sellest tabelist näha, siis on pankade nõuete koormus ja intensiivsus kordi kõrgem kui seda on täna hoiu-laenuühistel. Ehk see tähendab, et ühistud peavad väga põhjalikult kaaluma oma võimekust saada krediidasutuse tegevusluba. Mh tasub kindlasti ühistutel kaaluda, kas pigem tasub üheskoos panga luba taotleda (s.t. ühistupanka asutada).

Tabel 6. Täna kehtiva hoiu-laenuühistute ja pankade regulatsiooni võrdlus

VASTAVATE NÕUETE VALDKOND/TEEMA	PRAEGU HLÜ-de SUHTES KEHTIV	PANKADE (sh ÜHISTUPANKADE) SUHTES TÄNA KEHTIV REGULATSIOON
1. <i>Minimaalne algkapitalinõue</i>	31 950 eurot	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 5 mln eurot ▪ Riik võib näha ette erisuse, et algkapital oleks 1 mln (nt ühistupankadele)
2. <i>Nõuded omavahenditele (lihtsustatult omakapitali koosseisule)</i>	Eraldi omavahendeid ei defineerita ja seega nõuded ses osas puuduvad, kuid on nõue, et reservkapital peab olema vähemalt pool osakapitalist	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eraldi nõuded erinevat sorti omavahenditele (ehk omavahendite tasemed: I, II, III taseme omavahendid)
3. <i>Kapitali adekvaatsus (lihtsustatult kui palju saab laene väljastada sõltuvalt omakapitali suurusest)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HLÜ bilansiliste nõuete (väljastatud laenude) summa klientide vastu ja bilansiväliste kohustuste summa kokku ei või ületada kümnekordset omakapitali summat. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Miinimum 8%, aga FI võib juurde nõuda täiendavat kapitali kui ta näeb riske iga üksiku panga lõikes; ▪ Eraldi täiendavad puhvrid EP poolt (nt süsteemse riski puhver suurtel pankadel, vastutsükliiline puhver kõigil); ▪ Eraldi nõuded sellele osale kapitalist, mida tuleb hoida kriisilukorraks (FI võib nõuda selle osa kapitalist mahakirjutamist kriisi korral); ▪ Kapitali adekvaatsuse jaoks eraldi metoodikad (lihtsustatult igale laenuvaldkonnale (nt hüpoteeklaenud) sätestatakse riskikaalud): <ul style="list-style-type: none"> a) standardlähenedamine (väikepankadel); b) sise-reitingute meetod (suurpankadel). ▪ Eraldi kapitalinõuded erinevate riskide katteks hoitava kapitalile (nt. krediidi-, operatsioonirisk, ülemäärane finantsvõimenduse risk, valuutarisk jne) ja spetsiifilisematele tehingutele – väärtpaberitehingud/kauplemine,

		väärtpaberistamine jms., kesksete vastaspoolte garantiifondi rahastamiseks
4. <i>Nõuded likviidsusele</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nõue hoida 5% vähemalt krediidasutuste hoiustes. ▪ Investeeringud põhivarasse ei tohi olla suuremad HLÜ omakapitalist. 	<p>Likviidsuspuhvrite piisavus ja kvaliteet, mida jälgitakse iga päev. Bilanssi koostatakse iga päev.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Likviidsuskatte nõue – likviidseid vahendeid peab olema summas, mis võrdub likviidsete vahendite väljavool miinus likviidsete varade sissevool stressiolukorras pluss likv.puhver, mis võimaldab toime tulla 30 päeva jooksul. Aruandlus kord kuus; vajadusel tihedamalt FI nõudmisel. ▪ Üks kord aastas aruandlus FI-le likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessist. ▪ Varasid tuleb paigutada selliselt, et oleks tagatud võlausaldajate õigustatud nõuete rahuldamine. Finantseerimine ei tohi põhineda liiga lühiajalistel või vähestel allikatel. ▪ Likviidsusriski stresstestid. ▪ Likviidsuskriisi puhuks talitluspidevuse plaan, mida testitakse vähemalt üks kord aastas. ▪ FI õigus ettekirjutusega määrata täiendav likviidsusnõue, arvestades ärimudelit, riskijuhtimise ja likviidsusriski juhtimist.
5. <i>Üldnõuded laenude väljastamisele</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoiu-laenuühistu võib hüpoteegiga tagatud laene välja anda tähtajaga kuni kümme aastat ja muid laene tähtajaga kuni viis aastat. ▪ Laenu andmise otsusele eelneb laenuanalüüs, milles uuritakse laenusaaaja krediivõimelisust. ▪ Juhtorgani liikmetele laenu andmise korra kehtestab üldkoosolek otsusega. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eraldi nõuded eluasemelaenude pikkusele, laenu tagatisele, laenumaksete suurusele. ▪ Põhjalikud vastutustundliku laenamise reeglid, eelkõige tarbijatele.
6. <i>Nõuded riskide kontsentreerumisele (lihtsustatult kui suure laene võib ühele isikule/grupile anda)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Laenamine HLÜ liikmetele ei või olla üle 20 korra suurem osamaksust või 20% HLÜ omakapitalist. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nõuded riskide kontsentreerumise jälgimise ja kontrolli kohta ning piirmäärad. ▪ Eraldi nõuded laenamisel seotud isikutele, sh piirmäärad.
7. <i>Investeeringupiirangud</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HLÜ võib ise omada üksnes sellist kinnisasja, mis on vajalik HLÜ peamiseks ja püsivaks majandustegevuseks finantsteenuste osutamisel ▪ HLÜ-l on keelatud osaleda osanikuna täisühingus või täisosanikuna usaldusühingus; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Krediidasutusel on keelatud osaleda osanikuna täisühingus või täisosanikuna usaldusühingus.
8. <i>Nõuded juhatuse ja nõukogu liikmetele</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ei tohi olla pankrotivõlgnik ega isik, kelle varasem tegevus/tegevusetus on põhjustanud äriühingu pankroti või sundlikvideerimise või tegevusloa tühistamise või kellelt on seaduse alusel ära võetud õigus olla ettevõtja. ▪ Juhatuse liige peab olema teovõimeline füüsiline isik, kellel on laitmatu ärialane maine, vajalik haridus, teadmised, kutsealane sobivus. ▪ Juhatuse liige ei tohi olla nõukogu liige, revisjonikomisjoni liige, audiitor ega nendega samaväärset huvi omav isik. ▪ Juhatuse liige ei või sõlmida teiste isikutega lepinguid, mille kohaselt tema ülesanded on investeerimine, laenu- ja investeerimisprojektide koostamine vm tegevus. Ei tohi olla panga või teise HLÜ juhtorgani liige, revisjonikomisjoni liige, audiitor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Krediidasutuse juhil peavad olema juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused, kogemused, haridus, kutsealane sobivus ja laitmatu ärialane reputatsioon. ▪ Isikul ei ole laitmatut reputatsiooni, kui FI on tuvastanud asjaolud, mis seavad kahtluse alla selle olemasolu või kinnitavad selle puudumist. ▪ FI arvestab isiku reputatsiooni hindamisel muu hulgas seda, kas isiku või tema juhitud või kontrollitava äriühingu varasem tegevus või tegevusetus on kaasa toonud pankroti- või saneerimismenetluse alustamise või isik on olnud süüteo eest süüdi mõistetud, süüteoasjas süüdistatav või kahtlustatav või muul moel seotud süüteoasjaga või isik on toime pannud õigusvastase, pettusliku või usaldust kuritarvitava teo või rahapesu või terrorismi

		<p>rahastamise teo või olnud seotud sellise teoga või selle uurimis- või järelevalvemenetlusega.</p> <ul style="list-style-type: none"> Eraldi spetsiifilised nõuded/piirangud krediidasutuse juhtidele tulemustasude määramise/maksmise osas (sh võimalus nõuda tulemustasutagasi).
9. Sisemine ja välimine kontroll, riiklik järelevalve	<ul style="list-style-type: none"> HLÜ liikmetest koosnev revisjonikomisjon; Laenukomitee (alla 50 liikme puhul vabatahtlik); Majandusaasta aruande audit. Tavapärane majandusaasta finantsaudit, kus audiitor mh kontrollib HLÜ usaldusvärsuse ja laenu andmisele kehtestatud nõuete täitmist. 	<ul style="list-style-type: none"> FI/EKP järelevalve. Majandusaasta aruande audit. Sisekontrolli süsteem, sh siseauditi üksus. Auditikomitee, riskikomitee, nomineerimiskomitee. Väiksemate pankade puhul või riskikomiteed asendada auditikomitee ja ei ole vaja luua nomineerimiskomiteed.
10. Reklaamipiirangud	Puuduavad	Reklaamiseaduses sätestatud piirangud tarbija- ja hüpoteekkrediidi reklaamimisele.
11. Liikmete/klientide õigus nõuda teavet	Seaduses otseselt reguleerimata	<ul style="list-style-type: none"> Igal kliendil on õigus tutvuda kõikide krediidasutuste seaduse järgi kohustuslikule avaldamisele kuuluvate andmetega ja krediidasutus on kohustatud kliendi nõudmisel need temale avaldama. Kui krediidasutused kasutavad automatiseeritud otsuseid, sealhulgas profiilanalüüse, oma juriidiliste kohustuste või avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks, siis on neil õigus kirjeldada automatiseeritud otsuste, sealhulgas profiilanalüüsi kasutatavat loogikat üksnes üldistatud kujul ja ulatuses, mis ei sea ohtu vastava juriidilise kohustuse või avalikes huvides oleva ülesande sisulist täitmist.
12. Aruandlus	Kohustus esitada aruandeid EP-le üks kord kuus. Bilanss ja kasumiaruanne vastavalt EP määrusele. Aga EP aruannete põhjal kontrolli HLÜ tegevuse üle ei tee.	Raamatupidamine kooskõlas määrusega EL 1606/2002. Regulaarse järelevalvelise aruandluse FI-le/ECB-le esitamise periood on üldjuhul kuu, kvartal või poolaasta.
13. Hoiuste hüvitamine maksejõuetuse korral	Kehtiv seadus seda eraldi ei reguleeri	Tagatisfondis on moodustatud hoiuste tagamise osafond, kuhu pangad teevad regulaarselt makseid

Mõju avaldamise sagedus: hoiu-laenuühistu peab vastama õigusaktides esitatud nõuetele igal ajahetkel. Ühistute halduskoormuse kasvab eelnõu jõustumisel järk-järgult, kus HLÜ-del on vajalik kohaldada oma tegevus eelnõus toodud nõuetega, nt likviidsusnõuete väljatöötamiseks ja järgimiseks. Samuti kaasneb HLÜ-dele pidev ressursikulu nt hoiustajatele erineva teabe andmisel. Seega on mõju avaldamise sagedus pidev, kuivõrd ühistute tegevus peab igal ajal olema vastavuses eelnõus kavandatud nõuetega.

Ebasoovitavate mõjude avaldamise risk: Peale seaduse järk-järgulist rakendumist võivad mitmed käesoleval hetkel tegutsevad ühistud oma tegevuse lõpetada tulevalt täiendavatest nõuetest, mis tõstavad HLÜ-de halduskoormust.

Ilmselt lõpetavad esimeses järjekorras oma tegevuse väiksemad ühistud kuna 2024. a. 1. jaanuaril rakenduvad uued nõuded on nende jaoks liiga koormavad. Hiljemalt 2027. a. 31. jaanuariks võivad oma tegevuse lõpetada veelgi suurem hulk ühistuid. Siiski on keeruline ennustada, mitu ühistut on võimelised saama eelnimetatud kuupäevaks krediidasutuse tegevusloa ning mitu ühistut jätkavad oma tegevust muus vormis (ilma hoiuseid kaasamata).

Mõju olulisus: mõju kõikidele ühistutele on oluline või väga oluline. Kaasneb halduskoormuse tõus ja täiendava ressursi kaasamise vajadus, nii rahaline kui inimressurs.

Samas suures plaanis ei ole käesoleva seaduse kohaldumisaslasse kuuluvaid isikuid võrreldes kogu finantssektori ettevõtete arvuga väga palju. Või veelgi enam – ühistute mahud on võrreldes kogu finantssektori mahtudega pigem marginaalsed. Üldise mõjuna võib välja tuua, et kehtestatavad nõuded tagavad võrdsema konkurentsiolukorra erinevate finantsteenuste osutamisele turul.

Lisaks tasub märkida, et eelnõu võib mõjutada selle sektori arengut ka selgelt positiivses suunas. Seda eelkõige põhjusel, et eelnõuga kaasnevate nõuete tõttu võivad ühistute liikmed senisest rohkem usaldada antud valdkonda (ehk on valmis ise panustama rohkem ühistute tegevustesse).

6.2. Mõju hoiu-laenuühistute liikmetele

Sihtrühm: kõik praegused ja tulevased hoiu-laenuühistute liikmed

HLÜ-de liikmeskond on ca 15 000 isikut (sisaldab veel Eesti Arengu HLÜ liikmete arvu), mis on ligikaudu 1% Eesti elanikest.

Mõju ulatus: Eelnõu mõjub positiivselt nii olemasolevatele kui uutele ühistute liikmetele, kuivõrd tänu rangemate ja selgemate nõuetele usaldatakse ühistuid rohkem. Kokkuvõttes liikmete rahalised vahendid on rohkem kaitstud.

See omakorda tagab liikmete vahendite turvalisuse, paraneb ka ühistu juhtide ja liikmete vastastikune usaldus. Teises etapis rakenduvate muudatuste tõttu hakatakse liikmetele edaspidi andma rohkem asjaomast teavet ja oluline info jõuab liikmeteni kiiremini. Seega liikmetele kaasnevaid mõjusid võib hinnata üldiselt positiivseks. Siiski võivad uued nõuded kaasa tuua selle, et tulenevalt ühistute halduskoormuse kasvule, ei saa nad oma liikmetele pakkuda enam nii kõrge intressimääraga hoiuseid kui varem.

Lisaks teises etapis rakenduvate muudatuste tõttu suureneb teisalt ka liikmete endi hoolsuskohustus – eelnõu kohaselt saavad ühistu liikmed väiksema kvoorumiga kokku kutsuda erakorralise üldkoosoleku, panna üldkoosolekule arutamiseks täiendavaid punkte ja nõuda erikontrolli läbiviimist. Ehk see kõik eeldab ka ühistute liikmete endi suuremat aktiivsust ja kaasa rääkimist ühistu toimetamistes.

Kolmanda etapis ettenähtud muudatuste tõttu saavad ühistu liikmed samaväärse kaitse nagu pangad – ühistupanga tegevus allub täielikult Finantsinspektsiooni järelevalvele ja nende hoiused on kaitstud Tagatisfondi poolt täpselt samas ulatuses nagu nn tavalisel pangal (üldjuhul hüvitatakse isiku hoius kahjujuhtumi korral kuni 100 000 euro ulatuses).

Mõju avaldumise sagedus: Kuivõrd ühistu peab vastama uutele nõuetele igal ajahetkel, siis mõju avaldub ka liikmele iga kord, kui ta soovib nt teada oma rahaliste vahendite seisuga kohta.

Ebasoovitavate mõjude avaldumise risk:

Ebasoovitavate mõjude avaldumise risk võib avalduda eelkõige juba eespool viidatud hoiuseintresside languses. Samuti hoolimata eelnõuga ühistu liikmetele antud täiendavatele võimalustele ise kontrollida ühistu juhtide tegevust, ei pruugi see praktikas siiski sellises määral

realiseeruda – ühistute liikmed võivad jääda jätkuvalt liialt passiivseks (nt ei kutsu kokku erakorralist üldkoosolekut, kui neile on teatavaks saanud revisjonikomisjoni nõ negatiivsed leiud ühistu tegevuse kohta).

Mõju olulisus: Uue regulatsiooniga tõhustatakse hoiustajate kaitse alaseid nõudeid ja mõju võib pidada positiivseks ehk mõju on selles tähenduses oluline.

6.3. Muud mõjud

Mõju Finantsinspeksioonile kui finantsjärelevalveasutusele avaldub juhul, kui täna tegutsevad hoiu-laenuühistud taotlevad krediidasutuse tegevusloa saamist ning ei jätkata tulundusühistuna või ei lõpeta oma tegevust. Mõju avaldumise ulatust, st mitu hoiu-laenuühistut taotlevad tulevikus krediidasutuse tegevusloa saamist, on käesoleva eelnõu koostamise ajal keeruline hinnata, kuid võib eeldada, et 1-3 täna tegutsevat hoiu-laenuühistut on võimelised krediidasutuse tegevusloa taotlema ning end krediidasutuste seaduses toodud nõuetega kooskõlla viima. See omakorda tähendaks 1-3 uue krediidasutuse loomist ning nende üle järelevalve teostamist. See number võib väheneda eeltoodud kaalutlustel või suurenda hoiu-laenuühistute ühinemisel.

Regulatsioonil puudub mõju välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale ning regionaalarengule.

6.4. Kokkuvõtte mõjudest

Kokkuvõtlikult omavad käesoleva eelnõuga tehtavad muudatused märkimisväärset mõju kogu hoiu-laenuühistute sektorile – ühelt poolt võivad mitmed ühistud uute nõuete tõttu oma tegevuse lõpetada (siiski nad saavad jätkata muus vormis kui hoiu-laenuühistu vormis), teisalt suureneb ühistute läbipaistvus ja kontroll nende üle ning see eelkõige viimases etapis kui ühistu peab hakkama ühistupangaks. See tagab hoiustajatest liikmete tunduvalt suurema kaitse võrreldes praeguse olukorraga. Ehk viimane peaks üles kaaluma uutest nõuetest ühistutele tuleneva koormuse.

7. Seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Seaduse rakendamisel puuduvad otsesed mõjud riigieelarvele ja kohaliku omavalitsuste tegevustele.

8. Rakendusaktid

Vajadusel võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada kolm määrust, kuid nende kehtestamine pole ilmtingimata vajalik ning sõltub praktilisest vajadusest:

- täpsemad nõuded hoiu-laenuühistute likviidsusriski maandamise korrale (HLÜS § 27¹ lg 5);
- täpsemad nõuded raamatupidamisarvestusele ja aruandluse korraldamisele (HLÜS § 41² lg 3);
- täpsemad nõuded liikmetele esitatavate andmete ja dokumentidele (HLÜS § 41³ lg 3).

9. Seaduse jõustumine ja rakendamine

Seaduse jõustumine on ette nähtud üldkorras, kuid tegutsevatele ühistutele nähakse ette vastav ülemineku-aeg, et viia oma tegevus kooskõlla uute nõuetega (vastavalt uuele §-le 47¹). Vt täpsemalt ka käesoleva seletuskirja lisa nr 2.

Kuna seaduses toodud olulisemate muudatuste rakendamiseks on hoiu-laenuühistel vajalik teha ettevalmistusi ning muudatusi, siis on kindlasti olemas ka vajadus ette näha seaduseelnõuga kavandatavate muudatuste jõustamise erikord, st hilisem rakendumine nende sätete jaoks, mis puudutavad HLÜ-de läbipaistvusnõudeid, kapitalinõudeid, likviidsusnõudeid jne.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ministriumidele, Finantsinspektsioonile, Eesti Pangale ning arvamuse avaldamiseks seotud huvirühmadele: Eesti Hoiu-Laenuühistute Liidule, MTÜ FinanceEstonia'le, Audiitorkogule, Eesti Pangaliidule, Eesti Ühistegevuse Liigule, Eesti Kaubandus- ja Tööstuskojale.

Algatab Vabariigi Valitsus [kuupäev]

MÄRKUSTE TABEL

HOIU-LAENUÜHISTU SEADUSE MUUTMISE JA SELLEGA SEONDUVALT TEISTE SEADUSTE
MUUTMISE SEADUSE EELNÕU JUURDE

Nr	Ettepaneku sisu	Arvestatud, mitte arvestatud, selgitatud, teadmiseks võetud	Rahandusministeeriumi kommentaarid
FINANTSINSPEKTSIOON			
1	<p>Üldine</p> <p>Ettepanek kehtestada seadusega regulatsioon, mille kohaselt Finantsinspektsiooni järelevalve alla tulevad hoiu-laenuühistused (HLÜ), kes peavad saama krediidasutuse tegevusloa, läbivad vahetult enne varade põhjaliku hindamise (<i>Asset Quality Review</i>). Hindamine tehti ka 2014. aastal krediidasutustele, kes läksid Euroopa Keskpannga järelevalve alla. Hindamise eesmärk on saada ülevaade, milline on varade kvaliteet ning kvaliteedi mõju krediidasutuse omavahendite tasemele ja kapitaliseeritusele. Varade hindamist viisid läbi audiitorettevõtted ning protsessi korraldas finantsinspektsioon.</p>	Selgitatud	Krediidasutuste seaduse § 13 ¹ lõike 1 punkti 4 alusel tuleb tegutseval äriühingul krediidasutuse tegevusloa taotledes esitada omavahendite suurus tõendavad dokumendid koos vandeaudiitori aruandega. Samuti rakendatakse üldiseid krediidasutuse tegevusloa taotlemise nõudeid (sh varade kvaliteedi hindamist) kõikidele HLÜ-dele, kes viidatud luba taotlevad.
2	<p>Üldine</p> <p>Tuleks täiendavalt hinnata HLÜ mõistet, eelkõige tulenevalt asjaolust, et eelnõuga kaotatakse territoriaalsuse piirang. Kaasneb arvestatav risk, et eelnõu definitsiooni rakendamise korral oleks HLÜ käsitatav krediidasutusena CRR tähenduses.</p>	Selgitatud	RM hinnangul on eelnõus nimetatud muudatuste järgselt krediidasutused ja HLÜ-d piisavalt eristatavad, et vältida nende segamini ajamist. Territoriaalsuse piirang kaotatakse Eesti piires, kuid teenuste osutamine jääb jätkuvalt Eestiga piiratuks (vt EN § 1 p 9). RM ei soovi laiendada liikmete ringi väljaspool Eestit, sest siis sotsiaalne kontroll kaoks ära – ka kehtivas seaduses on HLÜ liikmete ring tegelikkuses HLÜ registrijärgse ning selle naabervaldadega piiratud.
3	<p>Üldine</p> <p>Eelnõus puudub analüüs selle kohta, kas HLÜS alusel asutatud HLÜ omakapital vastab CRR-is sätestatud omavahendite nõuetele. Küsimus tõusetub eelkõige juhul, kui HLÜ liige tahab HLÜ-st välja astuda, sest liikme osamaksed on omavahendite osa.</p>	Selgitatud	Nimetatud küsimus CRR omavahendite nõude kohta tõusetub eelduslikult juhul, kui ühistupanga tegevusloa saanud HLÜ liige soovib ühistust välja astuda ning seeläbi väheneb ühistupanga omakapital alla CRR-s sätestatud miinimummäära. Nimetatud olukorra esinemise vältimise peaks tagama kehtiva krediidasutuste seaduse § 42 ¹ lg 4, mis lubab ühistupangal määrata uue tähtaja ühistupanga lahkunud liikmele

			osamaksu väljamaksmiseks, kui pärast väljamakse tegemist ei oleks ühistupanga omavahendid piisavad krediitiasutuste seaduses sätestatud usaldatavusnormatiivide ja <u>muude krediitiasutuste seaduse ning selle alusle kehtestatud nõuete täitmiseks.</u>
4	<p>Üldine</p> <p>Eelnõus puudub analüüs selle kohta, kuidas kohaldatakse olulise osaluse regulatsiooni HLÜ liikmetele.²⁰ Tulundusühistute eripära tõttu on olulise osaluse määratlemine keerulisem kui OÜ või AS puhul ning seda enam vajab eraldi analüüsi ja lahendust see, et keda loetakse olulise osaluse omajaks või kontrollivaks isikuks. Pankadele kohaldub KAS § 29 ja CRR art 4 lg 1 p 35-38. Pole välistatud kaaluda võimalusena aktsiaseltsi vormi kohustuslikkust HLÜ-dele, mis muutuvad HLÜ-st pangaks.</p>		KAS § 29 lõike 6 kohaselt kohaldatakse sama seaduse § 29-33 (st olulise osaluse regulatsiooni) ka ühistupanga suhtes. Olulise osaluse regulatsioon on kehtestatud eeskätt aktsiapankade jaoks, millel võivad olla erinevat klassi aktsiad või osaluse teostamise õigused. Seevastu ühistupank on ühistulise põhimõttega, mistõttu ükski isik ei saa suuremat kontrolli ühistupangas teistest liikmetest suurema rahalise panuse läbi. Samas märgime, et tegevusloa taotlemisel tuleb HLÜ-l tõendada selliste liikmete varanduslikku seisut, kelle puhul tema osamaksu summa ületab 2 protsenti taotleja osakapitalist (KAS § 13 ¹ lg 1 p 13), mis on palju madalam künnis kui olulise osaluse peatükis sätestatud määrad.
5	<p>Üldine</p> <p>Eelnõust ei ole üheselt selge, mis saab juhul, kui HLÜ esimesel korral ei läbi tegevusloa menetluse protsessi, st Euroopa Keskpank teeb keelduva otsuse. Meie hinnangul tuleks vastav olustik täiendavalt läbi mõelda ja vajadusel ka reguleerida, nt anda täiendav aeg jagunemiseks, HLÜ tegevuse ümberkujundamiseks jms.</p>	Arvestatud	Täiendatud eelnõus rakendussätteid (§ 1 p 58).
6	<p>Üldine</p> <p>Eelnõust ei selgu, mis saab juhul, kui HLÜ oma tegevuse lõpetamise/loamenetluse/krediitiasutuse loa saanuna jõuab alla seaduses sätestatud künnise (3000 liiget või 5 000 000 eurot kaasatud hoiuseid). Sellest tulenevalt võib tekkida olukord, kus HLÜ langetab hoiuste mahu nt 4,99 miljoni euro juurde ja liikmete arvu 2999 peale ja tegutseb samamoodi edasi ilma krediitiasutuse tegevusloa taotlemata. Tegevuse jätkamist võimaldab seejuures tulundusühistu seaduse § 92 lõige 1 lause 1, mille kohaselt võib üldkoosolek kuni vara jagamise alustamiseni otsustada mh ühistu tegevuse jätkamise.</p>	Arvestatud	Vt eelmine kommentaar.
7	<p>Üldine</p> <p>Eelnõust ei selgu, millise aja jooksul peab HLÜ taotlema krediitiasutuse/ühistupanga tegevusloa, kui pärast seaduse jõustumist ületab seaduses sätestatud künnise. Näiteks juhul</p>	Arvestatud	Vt eelmine kommentaar.

²⁰ Näiteks kehtiva krediidiandjate ja -vahendajate seaduse § 12 lõike 3 kohaselt ei kohaldata HLÜ-le olulise osaluse omandamise kohta sätestatud. Taotlusele tuleb üksnes lisada andmed ja dokumendid nende rahaliste vahendite päritolu kohta, millele tasutakse või on tasutud osamaks, mis on 5000 eurot või rohkem

	kui HLÜ jõuab seaduses sätestatud künniseni 2022. aastal, siis kas tegevusloa taotluse esitamise kohustus tekib kohe või kehtib sarnaselt nn 9 kuune ülemineku tähtaeg. Kui kohustus tekib kohe, võib tekkida küsimus ka võrdsest kohtlemisest, kuivõrd teistel HLÜ-del oli üleminekuage ning võimalus oma tegevust vastavalt kujundada.		
8	Üldine Võiks kaaluda HLÜ-de jagunemise keelu leevendamist, et HLÜ-dele jääks suurem ettevõtlusvabadus oma äri korraldamiseks.	Mitte-arvestatud	Pigem looks eelnõu koostajate hinnangul jagunemise keelu leevendamine võimaluse korraldada oma äri selliselt, et varad ja kohustused oleksid ebavõrdselt jaotunud ning liikmete huvid ei oleks seetõttu võrdselt kaitstud.
9	Eelnõu § 1 p 30 Seletuskirja viide likviidsusele ei ole asjakohane ning eelkõige peaks keskendumine vastutustundlikule laenamisele. Kui kõigi põhimõtete järgimisel ja riskipõhise hinnangu tulemusena on mõislikum anda suurem laen mõnele liikmele, siis sisult võib see HLÜ-le parem olla nii krediidiriski kui ka kaudselt likviidsuse seisukohalt.	Teadmiseks võetud	Teoreetiliselt on küll ühele liikmele suure(ma) laenu andmine parem krediidiriski kui ka likviidsuse seisukohalt, aga see toimib ainult ideaalse stsenaariumi korral. Tavapärase äritegevuse korral ei ole võimalik hinnata adekvaatselt kõiki laenusajaga seotud riske ning ära hoida nende realiseerumist.
10	Eelnõu § 1 p 31 Seletuskirjast ei selgu, miks on sellise piirangu kehtestamisel lubatud laenu andmine ja teenuste pakkumine ühistupangale, võttes arvesse eeltoodud välistuse eesmärki. Lisaks ei ole Finantsinspektsiooni hinnangul seletuskirjas viide hoiuste pealt intressi teenimise kohta kirjutatud piisavalt selgelt ning võiks olla sõnastatud pigem intressi maksmisena kui teenimisena. Vastasel juhul võib tekkida arusaam nagu räägitaks HLÜ poolt paigutatud hoiustelt laekuvast intressitulust. HLÜS § 28 lg 11 sõnastuse puhul tuleb HLÜ-l valida, kas juhtida hästi oma likviidust või järgida HLÜS § 28 lõikes 11 sätestatud, sest laenude tähtaegade juhtimisel peaks eelkõige arvestama hoiuste tähtaegu, ehk siis tasakaalus peavad olema varade ja kohustuste tähtajad. Kui näiteks hoiuste tähtajad on üldjuhul pikaajalised, näiteks viis aastat, siis ei ole Finantsinspektsiooni hinnangul põhjendatud seada paindumatut tähtaja piirangut laenudele. Selline piirang võib olla ebamõistlik just pika-ajalise tähtajaga hoiustega HLÜ-dele. Rõhk peaks olema likviidsuse juhtimisel, sh varade ja kohustuste tähtaegade tasakaalu osas.	Osaliselt arvestatud, selgitatud	Eelnõu seletuskirja on muudetud § 1 punkti 36 (§ 28 lg 10) osas, mis puudutab intressi maksmist. § 28 lg 11 on eelnõust kustutatud.
11	Eelnõu § 1 p 34 Piiratud peaks olema ka kõigi teise kaitseliini esindajate, sh riskikontrolli ja vastavuskontrolli eest vastutaja, osalemine laenukomitees. Samuti ei tohiks laenukomitees osaleda juhatuse liige, kes vastutab teise kaitseliini toimimise eest. Lisaks eeltoodule oleme seisukohal, et juhatuse liikmete osaluse piiramise osas tuleks kaaluda vastavate KAS-i sätetega analoogset nõuete kehtestamist. Seejuures pöörame tähelepanu, et kehtivas HLÜS-i § 29 lõikes 6 on krediidiasutuste seadusele sarnane regulatsioon juba olemas.	Osaliselt arvestatud, selgitatud	Eelnõu § 1 punkti 39 kohaselt ei või laenukomitee liikmeks olla HLÜ juhatuse või nõukogu liige või audiitor või revisjonikomisjoni liige. Mis puudutab juhatuse liikme osalemist laenukomitee töös, siis juhime tähelepanu sama punkti juures toodud eelnevale kommentaarile.

12	<p>Eelnõu § 1 p 44</p> <p>Eelnõus on kasutatud terminit vastavuskontroll teatud kontrollitoimingute kohta, mis teiste õigusaktide kohaselt on osaliselt küll seostatavad vastavuskontrolliga, kuid Finantsinspeksiooni hinnangul on osaliselt tegemist väga selgelt siseauditi funktsiooni klassikalise kirjeldusega. Kuivõrd vastavuskontroll ja siseaudit on ka EL tasemel selgelt defineeritud funktsioonid, siis on Finantsinspeksiooni hinnangul eksitav luua HLÜS-i funktsioon, mida nimetatakse vastavuskontrolliks, kuid mille ülesanded on pigem siseauditi omad.</p> <p>Seejuures pöörame tähelepanu, et KAS-i muudatusettepanekutes on vastavuskontrolli funktsiooni uued sätted olemas, mis on kooskõlas juba investeerimisühingutele läbi otsekohalduvate EL-i õigusaktide kehtivate sätetega ning EBA seotud suunistega (kehtestatud FI soovitusliku juhendina).</p>	Arvestatud	Eelnõu uues sõnastuses teostab seaduse nõuete vastavuse kontrolli revisjonikomisjon (ja osaliselt audiitor).
13	<p>Eelnõu § 1 p 47</p> <p>Arvestades muudes õigusaktides vastavuskontrolli teostajale pandud ülesandeid, ei ole selliste aruannete esitamine vastavuskontrollile asjakohane. Selles ning eeltoodud punktis toodud arvestades on Finantsinspeksioon seisukohal, et kui HLÜ-dele on vajalik kehtestada kontrolli vorm, mis ei ole oma sisult ei vastavuskontroll ega siseaudit, siis tuleks seda nimetada muu terminiga.</p>	Arvestatud	Vt eelmine kommentaar.
14	<p>Eelnõu § 1 p 50</p> <p>Oluliselt detailsemalt tuleks läbi mõelda HLÜ-de likvideerimise protsess, kuna see võib teatud juhtudel saada oluliseks. Seda mh ka liikmete varade kaitsevajadusest tuleneva aspekti kaudu, kui ka HLÜ-de klientide aspektist.</p> <p>Samuti ei nähtu eelnõust, et millised riskid ja võimalikud kuritarvitused loodava raamistikuga võivad aktiveeruda ning kuidas neid mõistlikult ette ära reguleerida. Näiteks ei tohi HLÜ sõlmida uute klientidega lepinguid, kuid eelnõust nähtuvalt ei ole keelatud olemasolevate klientidega lepingute pikendamine. Vastava näite välistamiseks teeme ettepaneku täiendada lõiget 5 keeluga pikendada ka olemasolevate klientide lepinguid.</p>	Arvestatud	<p>Nõustume vajadusega keelata olemasolevate lepingute pikendamine, kui uute klientidega lepingute sõlmimine on keelatud.</p> <p>Muudetud on eelnõu § 1 punkti 58 (§ 47¹ lg 5-6).</p>
15	<p>Eelnõu § 1 p 50</p> <p>HLÜ-dele tuleks anda pikem üleminekuajad, mistõttu teeb Finantsinspeksioon ettepaneku, et üheksa kuu asemel peaksid HLÜ-d kaheteist kuu jooksul redaktsiooni jõustumisest arvates esitama Finantsinspeksioonile tegevusloa taotluse.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõus toodud üleminekuajad on jagatud kolmeks vastavalt eeldatavale halduskoormuse kasvule HLÜ-de jaoks. Kõige vähemkoormavamad meetmed hakkaksid kehtima 2023. aasta 1. juulil, enamik nõudeid rakenduvad 2024. aasta 1. jaanuaril; § 47¹ lg 1) ning krediitiasutuse tegevusloa taotlemiseks on HLÜ-del aega kuni 2027. aasta 31. detsembrini, Muudetud on eelnõu § 1 punkti 58 (§ 47¹ lg 1, 3-4).</p>
16	<p>Tehnilised kommentaarid</p> <p>1) Eelnõu § 41.3 lõikest 2 puudub sõna „kuu“;</p> <p>2) Eelnõu § 32.2 lõike 7 lause 2 ja lõige 8 on sama sisuga, mistõttu teeb Finantsinspeksioon ettepaneku sõnastada §</p>	Arvestatud	<p>Viidatud punkti täiendatud sõnaga „kuu“. Nõustume, et § 32.5 lõige 7 ja lõige 8 on sarnase sisuga, mistõttu</p>

	<p>32.2 lõige 8 järgnevalt: „,„Põhikirjaga võib nõukogule anda õiguse otsustada ka muid küsimusi, mille otsustamine ei kuulu vastavalt seadusele või põhikirjale juhatuse või üldkoosoleku pädevusse.“</p> <p>3) Seletuskiri ja eelnõu ei ole mitmel juhul omavahel kooskõlas, sh § 3 lõige 1 seletuskiri ja eelnõu § 1 p 5 sõnastus, ning § 6 pealkirja seletus ja eelnõu tekst.</p>		<p>ei ole vältimatult vajalik lõike 8 lisamine pakutud sõnastuses; seetõttu on varasem lõige 8 kustutatud.</p> <p>Seletuskiri ja eelnõu on omavahel paremini sobitatud.</p>
MTÜ FINANCEESTONIA			
1	<p>Üldine</p> <p>FinanceEstonia toetab ja tervitab kavatsust hoiu-laenuühistuid (HLÜ) paremini reguleerida, et tagada HLÜ-de tegevuse suurem läbipaistvus ja HLÜ-de liikmete tõhusam kaitse. FinanceEstonia eesmärk on esindada oma liikmete huve selleks vajaliku ärikeskkonna ja seadusloome parandamisega. Seda arvesse võttes peame vajalikuks märkida, et HLÜ struktuuri varjus on turul tegutsemas ka ettevõtjaid, kes klassikalise HLÜ põhimõtteid ei järgi ning on võrreldes muude turuosalistega, näiteks krediidiandjatega, saanud põhjendamatu konkurentsieelise. Uus regulatsioon peaks olema proportsionaalne ja ei tohiks tekitada ebaproportsionaalselt suuri kohustusi, mida nõue muutuda pangaks tekitab.</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>	
2	<p>Üldine</p> <p>HLÜ-d, olenemata suurusest, peaksid kuuluma Finantsinspeksiooni järelevalve alla ning omama tegevusluba.</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>RM hinnangul on ühistupanga vorm ainuke ettevõtlusvorm, mis annaks võimaluse säilitada ühistulise tegevuse vormi, sh liikmete endi kontrolli ühistu tegevuse üle.</p> <p>Seevastu muude finantsjärelevalve vormide puhul, sh krediidiandja tegevusloa taotlemise puhul, jääks ühistuline tegevus pigem tagaplaanile.</p>
3	<p>Eelnõu § 1 p 5</p> <p>Eelnõu kohaselt eeldatakse hoiuste tasemelt alates 5 mio EUR pangaliitsentsi taotlemist, mis on ebaproportsionaalne tänaste pangareeglitega, mille kohaselt minimaalne omakapitali nõue on 5 mio EUR. Arusaadavalt ei ole võimalik 5 mio EUR hoiuste mahu pealt lisada samaväärses mahus omakapitali või katta pangana tegutsemise kulusid (regulatsioon, vastavuskontroll jms). Nõue taotleda teatud suuruse puhul Finantsinspeksioonilt panga tegevusluba võiks olla üks võimalus, kuid kohustuslikuks muutmisele seatud hoiuste maht või liikmete arv peaksid olema oluliselt kõrgemad kui praeguses eelnõu kavandis viidatud.</p>	<p>Selgitatud</p>	
4	<p>Eelnõu § 1 p 5</p> <p>Alternatiivina [krediidiasutuse tegevusloa taotlemisest] võiks olla HLÜ-del võimalus taotleda Finantsinspeksioonilt KAVS-ist tulenevatest põhimõtetest lähtuvat tegevusluba. Eesti võiks võtta eeskjuju Leedust, kus on olemas nn spetsiaalpanka litsents omakapitali nõudega 1 mio EUR ja mille üks eesmärke on olnud samuti HLÜ sektori korrastamine (oleme teadlikud, et vastav krediidiasutuste seaduse muutmise eelnõu on hetkel samuti</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Käesoleva eelnõuga võimaldaks asutada ühistupanka ka 1-miljoni eurose algkapitaliga. Eelnõu koostajate hinnangul on see kõige mõistlikum üleminekuvorm hoiu-laenuühistust, st ühistu tegevus säiliks eeskätt ühistuline element.</p>

	kooskõlastusringil). Kokkuvõttes on FinanceEstonia arvamusel, et eelnõus tuleks tõsta piirmäära, millest alates peab HLÜ hankima kas spetsiaalpanga või täiemahulise krediitiasutuse litsentsi, kuid olenemata suurusest peaksid HLÜ-d kuuluma Finantsinspeksiooni järelevalve alla ning omama tegevusluba.		Nn spetsiaalpanga loomine (mille omakapitali nõue on 1 mio EUR) on olnud kavas ka käesoleva eelnõuga.
5	Eelnõu § 1 p 42 FinanceEstonia toetab ka meetmete rakendamist juhtorganite liikmete sõltumatus kindlustamiseks. Peame põhjendatuks reguleerida probleemi, kus pahasoovlikud HLÜ-d sõlmivad liikmetega lepingud, mille kohaselt juhatus võib esindada liikmeid üldkoosolekul ja sisuliselt võtta vastu üldkoosoleku pädevuses olevaid otsuseid juhatusse antud volikirjadega ehk sisuliselt vaid paari inimesega.	Selgitatud	Nõustume toodud seisukohaga ning märgime, et eelnõuga on täpsustatud liikmete esindajate ehk volinike regulatsiooni. Eelnõu § 1 punkti 45 (§ 32 ⁴ lg 3) kohaselt ei või hoiu-laenuühistu volinik olla juhatuse või nõukogu liige, ning sama paragrahvi lõike 1 teise lause kohaselt saab volinikke valida ja tagasi kutsuda üldkoosolek. Viimati mainitu peaks hoidma ära seda, et näiteks juhatus valib iseenda hulgast isikuid HLÜ liikmeid üldkoosolekul esindama.
6	Eelnõu § 1 p 50 Üheksakuuline üleminekuperiood on põhjendamatult lühike; pangalitsentsi taotlemise jaoks kokkupanavate dokumentide protsess on väga mahukas protsess ja võtab minimaalselt 6-9 kuud, aga veelgi rohkem võib võtta aega vajaliku omakapitali kokkusaamine. KAS järgi võib krediitiasutuse tegevusloa menetlemine kesta kuni 12 kuud. Lisaks nõuab taotluse koostamine erinevate nõustajate kaasamisest: õigusnõustajad, ärinõustajad, IT nõustajad, kelle leidmine võib olla keeruline. Võtmetöötajate leidmine võib olla keeruline või võimatu lühikese aja kestel. Krediitiasutustele kehtestatud detailsete nõuete täitmine võib osutuda raskendatuks. Võib tekkida probleem, et kas Finantsinspeksioon suudab loa taotlused nõutud aja jooksul ära menetleda.	Arvestatud	Pikendatud on üleminekuperioodi krediitiasutuse tegevusloa taotlemiseks.
EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA			
1	Üldine HLÜ-de regulatsioon ei vaja nii ulatuslikke muudatusi. Nõuete põhjalik muutmine ning liigne riigipoolne reguleerimine tekitab HLÜ-dele suure halduskoormuse, mis piirab nende ettevõtlusvabadust ning tegevusi.	Teadmiseks võetud	
2	Eelnõu § 1 p 5 Eelnõuga sätestatud künnised (5 mio EUR ja 3000 liiget) on olemuselt HLÜ-dele koormav. Tagasisidet andnud Kaubanduskoja liikmed märkisid, et HLÜ-d ei ole tavapärasel Finantsinspeksiooni järelevalve all olevad teenuseosutajad, sest nende liikmed on ka samal ajal HLÜ omanikud ning neil on võimalik kontrollida ühistu tegevust ja valikuid. Seetõttu ei ole vajalik teatud tingimuste saabumisel rakendada HLÜ-dele krediitiasutustele kohaldatavaid nõudeid. Lisaks sellele toodi esile, et muudatuse puhul	Osaliselt arvestatud	Märgime, et kõikidel äriühingutel, mis kuuluvad Finantsinspeksiooni järelevalve alla, sealhulgas osühingutel ja aktsiaseltsidel on samamoodi omanikud, kes tarbivad vastava teenusepakkuja teenuseid. Samas on üks krediitiasutuse vorme ka ühistupank, kus HLÜ-ga sarnane omanikusüsteem ja ühistuline tegevus säilib.

	kaotaks ühistu kui liikmeline asutus oma mõtte ning see suurendaks HLÜ-de halduskoormust.		
3	Eelnõu § 1 p 30 HLÜ-d märkisid tagasisides, et HLÜ liikmetele laenamise osas suuremate piirangute seadmine, mille puhul laenamine HLÜ liikmetele ei tohi olla üle kümne korra suurem osamaksust ega üle kümne protsendi HLÜ omakapitalist (Eelnõu § 28 lg 9), on liialt suur ülemmäärade vähendamine ning sellega piiratakse HLÜ-de ettevõtlusvabadust. Seega ei soovi tagasisidet andnud HLÜ-d kehtivaid ülemmäärasid muuta.	Arvestatud	Liikmetele antavate laenude ülemmäär (§ 28 lg 9) on tõstetud tagasi täna kehtivate ülemmääradeni.
4	Eelnõu § 1 p 32 Kaubanduskojale tagasisidet andnud HLÜ-d märkisid, et vajalik pole kehtestada detailsemaid nõudeid isiku (eelkõige füüsilisest isikust laenuvõtja) krediitdivõimelisuse hindamisele (Eelnõu § 28 ¹). Selgitusena toodi välja, et liikmest laenaja puhul ei ole tegemist tavalise tarbijaga, vaid ühistu liikmega, kes on ka HLÜ omanik. Krediitdivõime hindamist ei tohiks muuta liialt jäigaks, sest see piiraks HLÜ-de paindlikkust.	Selgitatud	Liikmed ei otsusta iga liikmeks astumise avalduse rahuldamise või keeldumise üle, seda teeb HLÜ juhatus igapäevase majandustegevuse raames. Sellest tulenevalt on ka küsitav, kui teadlikud on liikmed sellest, kellele nende hoiustatud raha laenatakse. Krediitdivõimelisuse hindamine on hoiustamisel ja laenudel põhineva finantsteenuse keskne osa, ning eelnõuga muudetakse lihtsalt täpsemaks, st HLÜ-le ei panda täiendavaid piiranguid selle otsustamisele, kas konkreetsele isikule võib laenu anda. Ka § 28.1 lõige 3 - mille kohaselt võib HLÜ anda liikmele laenu, kui HLÜ on hindamise tulemusena leidnud, et laenulepingust tulenevad kohustused täidetakse lepingus kokkulepitud tingimustel – peaks olema iseenesest mõistetav juhatuse kohustus teha iga liikme puhul ennetavalt läbi, ja eriti sellise ärimudeli puhul, kus äriühingu juhatus kasutab ühingule mittekuuluvat raha finantsteenuse osutamiseks.
EESTI PANK			
1	Üldine Eesti Pank on juba pikemat aega (viimati eelnõu välja-töötamiskavatsuse tagasisides) pooldanud hoiu-laenuühistute (edaspidi „HLÜ“) suhtes kehtivate normide täiendamist, arvestades et sotsiaalse kontrolli põhimõtte ei ole küllalt efektiivne ning sisuliselt toimivad HLÜ'd sarnaselt avalikkuselt hoiuseid kaasavate finantsasutustega. Peame kavandatud muudatusi vajalikuks ja põhimõtteliselt toetame eelnõu vastuvõtmist.	Teadmiseks võetud.	
2	Üldine Krediitdiasutuse tegevusloa taotlemise kohustuse	Selgitatud	EN § 1 p 47 (täpsemalt § 36 lg 5) keelab HLÜ juhatuse liikmel

	<p>kehtestamisel tuleb arvestada ka võimalusega, et kohustuse vältimiseks asutavad samad isikud mitu hoiu-laenuühistut, mille majanduslikud huvid on seotud. Vajadusel tuleb eelnõud täiendada kohaste piirangutega.</p>		<p>tegutseda juhtorgani liikmena krediitiasutuses või teises finantseerimisasutuses, sh teises HLÜ-s. Samamoodi on ette nähtud ka piirangud teistele finantseerimis-asutustele laenu andmisele (EN § 1 p 36). Muus osas leiame, et täiendavad piirangud ei ole vajalikud.</p>
3	<p>Eelnõu § 1 p 5 Ettepanek kaaluda viie miljoni euro piirmäära suurendamist näiteks kaheksa miljoni euroni ning liikmete arvu piirmäära vähendamist järgmistel kaalutlustel:</p> <p>a) Eelnõu järgi peab ühistupanga algkapital olema vähemalt üks miljon eurot (KAS § 44). Hoiu-laenuühistu seaduse § 27 lõike 1 punkti 5 järgi ei tohi HLÜ bilansiliste nõuete summa klientide vastu ja bilansiväliste kohustuste summa kokku ületada kümnekordset omakapitali summat. Kaheksa miljoni euro piirmäär krediitiasutuse tegevusloa taotlemise kohustusele oleks paremini kooskõlas kahe eelnevas osundatud tingimusega, võimaldades ühtlasi täita seaduse nõuded teatava varuga.</p> <p>b) Krediitiasutuse tegevusloa taotlemise kohustus peaks olema HLÜ-del, kelle tegevusel on ühiskonnale ja majandusele suurem mõju.</p> <p>c) Tasakaalustavalt võiks kaaluda liikmete arvu nõude karmistamist (ehk numbrilist vähendamist), kuna see kriteerium iseloomustab sotsiaalse kontrolli toimimist. Sotsiaalne kontroll HLÜ tegevuse üle on tõenäoliselt tugevam, kui HLÜ hoiuste kogumaht on suur, aga liikmete arv väike ning nõrgem siis kui HLÜ hoiuste kogumaht on tagasihoidlik, aga hoiustajaid palju. Seega on tugevam järelevalve vajalik eelkõige HLÜ-de üle kes on suured liikmete arvult, mitte niivõrd varade mahult.</p>	Selgitatud	<p>Krediitiasutuse tegevusloa taotlemise kohustust ning selle ajendeid on selgitatud seletuskirjas.</p>
4	<p>Eelnõu § 1 p 25 Teeme ettepaneku, et hoiu-laenuühistu peaks vähemalt kümme protsenti oma liikmete hoiustest hoidma likviidsetes varades. Vajadusel võib näha ette nõude paindlikuma täitmise, näiteks nii et lühiajaliselt võiks likviidseid varasid hoida ka vähem, kuid mitte alla viie protsendi.</p> <p>Hoiustest viie protsendi likviidsetes varades hoidmise nõue ei pruugi olla piisav hoiu-laenuühistu usaldusväarsuse tagamiseks. Käesoleva aasta majanduskriisis on Eesti Panga statistika andmeil hoiu-laenuühistute likviidsete varade osakaal koguvaradest vähenenud jaanuari 11% kuni 6% mais ehk juhul kui neil oleks käesoleva aasta alguses olnud vähem likviidseid varasid, oleks majanduskeskkonna muutused võinud kaasa tuua likviidsusprobleemid. (Nt valuutakomitee perioodil nõudis Eesti Pank pankadelt kohustusliku reservi hoidmist 10 kuni 15 protsenti kohustustest.)</p>	Arvestatud	
5	<p>Eelnõu § 2</p>	Selgitatud	<p>Osaliselt on eelnõu koostamisel lähtunud ka krediidiandjate ja –</p>

	<p>Teeme ettepaneku krediidiandjate- ja vahendajate seaduse § 2 lõige 6 tühistada või vähemalt kohaldada hoiu-laenuühistutele krediidiandjate ja –vahendajate seaduse peatükke 6 ja 7.</p> <p>Hoiu-laenuühistud peaks täitma krediidiandjate ja –vahendajate seaduses sätestatud nõudeid sõltumata intressitasemest. Hoiu-laenuühistust laenu võtja on samasugune laenuklient kui teiste finantseerimisasutuste kliendid ning seega peaks tema suhteid laenuandjaga reguleerima võrdsetel alustel. Sarnasel seisukohal on eelnõu seletuskirja järgi ka Justiitsministeerium ja Tarbijakaitseamet.</p>		<p>vahendajate seaduse peatükkides 6 ja 7 sätestatud, kuivõrd see on HLÜ eripära arvestades kohane (nt eelnõuga lisatav § 28¹).</p>
EESTI HOIU-LAENUÜHISTUTE LIIT			
1	<p>Üldine</p> <p>Eelnõu ei sobi esitatud kujul seadusena vastu võtmiseks ja Hoiu-Laenuühistute Liit (HLÜL) soovib menetluse lõpetada. Eelnõu seletuskirjas välja toodud eeldused ei ole kooskõlas tänase tegelikkusega. Samuti kaugenevad kavandatud muudatused rahvusvahelisest heast tavast ja üldlevinud ühistulistest põhimõtetest ning ei aita kuidagi kaasa seaduste muutmise peamise eesmärgi saavutamisele, et tagada HLÜ tegevuse suurem läbipaistvus ja HLÜ liikmete tõhusam kaitse.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>	
2	<p>Üldine</p> <p>Eelnõu seletuskirjas viidatakse eelnõu koostamise kaaluka põhjendusena justkui oleks kehtiv hoiu-laenuühistu seadus vastuolus Euroopa Liidu pangandusdirektiiviga. See põhjendus on aga vale, kuna EL direktiivi 2013/36/EL kohaselt ei kohaldata seda direktiivi Eestis HLÜdele. Seega, muutes täna HLÜ regulatsiooni ja sundides neist suuremad võtma endale samad halduskohustused nagu pankadel, läheb rahandusministeerium ise vastuollu direktiivi põhimõttega, mille kohaselt HLÜd selle direktiivi mõttega ei kohaldu.</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Viidatud pangandusdirektiivi tõepoolest ei kohaldata selles sisalduvate välistuste tõttu HLÜdele. Samas märgime, et nimetatud välistus tuleneb sellest, et nii viidatud pangandusdirektiivi artikli 9 punkti 1 kui ka krediidiandjate seaduse § 4 lg 1 kohaselt on ainult pankadel kaasata avalikkuselt hoiuseid. Nimetatud direktiivi välistuse puhul on arvesse võetud väga piiratud HLÜ asutamise ja liikmelisuse kriteeriume, mis tulenevad ühisest kutsesest või elukohast (vt HLÜS § 17 lg 1-2), samas lähtudes praktikast on selge, et neid kriteeriume tihtipeale ei kohaldata – HLÜ-de liikmeks astumisele suunatud reklaam on pigem suunatud kindlaksmääramata isikute ringile (KAS § 4 lg 3).</p> <p>Eelnevast tulenevalt nõustume, et pangandusdirektiivi ei tohiks põhimõtte poolest HLÜdele kohaldada, kuid kui viimaste tegevus praktikas läheb vastuollu pangandusdirektiiviga, siis ei ole viide nimetatud erandile alati põhjendatud.</p>

3	<p>Üldine Alates HLÜ-de regulatsiooni jõustumisest 1999. aastal ei ole HLÜde ega kehtiva seadusega probleeme olnud, mistõttu on arusaamatu ulatuslike piirangute sisseviimine seadusesse, mis seni on põhijoontes hästi töötanud ja taganud HLÜde ja nende liikmete õigused ja kohustused proportsionaalselt.</p>	Selgitatud	<p>Kui jätta kõrvale viimase aasta jooksul ilmnunud juhtumid, siis on samalaadseid juhtumeid (kus tegemist võib olla pahatahtliku juhtimise või kontrolli funktsiooni ebapiisava täitmisega) olnud veelgi, sh Võru HLÜ möödunud kümnendil. Lisaks esitatakse nii TTJA-le kui ka esimese astme kohtutele igal aastal mitmeid kaebusi raha mittetagastamise kohta, ning uudistekünnise on ületanud mitmed juhud, kus liikmed kas ei tea piisavalt palju ühistu tegemistest või napib neil teadmisi ja vahendeid, et kuidas ühistu tegevus seadusele vastavaks muuta.</p> <p>Ülaltoodud probleemid on juba väga tõsised, mille saabumist ei tasuks oodata selleks, et muuta õiguslikku regulatsiooni, mis selgelt ei vasta tegelikule turuolukorrale.</p>
4	<p>Üldine Eelnõu puhul on tegemist ettevõtlusvabaduse oluliste piirangutega ühe ettevõtlusvormi – HLÜde – ja selle ettevõtlusvormi alla vabatahtlikult ühinenud omanike suhtes.</p>	Teadmiseks võetud	Ettevõtlusvabaduse riivet on käsitletud käesoleva seletuskirja 5. osas.
5	<p>Üldine Usaldusnormatiivide karmistamine on ebaproportsionaalne ning ei taga HLÜde toimimist ja jätkusuutlikku arendamist. Näiteks saaksid HLÜd eelnõu kehtestamise järel küll ulatuslikud tegevus- ja järelevalvelised piirangud, mis kohati on karmimad kui need, mis on ette nähtud ühistu- või aktsiapankadele krediitiasutuste seadusega, ent ei saaks juurde ühtegi õigust, nt HLÜde hoiuste riiklikku tagatist.</p>	Selgitatud	Seletuskirja on lisatud tabel koos selgitustega, milles on võrreldud HLÜ-dele ja krediitiasutustele kohaldatavaid nõudeid.
6	<p>Eelnõu § 1 p 41.4 Arusaamatu on liikmete kohustuslik informeerimine juba niigi avaliku ja kättesaadava infoga.</p>	Selgitatud	<p>Siin tuleks eristada kohustuslikku informeerimist ning liikmele teabe andmist tema soovi alusel. Mis puudutab viimatimainitud, siis EN p-s 55 (§ 41.3) märgitud teabe küsimise õigus liikmel on põhjendatud, kui liige soovib teada konkreetselt tema rahaasjade seisu HLÜ juhatuse toimetamise all.</p> <p>Seoses aga kohustusliku teavitamisega, siis lisaks majandusaasta aruande heakskiitmisele üldkoosolekul tuleb nõukogu liikmeid (kes omakorda teavitavad liikmeid) teavitada revisjonikomisjonil, kui HLÜ tegevus ei vasta seadusele, mis on RM hinnangul põhjendatud, et hoida</p>

			ära HLÜ juhatuse ja/või muude juhtorgani liikmete pahatahtlik käitumine.
7	Eelnõu § 1 p 44 Vastavuskontrolli kohustuslik korraldamine on arusaamatu ja ühistuliste põhimõtetega vastuoluline tegevus.	Arvestatud, selgitatud	HLÜ sektori praktikast nähtav, et teatav järelevalve peab HLÜ-del olema, et tagada HLÜ-de tegevuse vastavus õigusaktidele ning seeläbi hoiustajate vara säilimine. Eelnõus on valitud selleks jätkuvalt revisjonikomisjon, kuid võrreldes kehtiva seadusega on revisjonikomisjoni ülesandeid ja revisjonikomisjoni liikmetele kohalduvaid nõudeid täiendatud ja täpsustatud.
	Novembris 2020 esitas Hoiu-Laenuühistute Liit enda poolt koostatud eelnõu kavandi, milles esitati järgmised punktid kehtiva HLÜS muutmiseks:	Teadmiseks võetud	
8	Tunnistada kehtetuks § 2 lg 3	Selgitatud	Kattub RM eelnõus pakutuga.
9	Tunnistada kehtetuks § 5	Osaliselt arvestatud	EN seletuskirjas on põhjendatud § 5 kehtetuks tunnistamist vajadusega tunnistada kehtetuks selgelt vananenud säte; lisaks puudub alus ja mõte eristada HLÜ-sid nende eesmärges silmas pidades. Oleme osaliselt nõus esitatud seisukohaga, st ka RM poolt koostatud eelnõus on ette nähtud § 5 lõike 2 kehtetuks tunnistamine. Samas leiame, et lõike 1 sõnastus eelnõus pakutud kujul, st viitamine §-le 17 teenib paremini õiguselguse eesmärki võrreldes sätte kehtetuks tunnistamisega. Mis puudutab aga RM eelnõusse lisatud lõiget 3, mille kohaselt peab HLÜ asukoht olema Eestis ja HLÜ võib tegutseda üksnes Eestis, siis jääme eelnõu seletuskirjas esitatud seisukoha juurde, mille järgi peaks HLÜ olema kohaliku tähtsusega finantseerimisasutus, kes peaks oma teenuseid pakkuma just riigis sees – seda enam, et HLÜ-dele ei kohaldu finantsjärelevalve.
10	Muuta § 6 lg 1 p 2 ning see sõnastada järgmiselt: „2) laenuühingud, sealhulgas hüpoteeklaenu ja faktooring;“	Arvestatud	
11	Tunnistada kehtetuks § 10 lg 1 p 2.	Mitte-arvestatud	Nimetatud muudatus käsitleb HLÜ põhikirjas sisseastumismaksu suuruse ja tasumise korra

			<p>kehtestamise kohustuse kehtetuks tunnistamist.</p> <p>Nimetatud muudatusettepanek on mittearvestatud, sest RM hinnangul loob see esiteks võimaluse liikmete ebavõrdseks kohtlemiseks. Kui sisseastumismaks kehtestatakse juhatuse otsuse alusel, siis oleks põhimõtteliselt juhatusel igakordselt ja iga konkreetse liikme liitumisel võimalik otsustada selle liikme sisseastumismaksu suurus ja tasumise kord. Sisseastumismaks on aga rahaline kohustus ühistu ees, mille täitmise kord, suurus ja eeltoodu muutmine peaks olema liikmete otsustada.</p>
12	Tunnistada kehtetuks § 16.	Mitte-arvestatud	Mitteenarvestatud ülaltoodud p 11 juures toodud põhjendustel.
13	<p>Muuta § 17 ning see sõnastada järgmiselt:</p> <p>(1) Hoiu-laenuühistu liikmeks võib astuda:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Eesti kodanik; 2) Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, kelle peamine elukoht või püsiva ja kestva majandus- või kutsetegevuse koht on Eestis või kes omab Eestis kinnisasja; 2) eraõiguslik juriidiline isik, kelle asukoht või tegevuskoht on Eestis. <p>(2) Hoiu-laenuühistu liikmeks ei saa olla riik, kohaliku omavalitsuse üksus ega avalik-õiguslik juriidiline isik.“;</p>	Osaliselt arvestatud.	<p>Lõike 1 punkti 1 osas ei ole mõistlik eristada HLÜ liikmelisuse juures kodanikku ja Eestis alaliselt elavat isikut.</p> <p>Lõike 1 punkti 2 puhul lähtume ülaltoodud p 9 juures toodud põhjendustest. Mis puudutab aga kinnisasja omamist HLÜ liikmelisuse eeldusena, siis just kinnisvarast lähtumine on pigem iganenud. Lisaks, kinnisvara hinnad Eestis algavad kinnisvara portaalide andmetel 250-1000 eurost; lähtudes kinnisvarast selline alus loob ka eeldused skeemitamiseks. Kinnisasja omanikul oleks põhimõtteliselt võimalik kinnisasja „tükeldada“ ja neid tükke müüa.</p> <p>Lõike 1 punktis 3 toodud lähenemine kattub enamjaolt RM eelnõus esitatuga.</p> <p>Pakutud lõige 2 on juba EN-s sellisel kujul.</p>
14	Tunnistada kehtetuks § 18 lg 2	Arvestatud	Kattub RM eelnõus pakutuga.
15	Tunnistada kehtetuks § 20	Mitte-arvestatud	Eelnõu koostajad eelistaks näha ühtset lähenemist HLÜ-de puhul, ka selles osas, mis puudutab HLÜ-st väljaastunud liikme õigust dividendidele.
16	Muuta § 22 lg 3 esimest lauset, milles „31 950 eurot“ asendatakse tekstiosaga „50 000 eurot“	Arvestatud	Kattub RM eelnõus pakutuga.

17	<p>Muuta § 27 lg 1 p 1 ning see sõnastada järgmiselt:</p> <p>„1) hoiu-laenuühistu peab paigutama vähemalt 5 protsenti oma liikmete hoiuste summast nõudmiseni hoiusena Eesti Panka, Eesti või teise lepinguriigi krediidasutusse või finantseerimisasutusse, väärismetallidesse või nendega samaväärsetesse likviidsetesse varadesse;“;</p>	Osaliselt arvestatud	<p>RM poolt koostatud EN kavandis on laiendatud § 27 lg 1 p 1 selliselt, et HLÜ võib 10% hoiuste summast paigutada lisaks Eesti krediidasutusele ka mõne teise lepinguriigi krediidasutusse või muudesse likviidsetesse varadesse. Likviidsed varad EN tähenduses on madala riskiga võlakirjad ja eurofondide osakud või aktsiad, mille vara investeeritakse üksnes eelviidatud võlakirjadesse.</p> <p>Eelnõuga sooviti arvesse võtta turuosalistelt saadud ettepanekut, et kohustusliku reservi nõuded peaksid olema leebemad (ning et HLÜ-l oleks võimalik teenida nimetatud reservi pealt tootlust), kuid teiselt poolt ära hoida olukorda, kus HLÜ juhatus hakkaks sisuliselt tegutsema tegevusloata fondivalitsejana ning tegema spekulatiivse iseloomuga tehinguid hoiustajate raha arvelt – suuremate HLÜ-de puhul ulatuks sellise „portfelli“ maht sadadesse tuhandettesse eurodesse.</p> <p>Mis puudutab väärismetalle, siis lühi- ja keskmise aja perspektiivis on nende näol tegemist keskmisest volatiilsema varaklassiga, mille puhul võib ka praktikast tuua näiteid, kus väärismetalli börsihind tõuseb või alaneb 10% võrra ja enamgi ühe börsipäeva jooksul. Sellist riski ei oleks paslik võtta hoiustajate rahaga, kellele täna lubatakse HLÜ-sse raha hoiustades garanteeritud tootlust.</p>
18	<p>Täiendada § 17 lg 1 punktiga 1.1 järgmises sõnastuses:</p> <p>„1¹) hoiu-laenuühistu võib paigutada mitte rohkem kui ühe protsendi oma liikmete hoiuste summast börsil kaubeldavatesse väärtpaberitesse“;</p>	Mitte-arvestatud	<p>Põhjendused on toodud ülaloleva punkti (p 17) selgituste juures.</p> <p>Seletuskirjas on vastava punkti lisamist põhjendatud ka vajadusega „piirata tulevikus võimalusi kuritarvitusteks, kus mõni „HLÜ“ hakkaks looma selleks eraldi investeerimisettevõtteid“.</p>
19	<p>Täiendada § 27 lg-ga 4 järgmises sõnastuses:</p> <p>„(4) Hoiu-laenuühistul on õigus saada Maaelu Edendamise Sihtasutuselt likviidsuslaenu tähtajaga kuni viis aastat. Hoiu-laenuühistu likviidsuslaenu põhiosa kogujääk igal ajahetkel</p>	Mitte-arvestatud	<p>Seadusega ei ole mõistlik nimetada konkreetseid eraõiguslikke juriidilisi isikuid või panna nimetatud isikutele kohustust anda</p>

	ei või olla suurem kui 10% hoiu-laenuühistu omakapitalist eelmise majandusaasta lõpu seisuga.“;		HLÜ-dele laenu sealjuures ette nägemata (täiendavaid) tingimusi. Sealjuures ei ole esitatud seletuskirjas märgitud, miks viidatud muudatus oleks vajalik; st miks HLÜS-is olemasolevad likviidsusnõuded ei lahenda nimetatud potentsiaalset likviidsusprobleemi.
20	Täiendada § 28 lõikega 1.1 järgmises sõnastuses: „(1 ¹) Hoiu-laenuühistu poolt oma liikmele antud laenu ei loeta tarbijakrediidiks.“;	Mitte-arvestatud	HLÜ võib anda laenu ka juriidilisest isikust liikmele, mida ei saaks lugeda tarbijakrediidiks, seetõttu ei saaks välistada HLÜ laenu andmise mõistmist kui tarbijakrediiti kõikide liikmete osas.
21	Tunnistada kehtetuks § 28 lg 8	Mitte-arvestatud	Pakutud sätte seletuskirjas on märgitud järgnevat: “Laenude tähtaja sätestamine seaduses on täiesti ebamõistlik. Just pikaajaliste laenude andmine (eriti, kui need on tagatud hüpoteegiga) võimaldab lahendada probleemi, mille lahendamise ees Rahandusministeerium täna seisab – kiiralaenukontorite tekke HLÜ nime all! Surudes HLÜ-d laenu andmise tähtaegadega raamidesse suunatakse neid liikuma just nõ kiiralaenukontorite teed. HLÜ-de üks mõte on pakkuda just pikemaajalisi investeerimislaene oma liikmetele ning seda ei ole võimalik teha lühiajaliselt.” Leiame, et probleem ei ole mitte ainult selles, et HLÜ-d võivad muutuda kiiralaenukontoriteks, vaid ka selles, et suur osa HLÜ-des hoiustatud rahadest on seotud pikaajaliste investeringutega, sh kinnisvaraga, ning HLÜ-l ei ole piisavalt likviidsust, et tagada liikmete õigustatud nõuete rahuldamine.
22	Täiendada § 28 lõikega 10 järgmises sõnastuses: „(10) Hoiu-laenuühistu ei või anda laenu finantseerimisasutusele, välja arvatud juhul kui finantseerimisasutus on hoiu-laenuühistu ainuomandis olev tütarettevõtja või teine hoiu-laenuühistu“;	Mitte-arvestatud	HLÜS mõtte kohaselt (mida ka konkretiseeritakse käesoleva eelnõu § 6 muudatustega) saab HLÜ osutada teenuseid, sh anda laenu, ainult oma liikmetele. Seevastu liikmeks (nimetatud ka kui ühistu omanikuks) ei saaks õigusteoreetilise käsitluse järgi võtta isikut, mille osalus kuulub HLÜ-le. Selliselt tekib nn ring-

			<p>omanikstruktuur. Eelnevalt tulenevalt ei ole ka põhjendatud tütarettevõtjale viitava erandi sissetoomine viidatud sättesse, isegi, kui see on „igati loomulik“ (vt ka HLÜL eelnõu seletuskirja p 14, lk 6).</p> <p>Mis puudutab ühe HLÜ poolt teisele HLÜ-le laenu andmist, siis leiame, et HLÜ peaks olema iseseisev majandusüksus, mis saab oma vahendid liikmete hoiustest ja osaning sisseastumismaksudest, ning laenab neid oma liikmetele.</p>
23	Tunnistada kehtetuks § 32 lg 1 p 5	Mitte-arvestatud	<p>Lähtudes käesolevas märkuste tabelis ja eelnõus toodud selgitustest ning motivatsioonidest anda liikmetele rohkem otsustusõigust leiavad eelnõu koostajad, et laenukomitee liikmete valimine peaks toimuma üldkoosoleku poolt või volinike koosoleku poolt.</p> <p>Volinike koosoleku sätete eraldi sisse toomisega HLÜS-i soovitakse tekitada ühtne raamistik volinike koosolekule, sh selle määramisele, pädevusele ning volinikele seatud nõuetele.</p>
24	<p>paragrahvi 40 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:</p> <p>„(4) Revisjonikomisjon võib teha nõukogule ettepaneku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ühistu osakapitali suurendamiseks liikmete täiendavate osamaksude sissemaksmise näol; 2) Maaelu Edendamise Sihtasutuselt võetud likviidsuslaenu maksepuhkuse taotlemiseks; 3) juhatuse liikmete tagasikutsumiseks; 4) laenukomitee liikmete tagasikutsumiseks; 5) põhikirja muutmiseks; 6) hoiu-laenuühistu ühinemiseks teise hoiu-laenuühistuga; 7) hoiu-laenuühistu lõpetamiseks seaduses ja põhikirjas ettenähtud korras.“; 	Mitte-arvestatud	<p>EN seletuskirjas on märgitud, et sättega on “laiendatud revisjonikomisjoni pädevust, aga ühtlasi muudetud nõue, kellele revisjonikomisjon ettepanekuid võib teha. Kui revisjonikomisjonil on võimalus teha ettepanekuid vaid erakorralisele üldkoosolekule, muudab see HLÜ efektiivse juhtimise palju keerulisemaks, sest erakorralise üldkoosoleku korraldamine on keerulisim kõigist võimalustest. Palju efektiivsem on ettepanekud esitada nõukogule, kes saab enamikul juhtudest reageerida kiiresti ise.”</p> <p>Vastuseks märgime, et esiteks võib revisjonikomisjon juba kehtiva HLÜS-i alusel teha nõukogule (mittesiduvaid) ettepanekuid samamoodi nagu ta võib seda teha erakorralisele üldkoosolekule vastavalt § 40 lg 4.</p> <p>Teiseks, revisjonikomisjon ei saaks teha nõukogule ettepanekuid otsuste vastuvõtmiseks, mis ei kuulu</p>

			nõukogu pädevusse (sh põhikirja muutmine, HLÜ ühinemise otsuse vastuvõtmine ja HLÜ lõpetamine).
25	paragrahvi 40 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses: „(5) Revisjonikomisjon võib teha üldkoosolekule ettepaneku nõukogu liikmete tagasikutsumiseks.“.	Mitte-arvestatud	Selle kohta vt ülaltoodud p 24 selgitusi.
26	Krediidiandjate ja -vahendajate seaduses tehakse järgmised muudatused: 1) paragrahvi 2 lõige 6 tunnistatakse kehtetuks; 2) paragrahvi 5 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „(2) Krediidiandja võib tegutseda aktsiaseltsina või osatühinguna.“; 3) paragrahvi 12 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks; 4) paragrahvi 28 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „(4) Käesolevas peatükis aktsiakapitali ja aktsiate suhtes sätestatud kohaldatakse ka osakapitali ja osade kohta. Käesolevas peatükis aktsionäri kohta sätestatud kohaldatakse ka osaniku kohta.“.	Mitte-arvestatud	Eelnõu koostajate hinnangul ei ole põhjendatud KAVS-i (ja seeläbi ka finantsjärelevalve) mitte kohaldamine HLÜ-dele, kui HLÜ täidab KAVS § 2 lõikes 6 nimetatud tingimusi.
27	Reklaamiseaduses tehakse järgmised muudatused: 1) paragrahvi 29 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „(1) Finantsteenuse käesoleva seaduse tähenduses on krediidiandjate või finantseerimisasutuste poolt klientidele osutatud finantsteenuse krediidiandjate seaduse tähenduses.“; 2) paragrahvi 29 täiendatakse lõikega 3 ⁷ järgmises sõnastuses: (3 ⁷) Reklaam, millega teavitatakse soovist hoiuste või muude tagasimakstavate rahaliste vahendite kaasamiseks, ei tohi ühelgi kujul sisaldada pakutava hoiuseintressi määra.“.	Osaliselt arvestatud.	Reklaamiseaduse muutmise ettepaneku esimene punkt võib kaasa tuua parimal juhul õiguselguse suurenemise väiksel määral, kuid sama mõtet kannab endas kehtiva RekS § 29 lg 1 tekst, mistõttu vastava sätte muutmise järgi ei ole tungivat vajadust. Teine punkt on eelnõus arvestatud, st reklaamiseaduse §-i 29 on lisatud lõige 3.7 (§ 5). Vastuseks HLÜL eelnõu seletuskirja §-le 3, mis toob välja inimeste eksitamise ilmselgelt ebareaalsete intresside pakkumisele märgime, et kui reklaamitakse kindlat hoiuseintressi summat või protsenti, ja seda hoiustajale ei maksta, siis on tegemist eksitava reklaamiga (reklaamiseaduse § 4 jj).
AUDIITORKOGU			
1	Üldine Audiitorkogu analüüsis eelnõus nimetatud õigusnorme eelkõige audiitorteenuse osutamise seisukohast.	Teadmiseks võetud	
2	Eelnõu § 1 p 45	Osaliselt arvestatud.	Kehtiva HLÜS kohaselt tuleb audiitoril hinnata HLÜ tegevuse

	<p>Juhime tähelepanu, et § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete kontrolli puhul on tegemist HLÜ raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli töövõtust eraldiseisva töövõtuga, mille tulemusena esitatakse raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrollist eraldiseisev aruanne</p> <p>HLÜ seaduse § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete audiitorkontrolli kohta, kuivõrd AudS § 50 lg 2 ja § 51 lg 2 näeb ette, et auditi ja ülevaatuse objekt on kliendi vastutava organi poolt sobivate kriteeriumide alusel koostatud möödunud perioodide rahandus-informatsioon. Eelnõu § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete kontrollimisel ei ole tegemist ainult rahandusinformatsiooniga, vaid ka muu informatsiooniga. Lisaks teostatakse audit ja ülevaatus AudS § 46 alusel kehtestatud auditi ja ülevaatuse standardite alusel ning need konkreetsed standardid näevad ette, et audiitorkontrolli objektiks on finantsaruanne. Tulenevalt AudS regulatsioonis sätestatud auditi ja ülevaatuse ning vandeaudiitori kutsestandardite nõuetest ei ole eelnõu § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete kontroll audit ja ülevaatuse objekt. HLÜS § 27, 27.1, 28 ja 28.1 nõuete täitmise kontrollil juhindub audiitor vandeaudiitori kutsetegevuse standardist ISAE (EE) 3000 (muudetud) „Kindlustandvad töövõttud, mis on muud kui möödunud perioodide finantsinformatsiooni auditid või ülevaatused“. Eelnevast tulenevalt juhime tähelepanu, et HLÜS nõuete täitmise kontrollimisel on tegemist eritööga, mille tulemusena esitab audiitor aruande eelnõus nimetatud sätete nõuete täitmise kohta sõltumatult auditi või ülevaatuse vandeaudiitori aruandest.</p>		<p>vastavust HLÜS §-des 27 ja 28 sätestatud nõuetele, ehk käesoleva EN kontekstis on küsimus ainult selles, kas audiitor saab (usaldusväärselt) hinnata §-des 27 ja 28 pakutud muudatustega kaasnevate nõuete ja §-des 27.1 ja 28.1 sedastatud nõuete täitmist.</p> <p>Kavandatava EN uues versioonis on audiitori kontrolliobjektist eemaldatud § 28.1 sedastatud nõuete kontroll – seda kontrolli teostab revisjonikomisjon.</p> <p>Seoses § 27.1 sätestatud likviidsusnõuete täitmise kontrolliga leiavad EN koostajad, et selleks, et saada adekvaatset ülevaadet HLÜ varalisest seisust, on audiitoril tahes tahtmata vajalik üle vaadata, kuidas on paigutatud HLÜ liikmete hoiused (sh § 27.1 lg 5 nimetatud nõude järgimise osas).</p>
3	<p>Eelnõu § 1 p 45</p> <p>Mõned audiitorid on arvamusel, et eelnõu § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete audiitorkontroll maksumus võib osutada suuremaks kui HLÜ raamatupidamise aastaaruande audiitorkontroll. Nimetatust tulenevalt on võimalik, et väiksemad HLÜ-d eraldi audiitorteenust § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete kontrollimiseks ei telligi. Analüüsimist vajab, mis on sellise HLÜ poolse võimaliku käitumise õiguslik tagajärg ja võimalik mõju. Sanktsioone eelnõu ja seadus väiksematele HLÜ-le ja nende juhtorganite liikmetele ette ei näe, seega järeldame, et tagajärg ja võimalik mõju on see, et liikmed teevad vandeaudiitori aruande põhjal informeeritud otsuseid HLÜ tegevuses osalemise kohta. Kas sellisel juhul ei võikski olla liikmete enda otsustada, kas audiitorkontroll tellida või mitte?</p> <p>Auditorkontrolli töövõtu tellimisel tuleks arvestada, et teatud nõuete kontrollimisel saab audiitor anda vaid piiratud kindlustunnet (selgitame eraldi allpool), muude nõuete puhul tuleks sellisel juhul jätta liikmete otsustada, kas nad soovivad põhjendatud või piiratud kindlust. Samas ei pruugi ühistu enda liikmete sotsiaalne kontroll seaduse nõuete täitmise üle olla parim lahendus. Kaitseta jäävad füüsilisest isikutest liikmed, kui tarbijad, kelle tarbija õigusi soovitakse täiendavate nõuete kehtestamisega suurendada, kuid samal ajal puuduvad eelnõus piisavad</p>	Selgitatud	<p>Märgime selgituseks, et eelnõus ei ole tõepoolest sedastatud sanktsioone väiksematele HLÜ-dele, kes ei telli sisse audititeenust. Kui nimetatud audiitorkontroll jääb teostamata, siis tuleks revisjonikomisjonil oma tegevuse käigus juhtida sellekohast tähelepanu nii HLÜ juhtorganite kui ka üldkoosoleku liikmetele, kes sellisel juhul oleksid vähemalt teadlikud HLÜ tegevuse seadusele mittevastavusest. Seejärel saaksid liikmed kas HLÜS ja TÜS sätestatud õigusi kasutades survestada juhatust auditikontrolli teostama või leppima olukorraga, kus konkreetselt liikmete kaitseks väljatöötatud hoolsusmeetmeid HLÜ-s ei järgita.</p> <p>HLÜ välise kontrolli suurendamine, sh HLÜ ja juhatuse õiguskuuleka tagamiseks kehtestatavad sanktsioonid olid EN väljatöötamisel üks alternatiividest,</p>

	õigusnormid, sh sanktsioonid HLÜ ja juhatuse liikmete õigusküüleka käitumise tagamiseks ja liikmete õiguste kaitseks.		kuid seeläbi väheneks ühistu sotsiaalse kontrolli aspekt; teiseks puudub täna asutus, kes sellist järelevalvet saaks teostada.
4	Eelnõu § 1 p 45 (koosmõjus p 27) Audiitori kontroll peaks olema kindlustandev audiitorteenus, kuid mõnel juhul (sh eelnõu § 1 p 27 nõude täitmisel) saab audiitor anda piiratud kindlustunnet.	Arvestatud	
5	Eelnõu § 1 p 45 Eelnõu § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete osas tuleks täpsustada, et kas nõuded peavad olema täidetud igal ajahetkel kogu aruandeperioodi jooksul või majandusaasta lõpu seisuga, ja kas audiitorilt oodatakse, et ta kontrollib nõuete täitmist aruande perioodi jooksul või bilansipäeval. Kui nõude täitmise tingimused on määratlemata, siis on ka audiitorikontrolli ulatus ebaselge.	Selgitatud	Vt selgitusi allpool p 8 juures.
6	Eelnõu § 1 p 45 Eelnõu § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud mõisted tuleb täpselt defineerida, vastasel juhul sõltub kriteeriumide valik audiitori kutsealasest otsustusest ja seega võivad kriteeriumid olla tõenäoliselt erinevate HLÜ-de puhul erinevad, samuti võivad erinevad audiitorid oma kutsealase otsustuse kohaselt pidada asjakohaseks erinevaid kriteeriume (nt ebaausad kauplemisvõtted). Nii HLÜ-le kui ka audiitorile peaks olema arusaadav, missugune HLÜ tegevus on käsitletav ebaausa kauplemisvõttena.	Osaliselt arvestatud	Varasemas eelnõu versioonis kasutatud uued mõisted on eelnõust kustutatud, v.a stressiolukord, mis on defineeritud HLÜS § 27.1 lõikes 2.
7	Eelnõu § 1 p 26 § 27 lg 1 p 3 nimetatud nõude täitmise kontrollimisel saab audiitor anda vaid piiratud kindlust tehtud järelepärimiste alusel. Nõude kontrollimine on raskendatud välisriikide puhul, kui õigusnormi koostamisel on mõeldud ka osalusi väljaspool Eestit.	Arvestatud	Nõustume Audiitorkoguga selles osas, et arvepidamine HLÜ poolt omatavate osaluste üle teistes juriidilistes isikutes peaks olema revisjonikomisjoni korraldada.
8	HLÜS § 27 lg 1 p 4 ja 5 Audiitorite arvates tuleb analüüsida ja täpsustada, kas audiitoril on kohustus kontrollida nimetatud nõuete täitmist igal ajahetkel terve aruandlusperioodi jooksul või aruandlusperioodi lõppkuupäeva seisuga. Eriti peame silmas, kas HLÜ bilansiliste nõuete summa klientide vastu ja bilansiväliste kohustuste summa ei või ületada kümnekordset omakapitali summat. Sellega seoses tuleks ka analüüsida, kas HLÜ-d on võimelised sisse seadma sisekontrolli süsteemi tagamaks selle nõude täitmist igal ajahetkel ning kas täitmise jaoks vajalikud andmed on igal ajahetkel kättesaadavad.	Selgitatud	Audiitori ülesandeks peaks olema hinnata nõuete täitmist aruandlusperioodi lõppkuupäeva seisuga – kui nõuetele mittevastavus on rikkumise seisuga heastatud, siis suure tõenäosusega on sellele eelnev rikkumise tuvastamine mõnel konkreetsel ajavahemikul audiitori jaoks asjatu ressursikulu ja liikmetele väheoluline teadmine.
9	Eelnõu § 1 p 27 (lg 1) § 27.1 lg 1 sätestatud nõude täitmiseks on vaja defineerida, mida tähendab stressiolukord, ja kas selle mõiste määratleb seadusandja või HLÜ ise. Audiitoril peavad olema kriteeriumid, mida kontrollida. Samuti peab olema reguleeritud, mis juhul on taolises olukorras tagatud vara likviidsus, mis võimaldab liikmete õigustatud nõuete rahuldamise.	Arvestatud	Stressiolukorra all mõeldakse HLÜS kontekstis seda, kui HLÜ liikmetel kollektiivselt on HLÜ vastu õigustatud osamaksu tagasinõue vähemalt neljandiku HLÜ-sse tasutud osamaksu summast ühistust lahkudes vastavalt HLÜS § 19 lõikele 2, või kui HLÜ on kohustatud oma liikmetele välja maksta 10% hoiuste kogusummast

			30 päeva jooksul. Nimetatud täpsustus on tehtud lõikesse 2.
10	Eelnõu § 1 p 27 (lg 2) Lõikes 2 nimetatud nõude puhul leiame, et õigusnorm vajab oluliselt täpsustamist. Jääb ebaselgeks, mida on nimetatud nõude puhul silmas peetud. Lisaks leiame, et selline nõue ei saaks olla audiitorkontrolli objektiks.	Arvestatud	Säte on eelnõust kustutatud.
11	Eelnõu § 1 p 27 (lg 3) Sama tähelepanek, mis sama § lg 2 kohta (p 10 ülal). Ebaselge ja defineerimata, mis on liiga lühiajaline või vähesed allikad.	Arvestatud, selgitatud	Seaduse tasandil ei ole võimalik üheselt defineerida, mida nimetatud kriteeriumid tähendavad, sest see sõltub suuresti iga HLÜ eripärast.
12	Eelnõu § 1 p 27 (lg 6) Audiitor ei saa teostada kontrolli delegatsiooninormi üle. Samas määrus on vajalik HLÜ-de likviidsusriski maandamiseks ja audiitorteenuse objekti täpsemaks määratlemiseks. Teeme ettepaneku nimetatud norm audiitorkontrolli objektist välja jätta.	Arvestatud	Audiitori kontrolli alast on välistatud § 27.1 sätestatud nõuete kontrollimine, v.a § 27.1 lg 4 (eelnõu § 1 p 51).
13	Eelnõu § 1 p 28 Vajab täpsemat sisustamist, mida mõeldakse lg-s nimetatud põhimõtete, sh ebaausate kauplemisvõtete all, viidates vajadusel asjakohastele seadustele. Näiteks tarbijakaitse seadus defineerib ebaausa kauplemisvõtte ja vastutustundliku laenamise põhimõtte, kuid seadus kohaldub vaid tarbijale kauba või teenuse müümisel. Samuti jääb ebaselgeks, kas „krediteerimise hea tava“ all mõeldakse vaid krediitdivõimelisuse hindamist laenude puhul või sisaldab mõiste ka täiendavaid nõudeid. Juhul, kui krediteerimise hea tava all mõeldakse krediitdivõimelisuse hindamist nagu on selgitatud eelnõu selgituskirjas, tuleks selguse huvides ka seaduses kasutada läbivalt sama mõistet.	Arvestatud	Vt ka ülaltoodud Audiitorkogu kommentaar nr 6.
14	Eelnõu § 1 p 29 Lg-s 7 teises lauses toodud nõude puhul on audiitorid leidnud, et täpsustamist vajab, kas laenude summa või teenuste koguväärtuse nõude puhul peetakse silmas summa või teenuse koguväärtust näiteks ühele juhatuse liikmega samaväärset huvi omavale isikule või kõigile temaga seotud isikutele. Näiteks kui juhatuse liikmel on seotus kümne ettevõttega, kas siis võib igale ettevõttele anda laenu kuni 5% omakapitalist?	Arvestatud	Siinkohal on silmas peetud ühe ja sama juhatuse liikmele ja temaga seotud ettevõtjatele. Teisisõnu ei võiks igale ettevõtjale, mis on seotud juhatuse liikmega, anda laenu kokku kuni 5% omakapitalist. Selles osas on eelnõu seletuskirja täiendatud.
15	Eelnõu § 1 p 31 (lg 11) Ka lg-s 11 nimetatud nõude puhul on oluline õiguselgus - kas mõeldud on laenude kogusummat või ainult seda summat, mis tuleb tagastada 3 aasta pärast või hiljem? Kui on tegemist laenuga, mille põhiosa maksed tasutakse laenu perioodi lõpus (nn bullet laen), siis on nõue arusaadav, aga kui on tegemist annuiteet laenuga? Samuti on nimetatud paragrahvis nimetatud nõuete puhul oluline määratleda, kas nõuded kehtivad HLÜ-le, ja audiitor kontrollib nimetatud nõuete täitmist, aruandeperioodi lõppkuupäeva seisuga või terve perioodi jooksul.	Selgitatud	Selles sättes on mõeldud kogu laenu tagasimakse tähtaega. Audiitor kontrollib nimetatud nõude täitmist aruandeperioodi lõppkuupäeva seisuga.
16	Eelnõu § 1 p 32 (lg 1 ja 2) Lg-tes 1- 2 nimetatud õigusnormide puhul on oluline aru saada, mida audiitorilt oodatakse. Täpsustamist vajab, kas	Selgitatud	§ 28.1 on eemaldatud audiitori kontrollinormidest (eelnõu § 1 p 53).

	eeldatakse, et audiitor kontrollib korrektse meetodika olemasolu, selle efektiivsust ja/või rakendamist.		
17	Eelnõu § 1 p 32 (lg 3) Audiitorid leiavad, et lg-s 3 nimetatud krediivõimelisuse nõude täitmise kontrollimine ei peaks olema audiitori ülesanne. Ilma veendumuseta, et laenaja lepingus kokkulepitud kohustused täidab, ei tohiks laenu anda.	Selgitatud	Vt ülal Audiitorkogu kommentaar nr 16.
TARTU HOIU-LAENUÜHISTU			
1	Üldine Ei nõustu tervikuna esitatud eelnõuga.	Teadmiseks võetud	
2	Üldine Muutes täna hoiu-laenuühistute regulatsiooni ja sundides neist suuremad võtma endale samad halduskohustused nagu pangad, minnakse ise vastuollu [CRD] põhimõttega, mille kohaselt hoiu-laenuühistud selle direktiivi mõttega ei kohaldu.	Selgitatud	Nõustume, et pangandusdirektiivi ei tohiks põhimõtte poolest HLÜ-dele kohaldada, kuid kui viimaste tegevus praktikas läheb vastuollu pangandusdirektiiviga, siis ei ole viide nimetatud erandile alati põhjendatud. Vt ka käesoleva märkuste tabeli lisa lk 8, kommentaar nr 2 juures olevaid selgitusi.
3	Eelnõu § 1 p 5 Väikestelt HLÜ-delt ei ole võimalik nõuda samasugust haldussuutlikkust nagu pankadelt. Seletuskirjas sätestatud kulud on äärmiselt allahinnatud. Eelnõus nimetatud hoiuste maht ja liikmete arv on liiga madal ning EL kontekstis olematu. 3000 liikme kriteerium tuleneb KAVS-ist ning sai sinna omal ajal lisatud Tartu HLÜ arengu pidurdamise eesmärgil.	Arvestatud	Eelnõust on kustutatud künnised, mille ületades HLÜ-d peaksid taotlema krediidasutuste tegevusloa.
4	Eelnõu § 1 p 8 Eelnõuga ei tohiks välistada mujal EL-is elavate Eesti kodanike õigust astuda Eesti HLÜ liikmeks.	Mitte-arvestatud	HLÜ-d on mõeldud kogukondlike ja teataval määral selleks, et kaasata oma kogukonna ja/või tegevusala inimesi. Me ei nõustu nimetatud ettepanekuga kahel põhjusel. Esiteks me leiame, et võimaldades väljaspool Eestit elavatel isikutel HLÜ liikmeks saada, väheneb HLÜ sotsiaalse kontrolli aspekt veelgi. Teiseks ei ole põhjendatud alust, miks peaks lubama HLÜ liikmeks astuda ainult Eesti kodanikel, kes elavad väljaspool Eestit, kui Eestis elavad mitte-kodanikud põhimõtteliselt võivad HLÜ liikmeks astuda.
5	Eelnõu § 1 p 19 Põhjendatud huvi mõiste on määratlemata. Lisaks on arusaamatu, miks peaks äriühingus osalemiseks olema mingi muu huvi kui tulu teenimine. Tulundusühistu mõiste, määratlus ja mõte on tulu teenimine.	Selgitatud	Selgitame, et põhjendatud huvi ei saagi olla konkretiseeritud seaduses, vaid see peaks olema juhtumipõhine ning sõltuma konkreetsest liikmest.
6	Eelnõu § 1 p-d 26 ja 31	Selgitatud	Nagu ka eelnõu seletuskirjas (§ 1 p 31) märgitud, siis HLÜ peaks olema iseseisev majandusüksus, mis ei

	Jääb arusaamatuks, miks HLÜ-le seatakse piiranguid teistes ettevõtjates osalemise kohta. Mõne üksiku HLÜ tegevus ei peaks kohustama kõiki HLÜ-sid oma tegevust ümber seadma.		tohiks olla juriidiline keha raha kaasamiseks, vaid mis peaks ise korraldama oma tegevust oma liikmete huvides. Seevastu eelnõu § 1 p 26 tingib enam vastutuse välistamise ja riskide vähendamise aspekti, st et ei tekiks olukorda, kus HLÜ liikmed peaksid oma varaga vastutama kohustuste eest, mis HLÜ on võtnud läbi osaluste omandamise teistes juriidilistes isikutes.
7	Eelnõu § 1 p 27 HLÜ-dele sätestatud nõuded likviidsusele on rangelt ja paindumatult paika pandud seadusega. Pole ette nähtud riiklikke tagatise <i>force majeure</i> tekitatud kõrvalekallete kõrvaldamiseks, nt likviidsuslaen keskpangalt või rahvusvaheliselt pankadevaheliselt rahaturult.	Selgitatud	Laenu saamine keskpangalt ja rahvusvaheliselt rahaturult on sätestatud EL õigusaktidega. Väga vähestel eraõiguslikel juriidilistel isikutel on õigus saada keskpangast laenu, nt pankadel, kellel on väga ranged tegevusnõuded. Likviidsusnõuded on mõeldud selle jaoks, et vältida või vähendada sh <i>force majeure</i> tekitatud kõrvalekaldeid.
8	Eelnõu § 1 p 29 ja 30 Laenu andmise tingimused seotud isikutele on rangemad kui pangal (KAS § 84). Võib tähendada, et juhtkonda valitud isikud võib olla vajalik tagasi kutsuda või ei ole praegu juhtkonnas tegutsevaid isikuid võimalik enam ametisse valida.	Selgitatud	Sarnaselt nimetatud sätetele on mõnevõrra rangem ka näiteks HLÜ liikmete kriteeriumid võrreldes panga klientidega, mis tuleneb HLÜ-de üle finantsjärelevalve puudumisest. Mis puudutab tagasikutsumise kohustust, siis käesolevat eelnõud ei kohaldata tagasiulatuvalt, seega näiteks juhatuse liikmega, kellele HLÜ on laenanud üle 5% HLÜ omakapitalist, sõlmitud laenulepingule kohaldatakse lepingu sõlmimise ajal kehtinud HLÜS redaktsioon.
9	Eelnõu § 1 p 31 Konsolideerimisgrupi sisene laenamine on keelatud; aga pankadel on see lubatud (KAS § 82 jm). Pigem tuleks ajalist piirangud üldse mitte kohaldada, kui laen on tagatud hüpoteegiga või likviidse varaga (deposiidid, kuld, vms). Uute nõuete kehtima hakkamisel tähendaks praegune HLÜ tegevus automaatselt usaldusnormatiivide rikkumist.	Selgitatud	Konsolideerimisgrupi sisene laenamine on keelatud käesoleva tagasiside punktides 4 ja 8 toodud kaalutlustel.
10	Eelnõu § 1 p 32 (§ 28¹) Eelnõuga seatakse rangemad reeglid HLÜ liikme krediitvõimelisuse hindamisele kui panga kliendile hoiuse avamisel. Samalaadsed reeglid ei kehti ühegi muu äriühingu asutamisel või osaluse omandamisel (v.a isikule, kelle suhtes kohus on kohaldanud ärikeeldu).	Selgitatud	Kindlasti ei saa nõus olla väitega, et pankadel on leebemad krediitvõimelisuse hindamise nõuded kui HLÜ-dele eelnõuga ette nähtaks.

11	<p>Eelnõu § 1 p 40 Vajab selgitamist, miks volinike koosoleku liige ei või olla juhatuse või nõukogu liige. Ka juhatuse või nõukogu liige on eelkõige ühistu liige, kes on õigustatud osalema hääleõigusega üldkoosolekul, aga ei saaks eelnõu kohaselt osaleda volinike koosolekul. Tegemist on samade funktsioonide juhtorganitega, mistõttu ei ole põhjendatud neist ühele täiendavate piirangute seadmine.</p>	Selgitatud	<p>Volinike koosoleku sõltumatus teistest juhtorganite liikmetest peaks tagama huvide konflikti vältimise või vähemalt vähenemise. Ei ole põhjendatud olukord, kus üks HLÜ liige vastutab juhatuse liikmena HLÜ igapäevase äritegevuse toimimise eest ning samal ajal ka esindab teisi liikmeid üldkoosolekul.</p>
12	<p>Eelnõu § 1 p 44 jm Vastavuskontrolli teostaja valimine, ülesanded ja õigused on rangelt seaduses sätestatud; pangal sätestatakse see põhikirjas ja sisekorra-eeskirjas. Ei ole põhjendatud revisjonikomisjoni asendamine vastavuskontrolli teostajaga, kes ei tohi olla HLÜ liige ning kes seetõttu ei saa kontrollida HLÜ sisemisi protsesse ega tegevusloogikat.</p>	Osaliselt arvestatud, selgitatud	<p>Panga põhikirja põhineb suuremas osas EL õigusel, st pangal ei ole tegelikult lubatud iseseisvalt korraldada sisekontrolli teostaja funktsiooni, sh valimist, ülesandeid ja õigusi. Muude sama teema kohta seotud märkuste kohta märgime, et tagasisides on toodud mitmeid aspekte pankade ja HLÜ-de võrdluses, kuid teatud juhtudel ongi ette nähtud HLÜ-dele põhjalikum regulatsioon, kuivõrd HLÜ-del pole nii rangeid muid järelevalvealaseid kohustusi.</p>
13	<p>Eelnõu § 1 p 47 (§ 41.4) Miks HLÜ-de puhul tekitatakse detailne ja ülemäärane aruandmise kohustus, mis tõstab kordades HLÜ halduskoormust?</p>	Selgitatud	<p>Eelnõu § 1 punktis 55 (§ 41.3), täpsemalt lõikes 2 sedastatud teabe andmise kohustused tuginevad läbivalt liikme põhjendatud huvile saada nimetatud andmetega tutvuda; vastavad ajendid konkreetsetele punktidele on järgnevad:</p> <p>Punktis 1 on toodud välja, et liige võib nõuda HLÜ-lt viimast auditeeritud majandusaasta aruannet. Nimetatud dokumendis sisalduvad andmetega on liikmed majandusaasta aruannet kinnitades tutvunud, need andmed on HLÜ-l olemas ning aruande edastamine liikmele ei nõua arvestatavat ressursi. Ka isikutele, kes on huvitatud ühistu liikmeks astumisest, peaks iseenesest olema võimalus tutvuda HLÜ majandusandmetega, mistõttu oleks soovitatav lahendus see, et HLÜ-d avalikustaksid viimased aruanded oma kodulehel (vt ka sama eelnõu punkti lõiget 3). Samal põhjusel on samasse lõikesse lisatud punkt 5.</p> <p>Punkti 2 osas on samuti liikmetel huvi teada saada oma rahaline seis</p>

		<p>HLÜ-sse hoiustatud rahaliste vahendite suhtes, eriti pikaajaliste lepingute puhul.</p> <p>Punkt 3 on peajasjalikult lisatud selleks, et eelnõu koostajateni on jõudnud teated juhtumitest, kus audiitor küll koostab oma arvamuse, kuid see ei ole lisatud majandusaasta aruandele, mistõttu ei ole see ka liikmetele kättesaadav. See viib aga selleni, et HLÜ liige kokkuvõttes ei tea, kas HLÜ üldse jälgib piisaval määral oma tegevuses §-des 27 ja 28 sätestatud.</p> <p>Punkt 4 on lisatud peamiselt selleks, et liikmed tunneksid huvi nimetatud eeskirjade olemasolu suhtes ning et HLÜ-l oleks motivatsiooni koostada eeskirjad, mis ka praktikas tegelikult tagaksid likviidsusriski vältimist ja maandamist.</p> <p>Punkti 6 järgi tuleb HLÜ juhatusel anda liikme nõudmisel talle liikmete nimekiri koos liikmete kontaktandmetega, et liikmetel oleks võimalik koonduda ühiste eesmärkide teostamiseks (sh saada kokku kvoorum küsimuste panemiseks üldkoosoleku päevakorda).</p> <p>Punkti 7 kohaselt on liikmel õigus nõuda teavet väljastatud laenude kohta laenusajate lõikes. Nimetatu on vajalik, et liikmel oleks võimalus teada saada, kellele ja mis tingimustel on HLÜ laenu andnud, kaudselt tema rahaliste vahendite arvel.</p> <p>Punktis 8 ja 9 on toodud andmed, mida HLÜ on perioodiliselt kohustatud edastama Eesti Pangale kehtivate normide alusel, kuid liikmele tavapäraselt kättesaadavaks tehtud ei ole, kuigi liikmel võiks olla nimetatud andmetega tutvumise suhtes äratuntav huvi.</p>
<p>KAMBJA HOIU-LAENUÜHISTU</p>		

1	Eelnõu § 1 p 5 Liikmete arvu künnis (3000 liiget) tuleks maha võtta. Ühistupangaks hakkamine peaks olema vabatahtlik ning sõltuma liikmete otsusest. Finantsinspektsiooni kontroll võiks olla väiksematele vabatahtlik ning alates 5000 liikmest toimida teatud erisustega (mitte krediitiasutusena) ning kontrolli maht peaks kasvama vastavalt ühistu varade suurusele.	Selgitatud	Krediitiasutuse tegevusloa taotlemise kohustust ning selle ajendeid on selgitatud seletuskirjas.
2	Eelnõu § 1 p 8 Sobib, kui HLÜ saab teenuseid osutada üksnes Eestis, sh ei saa asutada filiaali teises riigis ega osutada teenuseid piiriülevalt.	Teadmiseks võetud.	
3	Eelnõu § 1 p 17 ja 24 Sisseastumismaksu ja osamaksu tõstmine ei ole kuidagi põhjendatud. Muudatused ei too midagi mõistlikku kaasa. Põhikirjaga peaks HLÜ saama sätestada omad tingimused ja summa suurused.	Mitte-arvestatud	RM jääb nimetatud punktide osas eelnõu seletuskirjas toodud seisukohtade juurde.
4	Eelnõu § 1 p 19 Põhjendatud huvi ongi olla ühistu liige, et saada finantsteenuseid. See ei vaja veel rohkemat määratlust.	Teadmiseks võetud.	
5	Eelnõu § 1 p 26 Ei ole vastu osaluse omandamise piiramisele (10%) krediitiasutustes ja teistes finantseerimisasutustes.	Teadmiseks võetud	
6	Eelnõu § 1 p 29 ja 30 Liikmete laenamise ülemmäärade vähendamine on liiga suur ning ei vaja muutmist. Juhatuse liikmetele laenamine peaks jääma 10% juurde.	Osaliselt arvestatud	Liikmete laenamise ülemmäärade on tõstetud tagasi kehtivate määradeni. Juhatuse liikmetele laenamise puhul leiavad eelnõu koostajad, et sellisel juhul tekib oluline huvide konflikt, mistõttu eelnõus sätestatud madalam määr on põhjendatud.
7	Eelnõu § 1 p 21 ja 23 Nõus osakapitali määra tõstmise ja äriregistri teavitamise muudatustega	Teadmiseks võetud	
8	Eelnõu § 1 p 25 ja 27 Nõus võimalusega hoida HLÜ vara muus likviidses varas ning eelnõuga ette nähtud täiendavate nõuetega likviidsuse tagamiseks.	Teadmiseks võetud.	
9	Eelnõu § 1 p 28 Liikmest laenaja puhul ei ole tegemist tavalise tarbijaga ning HLÜ poolt krediitvõime hindamine ei tohiks olla liiga jäik. Laenaja on siiski ühistu liige mitte tavatarbija. Ühistud on tunduvalt konservatiivsemad laenamise suhtes ja lisaregulatsioon ei vaja, sest tänasel päeval ei ole ühistutest eraisikutest laenajatega probleeme olnud tarbijakaitsele.	Selgitatud	Nõustume, et eraisikutest laenajaid ehk füüsilistest isikutest HLÜ liikmeid ei käsitata kehtiva seaduse järgi tarbijatena. Sellest, et tarbijakaitse ei lahenda HLÜ ja selle füüsilisest isikust liikme vahelisi vaidlusi tekitabki olukorra, et tarbijakaitse ei ole eraisikutest laenajatega probleeme olnud,
10	Eelnõu § 1 p 31 50% on ebamõistlikult piirav ettepanek. Kolme või enama aasta piirang tuleks täielikult maha võtta. Juurde tuleks lisada, et hüpoteegiga tagatud laenude andmise periood on kuni 20 aastat.	Mitte-arvestatud	HLÜ-de hoiused üldiselt ei ole pikaajalised. Pikaajaliste laenude puhul on vaja aga väga head likviidsusjuhtimist, et see sobitada hoiuste tähtaegadega.
11	Eelnõu § 1 p 40	Selgitatud	Nimetatud punktiga kaasneb mitu olulist ja sisulist muudatust

	Volinike koosoleku regulatsiooniga ei kaasne sisulisi muudatusi, seega pole vajadust midagi muuta.		võrreldes kehtiva seadusega. Nimelt, kuigi § 32 ⁴ lõike 1 lause 1 sõnastus kattub sisuliselt TÜS § 54 lõikega 1 (kuigi viidatud HLÜS punkt on laiem ja lubab volinike koosolekut määrata iga liikmete arvu puhul), siis sama lõike lausega 2 täpsustatakse, et volinikud valib ja kutsub tagasi üldkoosolek (erinevalt TÜS § 54 lg 2, mis lubab volinike valimise korra kindlaks määrata põhikirjaga). Samuti on suurendatud volinike sõltumatust HLÜ juhtorgani liikmetest.
12	Eelnõu § 1 p 41 ja 42 Juhatuse liikmete arv ja nõuded juhtorgani liikmetele ei vaja muutmist.	Teadmiseks võetud	
13	Eelnõu § 1 p 44 Vastavuskontrolli liige peaks olema ka ühistu liige. Ühistu liikmel on kindlasti suuremad teadmised ühistu toimimisest ning huvi ka selle tegevuse vastavuses olemisest. Ei pruugi ühistu väliselt leida vastavat inimest või ettevõtet, kes oskab kontrollida ning teab ühistute erisusi. Vajaks täiendavat arutelu; sellisel kujul vastavuskontrolli ei ole vaja.	Osaliselt arvestatud	Sarnaselt kehtiva seadusega jääb HLÜ-de tegevuse vastavust seadusele hindama revisjonikomisjon (osaliselt laiendatakse ka audiitorettevõtja ülesandeid). Võrreldes kehtiva seadusega on revisjonikomisjoni ülesandeid ja revisjonikomisjoni liikmetele kohalduvaid nõudeid täiendatud ja täpsustatud.
14	Eelnõu § 1 p 47 (§ 41.3) Ka praegu võib iga liige saada infot, seega midagi sisulist ei muudeta. Ei ole vaja uut sõnastust.	Selgitatud	Kehtivas seaduses ei ole piisavalt selgeid aluseid, mis võimaldaksid HLÜ liikmel tutvuda esmatähtsate ja HLÜ majandustegevusega seotud andmete kohta – selles osas jääb üldsõnaliseks mh ka TÜS § 28. Nimetatud säte on ühelt poolt õigusselguse eesmärki teeniv, teisalt aga annab liikmele õiguse oma õiguste teostamiseks vajalikke andmeid küsida.
KODUMAA KAPITALI HOIU-LAENUÜHISTU			
1	Üldine HLÜS vajab ajakohastamist – regulatsioon on vananenud ning vajab tänapäeva majanduseluga vastavusse viimist. Kasvanud tähelepanu HLÜ-de tegevuse suhtes toob kaasa mure, et tuleb juurde isikuid, kes asutavad HLÜ valedel alustel, st teenida kitsale ringile tulu, mitte aga selleks, et toetada ja soodustada kõikide liikmete majanduslikke huve läbi ühistegevuse. Kokkuvõttes nõus kõikide muudatustega, mis põhjendatud ulatuses aitavad võidelda kahe HLÜ-dega seotud ohukohaga: (1) vormiline ja näilik HLÜ-na tegutsemine, (2) HLÜ tegutsemine ainult kitsa ringi (seotud isikute) huvides, mitte kogu liikmeskonna huvides.	Teadmiseks võetud	

2	<p>Eelnõu § 1 p 5</p> <p>Ei tohiks panna kohustust end ümber kujundada HLÜ-It ühistupangaks, sest see piirab ettevõtlusvabadust (liikmed on ühinemisel HLÜ kui ettevõtlusvormi juba valinud). Eestis ei ole väljastatud ühtki tegevusluba ühistupangana tegutsemiseks ning põhjendatud ei ole olukord, kus sellesse vormi hakatakse isikuid kohustuslikult suruma.</p> <p>Olemasoleva ettevõtluskeskkonna ning ettevõtlust reguleerivate õigusaktidega oleks kõige enam kooskõlas sama ühinguvormi jätkamine, kuid teatud mahu täitumisel tekib kohustus saada Finantsinspeksioonilt tegevusluba või kohustus tegutseda FI teavitamise alusel. Oleme nõus aktsepteerima olukorda, kus ühistupanga vormi suunatakse HLÜ-d, kelle maht vastabki panga eelduslikule suurusele. Kaasatud hoiuste maht peaks ületama 15 mio EUR. FI teavitamise kohustus võiks kehtida HLÜ-dele, kelle poolt kaasatud hoiuste maht on vahemikus 5 miljonit eurot kuni 15 miljonit eurot. Kodumaa Kapitalil on hoiuseid 4,5 mio EUR ulatuses, 390 hoiustajat ja 4 töötajat (1 osalise ajaga). Tundub ülemäärane (ebaproportsionaalne) kohaldada panga nõudeid.</p>	Selgitatud	Ka RM ei soovi muuta olemasolevate ettevõtjate ühinguvormi. Täna tulundusühistu vormis tegutsevatel HLÜ-del on võimalik taotleda krediidiastutuse tegevusluba ilma oma juriidilist vormi muutmata (vt ka krediidiastutuste seaduse § 3 lg 1).
3	<p>Eelnõu § 1 p 8 ja 19</p> <p>Pooldame territoriaalse põhimõtte kaotamist Eesti piires ja liikmeks astuva isiku huvi põhjendamise kohustust. Iga liikmeks astuda sooviv isik peakski mõtlema, mis on HLÜ eesmärk ja kuidas see ühtib tema kui liikme eesmärgiga. Peaks ka ära hoidma liikmete näiliku kaasamise (seaduses sätestatud minimaalse liikmete arvu kaasamine asutamise jaoks).</p> <p>Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside:</p> <p>Eelnõus sõnastatud põhjendatud huvi kohustus on üldsõnaline, mistõttu ei kaasne sellise täiendava kohustuse sätestamisega praktikas ühtegi muutust. Ebaselgeks jääb ka see, mille alusel ja kuidas tuleks põhjendatud huvi välja selgitada, samuti vastutus olukorras, kus põhjendatud huvi välja ei selgitata.</p>	Selgitatud.	Põhjendatud huvi kohustuse kontrollimine peaks olema nii HLÜ juhtorganite kui ka liikmete huvides, jälgimaks, et kõik sama HLÜ liikmed tegutsevad samade eesmärkide nimel. Mis puudutab aga vastutust põhjendatud huvi välja selgitamata jätmise eest, siis eelnõuga ei ole ette nähtud välist vastutust (sh nt Finantsinspeksiooni õigus teha trahvi või rakendada sunniraha), et säiliks ühistulise tegevuse põhimõtted.
4	<p>Eelnõu § 1 p 17, 23 ja 24</p> <p>Nõus osamaksu ja sisseastumismaksu määra tõstmisega, sest suurem rahaline väljaminek võiks kaasa tuua liikmeks astuda sooviva isiku põhjalikuma analüüsi ja informeeritud otsuse tegemise. Nõus äriregistri teavitamise paindlikkuse suurendamisega HLÜ osakapitali määra korrigeerimisel; kehtiv õiguslik regulatsioon HLÜ kapitali kaasamise protsessi ei toeta, mistõttu iga HLÜ on pidanud looma oma tegeliku toimimise korra.</p>	Teadmiseks võetud.	
5	<p>Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside:</p> <p>Eelnõu § 1 p 26</p> <p>Mõistame nõude vajalikkust ja ei ole põhimõtteliselt nõude rakendamise vastu. Samas tuleb arvestada, et kuna kehtivas õiguses vastav piirang puudub, siis praktikas on tõenäoliselt valdaval enamustel HLÜ-dest osalused teistes</p>	Arvestatud ja selgitatud.	Selgitame, et eelnõu jõustumisel on vältimatult vajalik ülemineku-periood, kus kõikidele HLÜ-dele jäetakse piisavalt aega, et oma tegevus viia vastavusse eelnõus sätestatud nõuetega. Üleminekuajad on eelnõus jaotatud kolmeks

	<p>finantseerimisasutustes. Seetõttu tuleks sätestada nõudega vastavusse viimiseks vähemalt 12-kuuline tähtaeg, et seni seaduskuulekalt tegutsenud HLÜ-d ei satu olukorda, kus nende tegevus ei ole seadusega kooskõlas. Arvestama peab asjaoluga, et osaluse võõrandamine ei pruugi sõltuda ainult HLÜ enda otsusest, vaid võõrandataval osalusel peab olema ka ostja, kes on valmis osaluse omandamise eest maksuma õiglast hinda.</p>		vastavalt halduskoormuse kasvule HLÜ-de jaoks (HLÜS § 47.1).
6	<p>Eelnõu § 1 p 27, 28, 40, 41, 44, 47 (§ 41.3) Pooldame likviidsusnõuete muutmist, täpsemate nõuete kehtestamist krediitvõimelisuse hindamiseks, juhatuse liikmete arvu nõude alandamist, volinikega seonduva reguleerimist, kontrolli nõuete muutmist (s.h vastavuskontrolli kehtestamist), samuti liikmetele teabe andmist.</p>	Teadmiseks võetud	
7	<p>Eelnõu § 1 p 29 Toetame seotud isikutele antavate laenude piiramist, mis eelnõus on piiratud 5%-ga osamaksust või HLÜ omakapitalist. Oleksime nõus ka suurema piiranguga.</p>	Teadmiseks võetud	
8	<p>Eelnõu § 1 p 30 Liikmetele laenu andmise täiendav piiramine 50% võrra võrreldes kehtiva regulatsiooniga ei ole põhjendatud. Kehtiva regulatsiooni kohaselt ei tohi HLÜ anda liikmele laenu, mis on suurem kui üle 20 korra liikme osamaksust või 20% HLÜ omakapitalist. Ehk kui liige soovib saada laenu summas 200 000 eurot, siis peab ta kehtiva regulatsiooni kohaselt tasuma osakapitali osamakse summas 10 000 eurot, eelnõu kohaselt aga 20 000 eurot. Võrreldes pangaga (kus sellist sisse makset ei nõuta) on tingimus ettevõtlusvabadust piirav ning kitsendab HLÜ võimalust pangaga konkureerida.</p>	Mitte-arvestatud	Eelnõu koostajatele teadaolevalt ei anna pangad (vähemalt viidatud summades) laenu ilma sisse makse või tagatiseta, mistõttu ei ole viidatud seisukoht kuidagi põhjendatav. Lisaks märgime, et HLÜ-d on täna juba teatavas konkurentsieelises võrreldes pankadega, sest HLÜ-dele kohalduvad oluliselt madalamad tegevusnõuded (laenusaaaja krediitvõimelisuse hindamine, likviidsusnõuded, jne), neile ei kohaldata finantsjärelevalvet (v.a makseteenuseid osutavatele HLÜ-dele makseteenuste osutamise osas) ning oluliselt madalamad usaldatavusnõuded (juhtorgani liikmete arv ja neile kohaldatavad nõuded, aktsia/osakapitali ja omavahendite suurus, jne).
9	<p>Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside:</p> <p>Eelnõu § 1 p 31 § 28 lg 10: Kodumaa Kapitali mõistab põhjust, miks on vaja piirata ja täiendavalt reguleerida finantseerimisasutustele ja samasse konsolideerimisgruppi kuuluvatele isikutele laenu andmist ja teenuste osutamist. Samas peab arvestama, et kehtiva seaduse kohaselt vastavaid piiranguid ei eksisteeri, millest tulenevalt oli hoiu-laenuühistutel õigus anda laene nii teistele finantseerimisasutustele kui ka samasse konsolideerimisgruppi kuuluvatele juriidilistele isikutele. Selliste laenude lõpetamine ei saa toimuda ühepoolselt, vaid ranges vastavuses sõlmitud laenulepingutega. Põhjendamatu on olukord, kus</p>	Selgitatud	Eelnõuga ei soovita reguleerida laenulepinguid, mis on sõlmitud enne eelnõu jõustumist, kui võrd nimetatud laenulepingud oleksid sõlmitud kehtiva õiguse alusel ning sellest tulenevalt ka õiguspärased. Piirangu kohaldamine tagasiulatavalt läheks vastuollu õiguskindluse printsiibiga.

	<p>hoiu-laenuühistu peaks laenulepingu ennetähtaegsel ülesütlemlisel kandma kahju (võimalike nõuete ja ennetähtaegse ülesütlemlise leppetrahvide vms näol). Eeltoodust tulenevalt pooldab Kodumaa Kapitali lähenemist, kus senised laenulepingud võiksid edasi kehtida kuni laenulepingu kehtivuse lõppemiseni ja keelatud on uute laenulepingute sõlmimine. Võimalik on ka täiendavalt olemasolevate laenulepingute kehtivust piirata 3 aastaga alates Eelnõu jõustumisest.</p>		
10	<p>Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside:</p> <p>Eelnõu § 1 p 31 § 28 lg 11: Kodumaa Kapitali mõistab soovi tagada likviidsuse olemasolu. Samas tuleb arvestada, et Eelnõuga pannakse hoiu-laenuühistutele likviidsuse hoidmisel suured nõuded ja kohustused. Samuti tuleb kaaluda, kas lühiajaliste laenudega menetlemiseks kuluv täiendav ajaressurss ja võimalikud riskid kaaluvad üles likviidsusele kehtestatud täiendavaid nõudeid. Igal juhul tuleks arvesse võtta ka olukorda, kus pikaajaline laen on väga hästi tagatud (nt kinnisvara tagatis).</p>	Selgitatud	<p>Eelnõu koostajate hinnangul tingivad täiendavad likviidsusnõuded HLÜ-de maksevõimelisuse ja jätkusuutlikkuse eesmärke. Pikaajaliste laenude puhul tuleb arvestada, et kui HLÜ annab välja olulisel osal pikaajalisi laene, siis sellega väheneb oluliselt HLÜ-de likviidsus, samuti võime tulla toime nt stressiolukordadega.</p>
11	<p>Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside:</p> <p>Eelnõu § 1 p 46 Kodumaa Kapitali ei poolda muudatust. Liikmetes võib tekitada pigem segadust ja arusaamatust audiitori hinnang, mis osaliselt baseerub audiitori subjektiivsel hinnangul. Audiitori aruande saab ka nõukogu, kellel on järelevalve kohustus juhatuse üle ning seeläbi ka tegevuse nõuetega vastavusse viimise üle.</p>	Selgitatud	<p>Selgitame, et eelnõu § 1 punkti 53 on võrreldes eelnõu esialgse kavandiga muudetud selliselt, et audiitor teostaks kontrolli lisaks kehtivale seadusele ainult § 27¹ lõikes 4 sätestatud nõude üle – ehk audiitor peaks kontrollima (lisaks kehtivatele seadusesätetele), kas HLÜ-l on olemas piisavalt likviidset vara, mille arvel oleks võimalik täita HLÜ tavapäraseid kohustusi vähemalt 30-päevase toimetulekuperioodi kestel.</p>
12	<p>Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside:</p> <p>Eelnõu § 1 p 47 Peatükk 7¹: Kodumaa Kapitali pooldab muudatust. Soovime aga välja tuua vastuolu Eesti Panga presidendil määruse nr 8 (Hoiuma laenuühistu bilansi ja kasumiaruande koostamise nõuded ning aruannete Eesti Pangale esitamise kord) ja majandusaasta aruande taksonoomia põhimõtte vahel. Viidatud nõuded kohustavad hoiuma laenuühistut kasutama Eesti Panga presidendil määramises toodud bilansiskeemi, mis aga ei vasta RIK-is olevatele bilansiskeemidele. Tasuks kaaluda õiguse andmist hoiuma laenuühistule kasutada aastaaruande koostamisel raamatupidamise seadusest tulenevat bilansiskeemi.</p>	Teadmiseks võetud	<p>Eelnõu koostajad analüüsid viidatud vastuolu ning Eesti Panga määruse muutmise vajadust ning peavad selles osas nõu Eesti Pangaga.</p>
13	<p>Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside:</p> <p>Eelnõu § 1 p 50 Kodumaa Kapital loomulikult pooldab põhimõtet, et peab olema määratud tähtaeg, mille jooksul peavad hoiuma laenuühistud viima oma tegevuse jõustunud seadusega vastavusse. Samas tuleb kindlasti arvestada sellega, et vastav tähtaeg peab olema reaalne ja võtma arvesse muudatuste</p>	Arvestatud	<p>Nõustume, et HLÜ-dele peab jääma piisav aeg, et oma tegevuse eelnõus sätestatud nõuetega kooskõlla viia. Üleminekuajad on eelnõus jaotatud kolmeks vastavalt halduskoormuse kasvule HLÜ-de jaoks (HLÜS § 47.1).</p>

	tegelikku ulatust.		
--	--------------------	--	--

Seaduse jõustumise ja rakendamise ajakava illustreeritud kujul

